

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

BROJ
681

Subotica, 6. svibnja 2016. Cijena 50 dinara

Vojvodanski Hrvati
kod predsjednika Sabora

Pobjeda oportunizma
i apstinencije

Epilog izborne
matematike

Postoji li izlaz
iz labirinta droge?

INTERVJU
Vesna Prčić

Salaši Izazov dostojan napora zajednice

SADRŽAJ

INTERVJU

10-11

Vesna Prčić, pokrajinska zastupnica
**DSHV – KONSTRUKTIVNA OPORBA
U PARLAMENTIMA**

RAZGOVOR

19

Marinko Piuković, direktor UBH *Dužijanca*
**RAZVIJANJE SVIH POTENCIJALA
DUŽIJANCE**

OGLAS

24-25

**NATJEČAJ VELEPOSŁANSTVA
REPUBLIKE HRVATSKE
U REPUBLICI SRBIJI**

REPORTAŽA

26-27

Prvi let Martine Ivković u jedrilici
INSPIRATIVNI OSJEĆAJ SLOBODE

KULTURA

32

Marija Šeremešić, autorica *Rječnika govora
Monoštora*
BILE JEDNOM NEKE RIČI

SPORT

51

Elena Pazman, najmlađa reprezentativka
Hrvatske u atletici
DRŽIM PET HRVATSKIH REKORDA

Sloboda i odgovornost

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
(tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica)
(jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: *Sajnos* doo Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP Ъ Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Povodom svjetskog dana slobode medija, 3. svibnja, čuli smo ovih dana različite poruke. Jedna od njih je da je zadatak novinara tražiti za istinom. Ili, onako više pravnički formulirano, kako im je zadatak da objektivno, nepristrano, cjelovito i pravovremeno informiraju javnost o svemu onome što javnost treba znati. Naglašava se i uloga slobodnih medija u demokratskom procesu s jednom pretpostavkom da će građani donijeti kvalitetnije političke odluke ukoliko budu kvalitetnije i cjelovitije informirani. Međutim, medij-

ski stručnjaci upozoravaju da je kvalitetnih medija malo, da prevladavaju senzacionalistički napisi i povlađivanje »najnižim strastima« u tabloidnim medijima. A ruku na srce takvi su mediji i najčitaniji i najgledaniji. I svi ćemo se složiti da je takva situacija loša. A nekoliko napisa o ugroženoj slobodi medija teško da će takvu situaciju promijeniti. Ima tu i jedna stvar koja se u ovakvim danima previđa i o kojoj i sami novinari nerado govore. Kao da svi inspirirani onom rečenicom »novinari tragaju za istinom« misle da će do te istine »objektivni novinar«, samo ako to želi, lako doći. Međutim, zanemaruje se jedna stvar a to je da različiti ljudi različito razmišljaju, da imaju različita vrijednosna i ideološka uvjerenja, različite stavove i opredjeljenja. Netko je za lijevicu, netko za desnicu. Netko smatra da samo poduzetnička inicijativa i slobodno tržište mogu izvući zemlju iz krize dok bi drugi radije da se vrati vrijeme kao u doba druga Tita s državnom-planskom privredom, društvenim vlasništvom i sigurnim zaposlenjem za sve, pa makar i s malim plaćama i s manje slobode. Netko smatra kako bi bilo najbolje da se nacionalnost ne ističe, »da se ne dijelimo«, dok drugi smatraju kako su razlike realnost koju treba uvažavati. To znači da nije niti »istina« za sve ista, jer se iz različitih kutova sagledava društvena stvarnost. S druge strane, prema medijskim stručnjacima, jedan od najvećih problema kod nas je što se ne zna tko su vlasnici mnogih medija i čiji i koji interesi su u pozadini tabloidnog novinarstva. Zbog toga je zahtjev za transparentnošću vlasništva nad medijima jedan od onih koji se stalno ponavlja, jer se smatra kako je to jedini način da se medijska scena izliječi od viška spinova i medijskih manipulacija.

Kada su u pitanju manjinski mediji, stvar je prilično transparentna u pogledu vlasništva – osnivači su manjinska nacionalna vijeća i financiraju se iz pokrajinskog proračuna, premda nekima to i nije milo i najradije bi da toga ne bude. Činjenica je, međutim, da manjinski mediji na tržištu ne mogu opstati, kao što je činjenica i da iza njih ne stoje nepoznati politički i privatni interesi. A u pogledu istine, kao i u većinskom narodu tako i u manjinskim zajednicama, pogledi na stvarnost su često različiti. Naš zadatak stoga, u postkonfliktnom razdoblju u kojem jesmo i kada odnosi između dvije države i proces pomirenja ne idu tako glatko kako bismo svi željeli, nije niti malo lak. Zadatak je to koji ne dopušta da sloboda potisne odgovornost ili obrnuto. Jer bez odgovornosti za javno izrečenu ili napisanu riječ nema niti slobode.

J. D.

Najava žalbe na presudu Šešelju

Tužiteljstvo Haškog tribunala najavilo je 2. svibnja žalbenom vijeću tog suda da će uložiti žalbu na presudu kojom je **Vojislav Šešelj** oslobođen svih optužbi za ratne zločine u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini tijekom ratnih sukoba i za protjerivanje Hrvata iz Vojvodine.

U najavi žalbe, Tužiteljstvo je zatražilo od Žalbenog vijeća da mu najprije odobri žalbu, da preinači presudu i Šešelja proglasi krivim ili da presudu ukine u cijelosti i naloži ponavljanje suđenja.

Tužiteljstvo smatra da je prvostupanjsko vijeće nije donijelo ispravnu odluku, jer nije dalo dobre razloge za svoje zaključke, nije uvažilo argumente i dokaze Tužiteljstva i zato, jer je pogrešno ocijenilo činjenično stanje utvrđeno tijekom suđenja.

»Na temelju cijelog dokaznog materijala, vijeće nije moglo zaključiti da nisu dokazani zločini protiv čovječnosti, da optuženi nije odgovoran za te zločine kao sudionik u udruženom zločinačkom pothvatu, da optuženi nije poticao zločine, da nije pomagao i podupirao zločine koje su šešeljevci počinili, da nije sam fizički počinio zločine progona, deportacije i prisilnog premještanja i, na kraju, da nije kazneno odgovoran«, pišu tužitelji u najavi žalbe.

Haški tribunal izrekao je 31. ožujka oslobađuću presudu lideru Srpske radikalne stranke po svih devet točaka optužnice, koja ga tereti da je govorom mržnje poticao i podupirao ratne zločine u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini tijekom ratnih sukoba i protjerivanje Hrvata iz Vojvodine. Većina članova vijeća, uz suprotno mišljenje sudije **Flavije Lattanzi**, zaključila je da Šešelj nije kriv ni po jednoj od devet točaka optužnice. Lattanzi je bila suprotnog mišljenja po osam točaka optužnice, dok je po jednoj točki Šešelj oslobođen jednoglasno. Tužiteljstvo je inače tražilo da se Šešelj osudi na kaznu od 28 godina zatvora.

Grabar – Kitarović: Srbija mora usvojiti EU standarde

Hrvatska predsjednica Kolinda Grabar – Kitarović izjavila je, govoreći o odnosima sa Srbijom, da »ono što Hrvatska traži nije nikakvo bilateralno pitanje, nego pitanje ispunjavanja pristupnih kriterija«, istih onih koje je i sama Hrvatska morala ispuniti. Upitana, namjerava li Hrvatska blokirati Beograd u europskom pristupnom procesu, Grabar – Kitarović je u intervjuu za *Jutarnji list* rekla kako nije riječ o blokadi i dodala da hrvatska diplomacija ima zadatak objasniti EU da nije riječ o sporu između Hrvatske i Srbije, nego o tome da Srbija mora usvojiti europske standarde.

»Nije riječ o blokadi. Ono što Hrvatska traži nije nikakvo bilateralno pitanje, nego je pitanje ispunjavanja pristupnih kriterija. Istih onih koje smo i sami morali ispuniti. Mislim da je u ovom slučaju velika odgovornost na hrvatskoj diplomaciji. Kao da je izgubila kompas, možda zato što nekoliko godina nije imala pravih naputaka o

nacionalnim ciljevima Hrvatske. Moram iskreno reći da za neke naše veleposlanike ne bih ni znala da postoje da tu i tamo o njima ponešto ne pročitam u novinama, uglavnom nevezano uz njihov diplomatski posao. Moramo sada upregnuti hrvatsku diplomaciju da Europskoj uniji objasni da nije riječ o sporu između Hrvatske i Srbije. Riječ je o tome da Srbija mora usvojiti europske standarde. Osobno sam za to da sjednemo za stol sa Srbima i da se dogovorimo kako to riješiti. Postoji mogućnost prijelaznih mjera ili neka slična solucija. Nakon što su završili izbori u Srbiji nadam se da će to biti moguće. Predizborno je okruženje uvijek teško za takve razgovore. Ni Hrvatska, ni ja osobno sigurno ne želimo blokirati Srbiju. To nam nije u interesu. U interesu nam je da naše susjedne zemlje uđu u članstvo EU što je moguće prije«, rekla je predsjednica Grabar – Kitarović.

Z. S.

Hrvatska ima pravo na zahtjeve prema Srbiji

Hrvatska i Bugarska podržavaju proširenje Europske unije na sve zemlje zapadnog Balkana, ali te zemlje moraju ispuniti potrebne kriterije, izjavili su, nakon sastanka u Zagrebu 3. svibnja, na zajedničkoj konferenciji za novinare hrvatski i bugarski ministri vanjskih poslova **Miro Kovač** i **Daniel Mitov**.

»Bugarska će nastaviti davati potporu proširenju EU. Ispunjavanje kriterija je veoma važno, a poglavlje 23 uvjetuje ispunjavanje određenih kriterija od dotične zemlje. Naši hrvatski prijatelji imaju pravo zahtijevati ispunjavanje tih kriterija. Brža sinkronizacija s vanjskom politikom EU bi pomogla Srbiji da ubrza proces integracija«, rekao je Mitov na pitanje novinara podržava li Bugarska hrvatske uvjete Srbiji za otvaranje poglavlja 23 u pristupnim pregovorima Srbije i Evropske unije.

On je dodao da i Bugarska ima »neka pitanja koja trebaju biti razjašnjena, a povezana su s pravima bugarske manjine u Srbiji«.

Hrvatski šef diplomacije Miro Kovač rekao je da je u interesu Hrvatske da sve zemlje jugoistočne Europe napreduje prema članstvu u EU.

»Podržavamo proširenje i želimo da nestane 'crna rupa' na europskim zemljovidima i da naše jugoistočno susjedstvo bude jednoga dana integrirano u EU, ali naravno treba poštivati kriterije i ispunjavati standarde. U našem je interesu da Srbija napreduje i da dođe do otvaranja tog famoznog poglavlja 23 koje se zove Pravosuđe i temeljna prava«, rekao je hrvatski ministar i ocijenio da je riječ o najvažnijem poglavlju u pregovaračkom procesu.

Hrvatska nije dala zeleno svjetlo za otvaranje poglavlja 23 u pregovorima EU-a sa Srbijom. Službeni Zagreb traži da Beograd ukine regionalnu pravosudnu nadležnost za ratne zločine, da osigura prava hrvatske manjine u Srbiji i da ostvari punu suradnju s Haškim tribunalom.

Z. S.

Predsjednik Sabora primio vojvođanske Hrvate

Predsjednik Hrvatskoga sabora **Željko Reiner** susreo se s izaslanstvom vojvođanskih Hrvata, predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slavenom Bačićem** i predsjednikom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislavom Žigmanovim**, kao i s generalnim konzulom Republike Hrvatske u Subotici **Velimirom Plešom**, u ponedjeljak, 2. svibnja, u Uredu predsjednika Hrvatskoga sabora.

»Usuglasili smo se da je provedba bilateralnog sporazuma o manjinama, osobito pitanje garantiranog zastupstva Hrvata u predstavničkim tijelima na svim razinama ključno za položaj hrvatske manjine, ukazali smo na problem neriješene supstitucije informiranja na elektroničkim medijima na lokalnoj razini, vraćanje latinice u službeni uporabu sukladno preporuci Vencijanske komisije kao bitnog dijela kulturnog identiteta Hrvata, te kako se

Na sastanku se govorilo o problemima hrvatske manjine u Srbiji, a predsjednik Sabora Reiner se založio za pitanja koja su vezana za položaj hrvatske manjine u Srbiji i istaknuo da će nova Vlada Hrvatske učiniti sve kako bi osigurala što bolji položaj hrvatske nacionalne manjine u Srbiji. Prilikom susreta naglašen je i osobni angažman Reinerova poznat još od prije, a posebno iz dosadašnjih njegovih posjeta Hrvatima u Vojvodini.

»Na sastanak u Zagreb smo otišli na poziv predsjednika Sabora Reinerova. S jedne strane, tema razgovora su bili izbori u Srbiji, ocjena rezultata glasovanja, te projekcije budućeg rada političkih predstavnika naše manjinske zajednice u republičkom i pokrajinskom parlamentu, a s druge, Reinerova su interesirali ključni elementi Akcijskog plana za manjine, kao i u kojoj su mjeri poštovani demokratski principi prilikom izrade tog plana i je li se nakon njegovog usvajanja od nadležnih tijela Srbije, plan počeo realizirati«, kaže Slaven Bačić i naglašava kako su prilikom susreta izneseni i problemi diskriminacije Hrvata u Srbiji.

rješava financiranje udžbenika za učenike koji polaze nastavu na hrvatskome jeziku«, kaže Slaven Bačić.

Predstavnici Hrvata iz Vojvodine imali su istoga dana i susret s dožupanom Zagrebačke županije **Rudolfom Vujevićem**, prilikom kojeg je bilo riječi o daljnjoj suradnji i mogućnostima predstavljanja projekata vojvođanskih Hrvata u toj županiji. Uslijedio je i sastanak u glavnom gradu Hrvatske s predstavnicima Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata.

»Razgovarali smo s predsjednikom Zajednice **Matom Jurićem** i s pojedinim članovima **Ivanom Andrić – Penavom**, **Zlatkom Žužićem** i **Stjepanom Šutijom** o položaju protjeranih Hrvata, kao i položaju naše manjinske zajednice. Razgovarali smo i o realizaciji zajedničkih projekata, o predstavljanju projekata i tiskovnih izdanja njihove zajednice u Vojvodini, kao i o obilježavanju 25 godina od osnutka Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata«, kaže Slaven Bačić.

Z. S.

Erozija medijskih sloboda

»Kao i prethodne godine, ovogodišnje obilježavanje 3. svibnja, Međunarodnog dana slobode medija, pratiće, barem prema izvješću *Freedom House*, konstatacije o zabrinjavajućoj eroziji medijskih sloboda.

Do podrivanja medijskih sloboda u jednom društvu dovode aktivnosti različitih aktera – političara, oglašivača, lokalnih moćnika i drugih. Svima njima potrebni su mediji: jednima kao sredstvo političke borbe, drugima radi reklame, trećima kao zrcalo privatne moći.

Ograničavanjem medijskih sloboda ne krše se samo prava novinara. Posljedice restrikcija medijskih sloboda su daleko šire i pogađaju sve pripadnike jedne zajednice. Građanima su potrebni mediji kako bi blagovremeno došli do objektivnih i iscrpnih informacija o zajednici u kojoj žive i aktivnostima njenih aktera. Pravo građana na istinito, potpuno i pravovremeno obavješćavanje zagarantirano je Ustavom Srbije. Kršenjem tog prava građanima se, među ostalim, uskraćuju informacije o prilikama u društvu i funkcioniranju vlasti koje su im važne za donošenje odluka u nerijetko kaotičnoj društvenoj realnosti. Time se u društvu slabe demokratske, a jačaju autoritarne tendencije.

Uvjeren u važnost medijskih sloboda u očuvanju mira, društvenog razvoja, dijaloga i funkcioniranja demokracije, pokrajinski ombudsman smatra neprihvatljivim svaki pokušaj da se sloboda medija ograniči, a autonomija i neovisnost novinara dovode u pitanje. Koristeći priliku da novinarima i medijskim poslenicima čestita njihov praznik, pokrajinski ombudsman ujedno vlastima skreće pažnju na njihovu obvezu da novinarima omoguće da neometano i slobodno obavljaju svoj posao, bez cenzure, ucjena, pritisaka i straha za svoju sigurnost i bezbednost«, navodi se u priopćenju pokrajinskog ombudsmana.

IZBORI U SRBIJI 2016.

Epilog izborne matematike

*U Srbiji se 4. svibnja na 15 biračkih mjesta ponovilo glasovanje nakon prijevremenih parlamentarnih republičkih izbora, održanih 24. travnja * Izbori u Srbiji će dobiti službeni epilog kada RIK obradi sve podatke, najkasnije do 8. svibnja*

Građani su ponovno izašli na 15 biračkih mjesta u srijedu, 4. svibnja, na dan zaključenja našeg tjednika, a ukoliko se ovog puta budu poštovali zakonski rokovi, ovi izvanredni republički izbori i Republička izborna komisija, stići će do famoznih 100 posto obrađenih podataka najkasnije do subote, 8. svibnja, u 20 sati. Pravo glasa na tih 15 biračkih mjesta imao je 19.631 građanin Srbije, a svaki od tih glasova je bio važan za naredni saziv republičkog parlamenta. Najviše izbornih mjesta na kojima je glasovanje poništeno je u Nišu, zatim u Beogradu, Jagodini i Vranju.

Što se mandata tiče, postojale su dvije projekcije parlamenta, prema jednoj svoja mjesta će imati ukupno 12 lista, (od toga pet manjinskih), a prema drugoj 11 (od toga pet manjinskih). Prema prvom scenariju, koji uključuje koaliciju Dveri-DSS, raspodjela mandata izgleda ovako: SNS 131, SPS-JS 29, SRS 22, DS 16, DJB 16, SDS-LDP-LSV 13, Dveri-DSS 13, SVM 4, BDZ 2, SDA 2, Zeleni 1 i PZDD 1, dok prema drugom scenariju, u kome Dveri-DSS ostaju ispod cenzusa, raspodjela mandata izgleda ovako: SNS 138, SPS -JS 31, SRS 23, DJB 17, DS 17, SDS-LDP-LSV 14, a manjinske liste ostaju na istom broju mandata. Prema oba scenarija, nakon

ponovljenih izbora, predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** s liste koju je predvodio DS bit će u zastupničkim klupama.

DUG PUT DO 100 POSTO

Poslijeizborna konfuzija u Srbiji nastavila se prošloga tjedna. U petak su oporbene stranke najavile za subotu prosvjed ispred sjedišta Republičkog izbornog povjerenstva u Beogradu u obrani izborne volje građana optužujući čelnika Srpske napredne stranke

kih mjesta, po kojima je lista Demokratske stranke Srbije i Pokreta Dveri pala ispod izbornog praga za 0,1 promil, doslovce – za jedan glas. Nakon analize 99 spornih biračkih mjesta, RIK je priopćio da će se ponovno glasovati na 15 mjesta u srijedu, 4. svibnja.

Predstavnici koalicije DSS-Dveri **Sanda Rašković – Ivić** i **Boško Obradović**, Demokratske stranke **Bojan Pajtić**, Pokreta Dosta je bilo **Saša Radulović** i koalicije SDS-LDP-LSV **Borisa Tadića**, **Čedomira**

Na temelju rezultata s 99,82 obrađenih biračkih mjesta, kako je priopćio direktor RIK-a **Miladin Kovačević**, lista okupljena oko SNS-a osvojila je 48,24 posto glasova, SPS-JS 10,96 posto, SRS 8,11 posto, DS 6,03 posto, pokret Dosta je bilo 6,03 posto, SDS-LDP-LSV 5,02 posto, SVM 1,50 posto, lista **Muamera Zukorlića** 0,86 posto, SDA Sandžaka 0,80 posto, Ruska stranka 0,36 posto, Partija za demokratsko delovanje 0,43 posto, a ispod cenzusa je lista Dveri-DSS, koja je osvojila 4,99 posto glasova.

Tijekom čitanja rezultata, s galerije je negodovao lider pokreta Dveri **Boško Obradović**, a nakon sjednice RIK-a došlo je i do incidenta.

Nezadovoljni najnovijim rezultatima, prema kojima su ostali ispod cenzusa, predstavnici Dveri, među kojima i lider **Boško Obradović**, uzvikivali su »kako vas nije sramota, smijete li pred narod...« U gužvi je došlo i do koškanja, a incident je prekinut kada su predsjednik RIK-a **Dejan Đurđević** i direktor Republičkog zavoda za statistiku **Miladin Kovačević** napustili prostorije Skupštine Srbije.

REAKCIJE OPORBE

Lider DS-a **Pajtić** i predsjednica DSS-a **Sanda Rašković**

Lideri oporbe na prosvjedu

Aleksandra Vučića za izbornu krađu.

Poziv oporbe uslijedio je nakon što je RIK u noći prošloga četvrtka priopćio rezultate na 99,82 posto obrađenih birač-

Jovanovića i **Nenada Čanka** odlučili su pozvati svoje pristalice na prosvjed optužujući vođu naprednjaka **Aleksandra Vučića** da pokušava preuzeti glasove oporbe.

– Ivić rekli su da će podnijeti prijave protiv članova RIK-a, kao i da imaju podatke da je na proteklim izborima »ukradeno 300.000 glasova« na različite načine, među kojima su i »bugarski vlak«, razni pritisci i prepravljane zapisnika s biračkih mjesta.

Rašković – Ivić rekla je prošloga petka petka na tiskovnoj konferenciji da je Vučić »brutalno pokrao izbore« i da pokušava 200.000 glasova, koje je osvojila oporba, pretočiti u mandate za svoju stranku. »RIK se, kao neovisna državna institucija pretvorila u produženu ruku operativca SNS-a, vođena je iz Predsjedništava SNS-a«, istaknula je Rašković Ivić.

Pajtić je pozvao pristaše demokrata da na ponovljenom glasanju na 15 biračkih mjesta zaokruže listu Dveri-DSS. Naglašavajući da se stranke programski razlikuju i da lista DSS-Dveri po mnogo čemu nije slična demokratima, Pajtić je istaknuo da se tako »brane demokracija i Srbija od izborne krađe

i jednog čovjeka koji je zamislio da može sve uzurpirati«.

Lider pokreta Dosta je bilo Saša Radulović rekao je da su manipulacije bile očigledne i da se na »sramnim sjednicama RIK-a« sve vrijeme obarala jedna lista, Dveri-DSS, i da su to uspjeli za jedan glas. Radulović je rekao da njegov pokret ima dokaze koji pokazuju otkrivene makinacije s glasanjem mrtvih lica, ali i sa zapisnicima. On je rekao da su takvi, »očigledno falsificirani« zapisnici prihvaćani na sjednicama RIK-a. »Ovo je prekranje volje građana, a građani vide da zemlja ide u pogrešnom pravcu. Imat će problem da napravi novu vladu, koja će trajati nešto duže od godinu dana«, rekao je Radulović.

Uslijedila je najava dužnosnika SNS-a **Aleksandra Martinovića** da će protiv Sande Rašković – Ivić, Boška Obradovića, Bojana Pajtića i ostalih predstavnika oporbe naprednjaci podnijeti kaznene prijave zbog iznošenja neisti-

na na račun te stranke i njezina predsjednika Vučića, te predsjednika RIK-a Dejana Đurđevića.

Iz SNS-a su Pajtiću poručili »da mu pokušaji pravljenja kaosa, po uputama Tuđmanovog propagandiste **Macana**, neće pomoći da prevari narod.«

U otvorenom pismu Srpskog pokreta Dveri članovima, simpatizerima i glasačima SRS-a izražava se čuđenje »da se **Šešelj** pridružuje Vučiću u prekranju izborne volje građana Srbije i da su, očigledno, točne višemjesečne priče da Vojislav Šešelj sve vrijeme radi u direktnom dogovoru sa svojim mlađim učenikom – Vučićem.« Među ostalim, u ovom pismu se postavlja i pitanje: »Kako je moguće da u tijeku prebrojavanja glasova izborni štab SRS-a daje 6,6 posto listi Dveri-DSS, a nakon Vučićeve izjave da su izbori neregularni, Šešelj napada nas da nam je rezultat upitan i da nas iz američkog veleposlanstva guraju preko cenzusa?«

Oporba je održala prosvjed prošle subote u Beogradu zbog sumnje u izbornu krađu ispred stare zgrade Skupštine u kojoj su prostorije Republičke izborne komisije. Lideri oporbe su poručili da će se boriti za svaki glas, da će podnijeti prijave protiv članova RIK i pozvali na potporu listi Dveri-DSS na ponovljenim izborima.

Na bini su bili predsjednik DS-a Bojan Pajtić, lideri Dveri i DSS-a Boško Obradović i Sanda Rašković – Ivić, lider pokreta Dosta je bilo Saša Radulović, ali i predsjednici SDS-a i LDP-a Boris Tadić i Čedomir Jovanović. Na bini su bili i prvi čovjek Pokreta za preokret **Janko Veselinović** i **Dušan Petrović** iz Zajedno za Šumadiju, a potporu prosvjedu dao je i **Borko Stefanović**. Poruke svih govornika su bile slične, govorili su o važnosti da se obrani svaki glas, ali su neki od njih insistirali i na tome koliko je važno to što su se ujedinili oko istog cilja, iako su međusobno ideološki različiti.

Z. S.

EUROPSKI PROJEKT SOCIJALNE INKLUZIJE U RUMI

Zajedničke aktivnosti zemalja iz regija

Projekt traje do 30. prosinca 2016. godine, a njegova ukupna vrijednost je 82.500 eura

Predstavnici nekoliko općina Europske unije nedavno su bili gosti općine Ruma u okviru projekta Aktivne zajednice za socijalnu inkluziju koji financira EU. Na čelu projekta nalazi se hrvatska općina Cestica u suradnji s općinom Ruma, slovenskom općinom Cirkulane i njemačkom općinom Heiningen. Cilj projekta je uključivanje socijalno ranjivih grupa u društvene tokove, razmjenjivanje znanja najbolje prakse za poboljšanje postojećih sustava za poboljšanje uključenosti osoba s invaliditetom i starijih osoba u građanske aktivnosti. Prema riječima sudionika, općina Ruma i općina Stara Pazova pokazale su primjere dobre prakse iz oblasti socijalne inkluzije, a ono što povezuje sve tri države jesu slični problemi u ovoj oblasti.

VELIKI ZNAČAJ PROJEKTA ZA SVE REGIJE

Opći cilj projekta je poboljšati društveni angažman u provedbi politika i mjera Unije s naglaskom na uključivanje osoba s invaliditetom i starijih osoba u lokalne akcije. Projekt *Europa za građane socijalna inkluzija starijih osoba i osoba ometenih u razvoju* počeo je 2014. susretom sudionika projekta u Njemačkoj. Tijekom boravka u Srijemu, gosti su posjetili ustanove koje se bave socijalnom zaštitom – Centar za socijalni rad, Dnevni boravak i Gerontološki centar u Rumi kao i školu za djecu ometenu u razvoju u Staroj Pazovi:

»Iz razgovora s našim gostima uvidjeli smo da su nam problemi isti. U Njemačkoj je bolje

organizirano, bolji su tehnički uvjeti, a imaju bolje aparate koje koriste u radu. Također, kod njih je i bolje uređena zakonska regulativa kada je u pitanju socijalna zaštita. Ovakvi projekti su jako važni i korisni i zbog razmjene iskustava kako bismo i mi ovdje čuli kako oni rješavaju probleme u nekim oblastima socijalne zaštite. Pokušavamo pomoći jedni drugima, dajemo savjete i na taj način možemo i mi ovdje primijeniti dobru praksu, a i oni nešto korisno naučiti od nas«, istaknula je **Biljana Damjanović** u ime općinske uprave Općine Ruma, dodajući da je Ruma uvijek imala dobru suradnju sa susjednim općinama i državama i sudjelovala u prekograničnim programima suradnje.

PRIMJER DOBRE PRAKSE

Vodeći partneri iz Hrvatske na ovom projektu su Općina Cestica i Varaždinska županija, te ACT – Autonomni centar Čakovec. Sve organizacije su organizirale razne inicijative usmjerene na socijalnu uključenost. Općina Cestica ima dosta iskustva na europskim projektima. Od 15 projekata dva projekta se odnose na *Europu za građane*:

»Korist ovakve vrste projekta je višestruka. U našoj općini imamo tri doma za stare i nemoćne osobe i aktivno radimo na podizanju svijesti šire društvene zajednice o potrebi uključivanja osoba s invalidite-

tom u aktivni život zajednice. Onim što smo vidjeli u Rumi, bili smo vrlo iznenađeni posebice sa standardima koje općina Ruma ima u Domu za stare i nemoćne osobe kao i s kvalite-

suradnju između različitih dionika kako bi promovirao bolju socijalnu uključenost osoba s invaliditetom:

»Značajno je da ljudi shvate da je ostvarivanje ljudskih prava

tom usluga koje pruža osoblje tim osobama. Ta iskustva ćemo svakako prenijeti kod nas u naše ustanove. Ovakve vrste projekata praktično zbližavaju ljude i svakako su korisni kako bi se 'olabavile' napetosti dvije države i kako bismo što prije bili skupa u Europi. Vjerujem da ćemo preko ovih projekata napraviti iskorak i u gospodarstvu i skupa sudjelovati i u drugim projektima Europske unije«, rekao je načelnik općine Cestice **Mirko Korota**.

ZAJEDNO DO PREDPRISTUPNIH FONDOVA

Unutar tri godine, koliko će trajati, projekt će poboljšati

i socijalna inkluzija vrlo važna. Moramo uvidjeti kakva je politika u drugim državama kada je socijalna inkluzija u pitanju, kako to funkcionira, jer imamo dosta slučajeva koje nisu u skladu s potrebama tih osoba. Zato moramo učiti jedni od drugih, jer samo na takav način možemo osigurati provođenje socijalne inkluzije u svakoj regiji. Ovo je dobar put za prevladavanje problema između ljudi. Svi imamo slične probleme, a prekogranični europski programi su najbolji način za europske projekte i nove investitore, gdje Srbija također može sudjelovati.», istaknuo je koordinator projekta **Patrik Galeski**.

S. Darabašić

MLADI KREIRAJU BUDUĆNOST EUROPE

Različitost je kapital

Prvom polovicom travnja u Mostaru je održan seminar pod nazivom *Youth with a Plan (Mladi s planom)* na kojem su sudjelovali mladi aktivisti organizacija iz država Europe: Češke, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Belgije, Turske, Italije, Makedonije, Crne Gore i Srbije. Sudionici su u najvećoj mjeri uposlenici organizacija koje se isključivo bave mladima i pokušavaju ih motivirati da se u okvirima formalnih ili neformalnih grupa uključe u procese sagledavanja i popunjavanja nedostajućih sadržaja unutar njihovih zajednica. Putanja kojom je potrebno ići od sagledavanja nedostajućih sadržaja do kreiranja istih nije lak jer je ispunjen mnoštvom birokratskih izazova koje propisuju nadležne institucije Europske unije. Ipak, na toj putanji postoje mnogi vidovi potpore koje je potrebno predočavati mladima kako bi se njihova motivacija održala.

UBLAŽITI NEZAPOSLENOST MLADIH

Sudjelovanje na seminaru je podrazumijevalo prethodnu informiranost o programu *Erasmus+* i njegovim najvažnijim značajkama. Ukratko, riječ je o politici EU u razdoblju od 2014. do 2020. a koja je usmjerena na obrazovanje, osposobljavanje, mobilnost mladih i njihovo socijalno uključivanje kako bi se efekti rastuće nezaposlenosti znatnije ublažili. Program je opširan i za njegovo početno razumijevanje nužno je istaknuti tek nekoliko općih mjesta na kojima se inzistira na održivom razvoju, inovativnim pristupima, inkluziji i europskoj dimenziji.

Polazeći od pretpostavke da je Europa obilježena razli-

*U godinama kada se osjećaj krize kontinuirano produžava, mladi teško pronalaze motivaciju u sudjelovanju i kreiranju društvenoga života * U takvim okolnostima je važno napominjati da postoje programi i financijska sredstva Europske unije koja su direktno namijenjena mladima i sadržajima koji se tiču mladih*

čitostima koje se ogledaju kroz prostor, jezik, kulturu, politiku i mogućnosti, nimalo ne čudi da su upravo ove teme fokus spomenutog programa. Dugoročni cilj jeste premostiti ove razlike kako bi se ispunio uvjet veće zaposlenosti, socijalne uključenosti i radne učinkovitosti mladih. U tu svrhu je razrađen jedan dio programa koji nosi naziv »job shadowing«, a odnosi se na radni posjet partnerskoj organizaciji u inozemstvu, prilikom kojega mlada osoba ima prilike promatrati kako se određeni posao obavlja i nakon toga, naučene principe može primijeniti unutar vlastite organizacije. U ovim okolnostima, poznavanje i aktivna uporaba stranih jezika jeste od važnosti i zato je vrlo

indikativno da *Erasmus+* podrazumijeva nužnim pružiti priliku svim građanima EU da nauče najmanje dva strana jezika.

ERASMUS+

Možda najpoznatija aktivnost unutar programa *Erasmus+* jeste Europska volonterska služba. U okvirima ove aktivnosti, omogućen je mladima volonterski rad, u dobi od 17 do 30 godina, u nekim od država EU ili državama koje su partneri. Aktivnost može trajati do godinu dana a svi životni troškovi sudjelovanja su pokriveni bespovratnim sredstvima programa *Erasmus+*. Broj sudionika je ograničen na najviše trideset unutar jednog projekta, imajući

u vidu da je za svakog pojedinca ili grupu nužno pripremiti plan aktivnosti u prethodno određenom trajanju projekta, a što je zadatak organizacije primateljice. Za određeni rad u trajanju od osam radnih sati dnevno sudionici ne dobivaju novčanu naknadu ali im se ovim putem pruža mogućnost životnog iskustva boravka u drugoj državi, upoznavanja specifičnosti regije u koju odlaze, kao i mogućnost aktivnog i neposrednog učenja jezika. Kako bi se izbjegle zlorabe programa ili sudionika, postoje mnogi kontrolni mehanizmi koji osiguravaju djelotvornost programa i njegove opće ciljeve.

Opisane aktivnosti i programi jesu rezultat dvadesetpetogodišnjeg iskustva rada s mladima unutar članica EU i zato nimalo ne čudi što su mogućnosti participiranja raznolike i shodno tome, isprva teže razumljive. Da bi se osigurala bespovratna sredstva u financiranju projekta *Erasmus+*, potrebno je upoznati se s birokratskim pristupima i zahtjevima koji postoje da bi se osujetile moguće zlorabe financijskih sredstava. U tu svrhu, postoje mnoge razmjene mladih ali i treninzi, koji se isključivo organiziraju kako bi se pojasnio princip izrade spomenutih projekata kroz neformalni i neakademski pristup. Etničke, kulturološke, statusne, religijske i mnoge druge razlike se stavljaju kao obavezna tema prilikom svakog susreta mladih i one se obrađuju kroz pružanje mogućnosti razmjene različitih iskustava i percepcija društvenog života. Drugim riječima, različitosti se promatraju kao kapital koji je nužno razmjenjivati jer je upravo razmjena ono što razlike može učiniti konstruktivnima.

Dubravko Bilinović

VESNA PRČIĆ, POKRAJINSKA ZASTUPNICA

DSHV – konstruktivna oporba u parlamentima

Još tijekom kampanje istaknuti su pojedini zahtjevi DSHV-a koji pretpostavljaju jednake mogućnosti Hrvata za sudjelovanje u javnom životu, razmjernu zastupljenost u državnim institucijama i javnim ustanovama, a ja bih dodala, čak u širem javnom sektoru, kaže Vesna Prčić

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Za 120 zastupničkih mjesta u vojvođanskoj skupštini u izbornoj utrci je bilo preko tisuću kandidata s 15 izbornih lista, a Demokratski savez Hrvata u Vojvodini imao je kandidate na listi koalicije koju je predvodila Demokratska stranka. Prema izbornom rezultatu, u novom sazivu pokrajinskog parlamenta, vojvođanske Hrvate zastupat će predsjednica subotičke podružnice DSHV-a **Vesna Prčić**. Bit će to njen prvi zastupnički mandat u ovom predstavničkom tijelu građana, što je bio dovoljan povod za razgovor o njenom budućem radu vezanom za rješavanje specifičnih problema hrvatske manjinske zajednice, koja svoja manjinska prava u Srbiji ostvaruje uglavnom na teritoriju Pokrajine.

HR: Jesu li ispunjene Vaša izborna očekivanja u vezi s nastupom DSHV-a na svim izbornim razinama u koaliciji koju je predvodila Demokratska stranka?

Koalicija s Demokratskom strankom bila je pažljivo dugo-

varana, kako pri tijelima naše stranke, tako i prilikom pregovora s predstavnicima koalicijskog partnera na svim izbornim razinama. O tome se odista dugo razgovaralo. Mnogo puta je do sada u javnosti konkretno navedeno koje bi uvjete morao DSHV ispuniti za slučaj da ide samostalno na izbore, osobito na republičkoj razini. Ovoga puta takav pokušaj bio bi utopija, a rezultat na izborima bio bi gotovo sigurno porazan. Prednost ove koalicije, osim onog dijela da sa strankama iz koalicije imamo slične programske ciljeve glede manjinske politike, pa tako i u odnosu prema pravima Hrvata u Srbiji, bila je i dogovorena mogućnost zasebne kampanje, koju je DSHV vodio spram svojih birača, tijekom koje su prije svega predsjednik stranke, ali i rukovodstvo i članstvo imali svoja zaduženja, kako bi se izborilo sudjelovanje Hrvata u donošenju političkih odluka u parlamentima. S obzirom na okolnosti održavanja izbora, medijskog isključivanja i prešućivanja aktivnosti naše koalicije,

pri ovome odgovoru, imajući u vidu i potencirajući potrebe i zahtjeve ovdašnjih Hrvata, smatram da su naša izborna očekivanja ipak ispunjena. Neophodno je, nakon pauze, da se u najvišem zastupničkom domu Srbije, gdje ćemo ponovno imati zastupnika, kao i u Skupštini Vojvodine, ne samo čuje glas Hrvata, nego da se legitimni interesi Hrvata u Srbiji jasno odrede, te da se problemi počnu rješavati.

HR: Kako ocjenjujete i kako vidite s pozicije interesa hrvatske manjinske zajednice novi odnos političkih snaga u pokrajinskom parlamentu nakon održanih izbora?

Smatram da je odnos snaga političkih stranaka u Skupštini Vojvodine očekivani slijed događanja, ali i političkog utjecaja s državne razine, te osobito agresivne kampanje kakve smo svi bili svjedoci, a koju su vodile pojedine političke stranke. Ipak, očekujem da će hrvatska manjinska zajednica zadržati sva prava koja je stekla u prethodnom razdoblju, s obzirom na najav-

ljivanu proeuropsku politiku Srpske napredne stranke koju će, očekivano, pratiti i svi njihovi koalicijski partneri. Dakle, ostaje da od samog početka mandata politički predstavnici hrvatske zajednice i onih vladajućih rade na poboljšanju i unapređenju hrvatsko-srpskih odnosa. Jedino na taj način vidim da je moguće kvalitetno detektirati dosadašnje probleme, razvojno djelovati i postići vidljive rezultate za hrvatsku, ali i druge nacionalne zajednice u Vojvodini, s kojima smo i do sada surađivali i stvarali mostove prijateljstva. Sve je to poanta konstruktivne oporbe u kojoj će biti DSHV.

HR: Vlada APV je financirala više od 80 posto manjinske infrastrukture hrvatske zajednice u Srbiji. Očekujete li nastavak takve prakse?

Apsolutno. Dosadašnju praksu financiranja donekle je umanjila i dosadašnja pokrajinska administracija s obzirom na umanjeni priliv sredstava u pokrajinski proračun. Zbog toga su već umanjena planira-

na transferna sredstva za redovito funkcioniranje, prije svega manjinskih ustanova u oblasti informiranja i kulture, ali nije za očekivati da se samom promjenom političkih stranaka koje čine vlast u Pokrajini mijenja bit postojanja institucija i ustanova putem kojih hrvatska, ali i brojne druge manjinske zajednice mogu artikulirati svoja prava ili kroz koje sudjeluju u javnom životu.

HR: Koji su aktualni problemi hrvatske manjinske zajednice koji se trebaju što prije riješiti? U kojoj mjeri će Vaša pozicija zastupnice u pokrajinskom parlamentu omogućiti da se ti problemi što prije riješe?

Promatrajući iz kuta Hrvata, kao birača na nedavno završenim izborima, smatram da je prije svega potrebno intenzivno i institucionalno raditi na marginaliziranju antagonizma prema Hrvatima u Srbiji, jer smo svi svjesni da eskalacija verbalnih sukoba na razini službenog Zagreba i Beograda samo šteti i produbljuje takav antagonizam kod većinskog naroda. Hrvate, kao i svakog drugog građanina Srbije, najviše muče nezaposlenost, financijska osnova, plaće, stabilnost obitelji, kreditna zaduženja. U tom kontekstu, politička funkcija zastupnice dako će biti na najvećem ispitu, s obzirom da osim sudjelovanja u procesu donošenja odluka u dijelu nadležnosti pokrajinske Skupštine, koje su izvorno iznimno uske, a niti one delegirane ne podrazumijevaju, rekla bih, životno i svakodnevno važne i interesantne oblasti, funkcija zastupnice vidno ne može i iskreno rečeno neće proizvesti benefite za pojedinca u našoj zajednici glede boljeg životnog standarda. To je dio koji slušam i proteklih godina, tijekom kojih sam aktivna u DSHV-u, jer smo često i sami svjedoci pitanja: »što ja imam od ovoga ili onoga?« Ali! Biti prisutan u procesima političkog donošenja odluka je misija koja je mnogo šira, a potencijalni korisnici takvog

benefita su svi pripadnici, u mom slučaju, hrvatske zajednice. Takvo sudjelovanje pretpostavlja potenciranje trenutnog stanja ili obima pojedinih prava u realnosti već u dijelu nacrtu pojedinih odluka, pravo na kritiku pojedinih rješenja ili rasprave tijekom zasjedanja, te pokazivanja jasnog podržavanja, ali i protivljenja tijekom usvajanja pojedinih rješenja koja se reflektiraju na Hrvate u Vojvodini. Još tijekom kampanje istaknuti su pojedini zahtjevi DSHV-a koji pretpostavljaju jednake mogućnosti Hrvata za sudjelovanje u javnom životu, razmjernu zastupljenost u državnim institucijama i javnim ustanovama, a ja bih dodala, čak u širem javnom sektoru, što znači i kvalitetne uvjete života i razvijenu komunalnu infrastrukturu u naseljima u kojima Hrvati žive, dostojan život od vlastitog rada, prije svega u poljoprivredi i poduzetništvu, te stvarnu suradnju s drugim nacionalnim zajednicama u ostvarivanju manjinskih prava – takvi zahtjevi će biti stvarni fokus mog djelovanja i djelovanja DSHV-a u Skupštini Vojvodine.

HR: Jeste li zadovoljni organiziranošću hrvatske zajednice glede artikuliranja problema i usuglašavanja odluka koje trebaju biti osnova za nastupanje prema vlasti na svim razinama parlamentarnog odlučivanja, ali isto tako i u oblastima manjinske samouprave – obrazovanju, informiranju, kulturi i službenoj uporabi jezika?

Pretpostavljam da bi svaka zajednica, a osobito manjinska, morala težiti boljoj organizaciji, ali ono što je pravo bogatstvo ove naše hrvatske je odista suštinsko bavljenje kako usuglašavanjem odluka tako i problemima u procedurama, do usvajanja odluka koje omogućavaju maksimum u ostvarivanju proklamiranih prava. Naravno da bi bilo poželjno da u samom tom procesu sudjeluje sve više i više Hrvatica i Hrvata, ali dokle god pojedinci svoje interese ostvaruju potiskujući svoju nacionalnu pripadnost

ili krijući se čak iza drugih nacionalnih zajednica u očajničkoj želji osvajanja mandata u bilo kom zastupničkom domu na svim razinama vlasti, ne može se govoriti o odgovornosti pojedinaca u procesu odlučivanja, a dakako u takvim slučajevima niti o bilo kakvom doprinosu. Smatram da je HNV veoma angažiran u radu u oblastima koje su mu u nadležnosti, dok DSHV političkim djelovanjem mora povratiti instrumente utjecaja, što neće biti lagan zadatak, ali je svakako izazov novom rukovodstvu stranke.

HR: U bilateralnom sporazumu između Hrvatske i Srbije u članku 9. države su se obvezale da će omogućiti političko predstavljanje manjina na svim razinama vlasti. Znači, države su se obvezale da će u skladu sa svojim unutrašnjim zakonima osigurati zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima na lokalnoj razini i u tijelima na pokrajinskoj i republičkoj razini. Srbija to još nije ispunila. Kako komentirate činjenicu da Srbija još uvijek nije razvila svoje unutrašnje mehanizme kako bi se manjinama omogućilo pravo predstavljanja na svim razinama?

Na svom europskom putu Srbija će morati naći rješenja kako bi se Hrvatima omogućilo kako političko predstavljanje tako i zastupljenost u tijelima vlasti. S ove pozicije, pozicije neostvarivanja prava garantirane zastupljenosti, a koje svakodnevno ostvaruju Srbi u Hrvatskoj, političko djelovanje DSHV-a je prvenstveno usmjereno upravo na pružanju pomoći državnim tijelima u nalaženju mehanizma s ciljem realnog ostvarivanja prava na političko predstavljanje na svim razinama kako Hrvata tako i pripadnika drugih manjinskih zajednica. U tom smislu smo se i tijekom kampanje obraćali biračima kako je temeljni zahtjev jednakost, dostojanstvo i ravnopravnost Hrvata u Srbiji, kao demokratskom društvu, koja

spram Hrvata moraju postati tolerantna i dozvoliti inkluziju u organe na svim razinama, ali i u širi javni sektor.

HR: Žene se još uvijek rijetko doživljavaju kao ozbiljni politički subjekti u našem podneblju. Unatoč sposobnosti, odgovornosti i zalaganjima, društvena sredina u Srbiji uglavnom se nije oslobodila konzervativnog promišljanja i predrasuda prema kojima je ženi mjesto u kuhinji, dok je politika »muški posao«. Mijenjaju li se ipak takvi stavovi korak po korak?

Kada je riječ o izbornom pravu, često se čuje tvrdnja kako je potrebna rodna ravnopravnost te u tom kontekstu među tri kandidata mora biti jedna žena – naravno da svakog puta naveđem zakonsku odredbu da među tri kandidata mora biti jedan manje zastupljenog spola, dakle to mogu biti i dvije žene i jedan muškarac. Ja sam sada u sedmoj godini obnašanja funkcije ravnateljice javnog poduzeća čija je osnovna djelatnost pogrebni i srodni komunalni poslovi i, s obzirom na takvo iskustvo, mogu ustvrditi da su osporavanja mnogo brojnija, nego što se može zamisliti, ali istodobno mogu ustvrditi da su žene mnogo upornije u ostvarivanju ciljeva, osobito onih poslovnih. Postoji velika satisfakcija kada se ženi prizna uspjeh, rezultat, ali i činjenica da je šarm uvijek odlika žena, a samo ponekad muškarača. Iskreno, nekim muškracima ne samo da nije mjesto u politici, nego bi i kuhinja proplakala s njima.... Ali u konačnici, postoje i takve žene. Da, mijenjaju se stavovi prema ženama, ali i najmanji korak je i dalje prevelik za dolično postupanje pojedinih muškaraca prema ženama. I dok takvi pojedinci ne mijenjanju predrasude, postoje pojedinci s kojima je zadovoljstvo zajednički i svakodnevno raditi na potiskivanju patrijarhata i konzervativnog promišljanja. Ipak, odlučno tvrdim – tada je svakodnevni rad i uspjeh žene u politici još veći izazov!

LOKALNI IZBORI POTVRDILI DA JE I U SUBOTICI ISTROŠENA ENERGIJA ZA PROMJENAMA

Pobjeda oportunistima, i apstinencije

Protekli izbori bar iz dva razloga pokazali su da su Subotičani umorni od želja za promjenama: prvi se tiče više od trećine glasova (23.685) koje su od ukupno izašlih (63.403) dali Srpskoj naprednoj stranci (SNS), što joj je osiguralo skoro polovicu mandata u Skupštini grada (31 od 67), a drugi same izlaznosti koja je u Subotici bila ispod 50 posto

Da su željni promjena, i to onih sustavnih, Subotičani su pokazali svaki puta na izborima devedesetih sve do konačnog pada **Slobodana Miloševića** 5. listopada 2000., što je u lokalnom parlamentu rezultiralo apsolutnom pobjedom stranaka okupljenih oko tadašnje Demokratske opozicije Srbije (DOS), koje su osvojile čak 59 mandata. Nakon toga, punih 12 godina većina izašlih na izbore davala je povjerenje stožerima raspalog DOS-a u Subotici: Savezu vojvođanskih Mađara (SVM) i Demokratskoj stranci (DS), ali je ta potpora iz izbora u izbore bivala sve slabija, baš kao i povjerenje građana da su oni za koje su glasali sposobni ispuniti njihova očekivanja. Umjesto promjena, makar onih lokalnih (vodovod, kanalizacija, ceste, ambulante...), Subotičani su svjedočili sve otvorenijem sukobu dvije najjače političke stranke u gradu, što je kulminiralo prvo DS-ovim izbacivanjem SVM-a iz lokalne vlasti 2010. da bi im ovaj uzvratilo tri godine kasnije, sklopivši savez sa SNS-om. Samo godinu dana kasnije SNS je na izvanrednim parlamentarnim izborima najavio ono što će se dogoditi 24. travnja 2016., jer je u ožujku 2014. osvojio nešto manje od 34 posto glasova, ostavivši iza sebe SVM s nešto više od 28 posto, te DS, koji je s 28,5 2012. spao na 9,5 posto 2014.

KAD IMAŠ DRUGA, I KAD SI SREĆETAN...

Naravno, osim spomenutih razloga (međusobna trvenja SVM-a i DS-a, te gotovo nikakvih konkretnih rezultata), neće manjkati niti onih sugrađana koji će uvjerljivu pobjedu SNS-a na lokalnim izborima prije nešto manje od dva tjedna dovesti u vezu s drastično promijenjenom nacionalnom strukturom stanovništva u Subotici u posljednja dva desetljeća. Međutim, ma koliko i to bila istina (dijelom svakako i jeste), istina je i da je SNS pobijedio i u sredinama (najuočljivije u pojedinim prigradskim naseljima), gdje većinu i dalje čini autohtono manjinsko stanovništvo. Istina je također, a što se vidi i po naprijed iznesenim podacima o broju (i postotku) glasova od 2012. do 2016., da je SNS iskoristio – bolje reći: građani su kaznili – neslogu SVM-a i DS-a, a u posljednjoj fazi i razdor unutar SVM-a i formiranje Mađarskog pokreta (MP) koji su prepolovili ne samo vlastito biračko tijelo u Subotici nego i na temelju dobivenih glasova (8.724 SVM, 8.240 MP) dobili isti broj vijećničkih mandata: po 11, što je opet za punih devet manje od SNS-a.

I što sada u ovoj situaciji reći osim da je situacija poprilično jasna? SNS, kako smo to u prošlom broju *Hrvatske riječi* već napomenuli, ima lagodnu poziciju birati partnera s kim će

činiti većinu u lokalnom parlamentu. Kako sada stvari stoje, najizvjesnije je da će tu ponudu dobiti SVM, a nije nerealno pretpostaviti da će pod okrilje vlasti ući i predstavnici Saveza bačkih Bunjevaca (SBB, koji je na pokrajinske izbore išao u koaliciji sa SNS-om, a na republičkim ju podržavao) i Ruske stranke (RS!), koje su u Skupštinu grada ušle na temelju glasova koje su dobile kao manjinske liste. Takav odabir partnera u lokalnoj samoupravi bi osigurao stabilnu vlast od najmanje 44 vijećnika, dok bi oporbu činilo preostalih 23: 11 iz Pokreta za građansku Suboticu (kako je u Subotici glasila lista MP-a), 7 iz DS-a, 4 iz Lige socijaldemokrata Vojvodine (LSV) i 1 s liste Vojvođanska tolerancija (VT), koja je također u Skupštinu grada ušla kao manjinska. I ovu pretpostavku, međutim, treba uzeti sa stanovitom dozom rezerve, jer je nositelj liste Pokreta za građansku Suboticu i još uvijek aktualni gradonačelnik **Jenő Maglai** odmah nakon izbora rekao kako će i oni početi razgovore oko formiranja skupštinske većine, neposredno se na taj način nudeći najjačoj stranci, a posredno i SVM-u s kojim su izgleda spremni izgledati nespozazume u proteklih godinu dana. Ne bi, također, iznenađenje bilo niti da se u »pobjedničkoj koaliciji« nađu i vijećnici LSV-a, ali to ponajviše

ovisi o tomu na kojoj će strani zastupnici ove stranke sjediti u Skupštini Vojvodine.

REFORM SORTA

Ono što na neki način u svakoj sredini predstavlja lokalnu varijantu *Pjesme Eurovizije* ili izbora za *Miss svijeta* svakako je pitanje: tko će biti gradonačelnik? Najviše šanse za tu funkciju, naravno, ima predstavnik SNS-a, odnosno prvi s njihove liste **Bogdan Laban**, čije se ime, istina neslužbeno, najčešće i pominje kao ime Maglaijevog nasljednika. Međutim, niti Laban – koji je u SNS prešao iz Demokratske stranke Srbije (DSS), gdje je bio predsjednik Gradskog odbora – niti bilo tko iz Gradskog odbora naprednjaka (čiji je Laban opet predsjednik) za sada ne izlaze s takvim najavama, iako za to imaju sve, ili bar mnoštvo razloga. No, razlog za šutnju možda se nalazi i u nedavnom susretu premijera Mađarske i Srbije **Viktora Orbána** i **Aleksandra Vučića** u Subotici, gdje – u prisustvu **Istvána Pásztora** i vrha SVM-a – zacijelo nije bilo riječi samo o zapošljavanju u *Masterplastu*, čiji se vlasnik **Tivadar Bunford** također spominje kao potencijalni gradonačelnik.

Ako je ime budućeg gradonačelnika za sada još i upitno, to svakako nije činjenica da će većinu u novom sastavu gradske Vlade činiti članovi SNS-a.

Pitanje je, međutim, tko će sve osim njih dobiti poneki resor, a posebno koji. Recimo, hoće li primjenu novog Zakona o poljoprivrednom zemljištu, kada lokalna samouprava od paora a zarad »investitora« uzme 30 posto tzv. državnog zemljišta, dočekati neki ekspert iz SNS-a ili će to mjesto ipak ostaviti kadru SVM-a? Bit će, naravno, pred članovima Gradskog vijeća i niz drugih značajnih pitanja, poput uvijek aktualnih koji se tiču infrastrukture, ali i onih koja

posto glasova u gradu odlično snašao). Stoga je, osim nekoliko resora u Gradskom vijeću, posve nebitno i tko će biti novi predsjednik Skupštine grada, jer se o toj funkciji u gradu ionako malo priča.

MIKROFON JE VAŠ

A nakon što polože prisegu (onu da će se svi odreda držati zakona i isključivo zakona, te da će raditi isključivo u interesu građana) imat će predsjednik

Nenad Ivanišević svakako će biti jedna od (naj)zanimljivijih figura. Bar u početku. S obzirom na to da ih je (čak) 31 nije nemoguće da se iz te ekipe izdvoji još nekoliko novih »elokenata« koji će skupštinsku raspravu činiti zanimljivijom. Od poslovično suzdržanih i uglavnom ugladenih vijećnika SVM-a pojavljivanje za govornicom se može očekivati uglavnom od **Lászla Kerekese**, a donekle i od **Tíme Horvát** i **Márie Kern – Sólye**, ali sa

liste Za pristojnu Suboticu: i (bivši gradonačelnik) **Saša Vučinić** i (bivši predsjednik Skupštine grada) **Slavko Parać** i **Tomislav Žigmanov** i **Róbert Sebők**, a možda i još netko. Osim jednog manekena. O vijećniku (i još uvijek aktualnom potpredsjedniku Skupštine grada) **Mirku Bajiću** naprosto je suvišno trošiti riječi, a svakako će (ne zbog jezika) biti zanimljivo slušati – ako ih, naravno, bude – i izlaganja **Igora Petrova** iz Ruske

Zamor skupštinskog materijala

velikim dijelom izravno ne ovise o lokalnoj samoupravi, poput zaobilaznice ili zgrade Kazališta, recimo. Ali, što će priječiti (i) ovu vlast da bajke o završetku kapitalnih investicija – pa čak i one o ulaganju u komunalno nerazvijene mjesne zajednice – zameni opravdanjima o nedostatku sredstava kada su Subotičani i tako posljednju želju za promjenama pokazali prije dvije godine, kaznivši iz istih razloga, prije svega, DS (SVM se, kao što vidimo, i pored skromnih 13

Skupštine grada – po slobodnoj procjeni potpisnika ovog teksta – puno posla bar s petnaestak (od 67) vijećnika. Bez obzira na to što će se nalaziti u vladajućoj koaliciji (kojoj uglavnom, što zarad uštede vremena što zarad »osjetljivosti teme« i iznesenih argumenata), teško je zamisliti situaciju da se za »povredu Poslovnika« ili repliku neće javljati i dosadašnji asovi SNS-a poput **Gojka Radića** ili **Stevana Bakića**, a stari (gl)as u novom ruhu, donedavni DS-ovac,

svakako mnogo manje strasti i živopisnog vokabulara. Teško da će tako nešto uraditi i osam ostalih njihovih kolega, ali... Isto bi se možda moglo reći i za vijećnike s liste Pokret za građansku Suboticu, gdje nositelja (l)iste Jenőa Maglaija u sjenu mogu staviti **Josipa Ivanković**, a možda čak i **Đorđe Čović** i **Đorđija Aksentijević**. Napose ukoliko vijećnici s ove liste budu u oporbi.

U oporbi, i to onoj glasnjoj, sigurno će biti većina s

stranke, te **Žužane Stevanović** (Vojvođanska tolerancija), koja zacijelo neće propustiti priliku da s gradske govornice malo progovori i o položaju i priželjkivanoj budućnosti Vojvodine.

Zarad onih 51 »i kusur« posto Subotičana koji na izbore nisu izašli, ali su zato vrlo aktivni u analizama istih u »proširenom krugu obitelji« ili u ulozi »kafanskih revolucionara«, odnosno (najvećim dijelom tajnih) blogera na društvenim mrežama.

Z. R.

RESOCIJALIZACIJA BIVŠIH OVISNIKA: ISKUSTVA HRVATSKE I SRBIJE

Postoji li izlaz iz labirinta?

Sombor je bio domaćin konferencije o bolestima ovisnosti »Umreženi s istim ciljem« na kojoj su predstavljena iskustva Hrvatske koja uspješno provodi program resocijalizacije bivših ovisnika

Bolesti ovisnosti ne poznaju državne granice i podjednako su veliki problem i Srbije i Hrvatske, ali načini na koji ove dvije zemlje provode program resocijalizacije različiti su. U Hrvatskoj Vlada od 2007. godine provodi program u koji su uključene i nevladine organizacije, zdravstveni sustav i centri za socijalnu skrb, a rezultati se mjere brojem bivših ovisnika koji su našli posao ili završili školovanje, što im je omogućilo njihovu resocijalizaciju u zajednicu u koju su se vratili.

»Načiniti korak i početi liječenje, bilo u nekoj terapijskoj zajednici ili u zdravstvenom sustavu, važna je prekretnica za svakog ovisnika. No, problem nastaje nakon završenog liječenja ili boravka u terapijskoj zajednici, jer se ovisnici koji su doživjeli neku promjenu praktički vraćaju u okruženje iz koga su otišli na liječenje. Oni su se promijenili, ali je njihova obitelj ostala ista; tu je i staro društvo koje je za njih velika kušnja. I što se događa? Svi naponi koje su uložile socijalne i zdravstvene ustanove, udruge, na kraju mogu pasti u vodu na tom posljednjem koraku, a to je resocijalizacija. To je i razlog što je Vlada Hrvatske 2007. godine počela s projektom resocijalizacije ovisnika. Projekt se temelji na sustavnom pristupu resocijalizaciji, kao i stvaranju uvjeta za zapošljavanje i završetak školovanja«, kaže stručni suradnik u rehabilitaciji ovisnika Udruge *Stijena* iz Hrvatske **Darko Čondić**.

Za razliku od Hrvatske Srbija nema takav program, te su bivši ovisnici nakon povrat-

ka u zajednicu suočeni s mnogim problemima, a najveći je svakako problem pronalaska posla, jer društvo teško prihvaća bivše ovisnike. A glede programa Hrvatske, njega mogu koristiti samo ovisnici koji su prošli proces liječenja.

DRŽAVNI PROGRAM POTPORE

Konkretno, kroz hrvatski državni program omogućava se

završetak školovanja, prekvalifikacija, te financiranje cjelokupne ili dijela zarade za one poduzetnike i udruge koje angažiraju bivše ovisnike. »Konkretni rezultati pokazuju da smo za sedam godina trajanja ovog programa zaposlili 446 bivših ovisnika. To je 446 ljudi kojima je, barem na neko vrijeme, riješena briga o financijama, a rekao bih i briga oko viška slobodnog vremena, jer jedan bivši ovisnik s viškom slobodnog vremena je

tempirana bomba. U obrazovni sustav uključeno je 228 bivših ovisnika, a riječ je o prekvalifikaciji za zanimanja kojih nedostaje na tržištu rada. Na teret Ministarstva znanosti i obrazovanja školovalo se 568 bivših ovisnika. Mi smo, kao udruga, pomogli oko 6.000 bivših ovisnika, ali šire gledano ta brojka je veća jer smo pomažući njima pomogli i njihovim obiteljima. U 2014. godini u programe resocijalizacije uloženo je oko

Darko Čondić na konferenciji u Somboru

KAFIĆ

Interesantan projekt u Somboru provodila je protestantska zajednica, koja je jednom mjesečno u jednom kafiću organizirala susrete ovisnika i liječenih ovisnika. Bilo je to mjesto gdje su ovisnici bili prihvaćeni i mjesto gdje su se oni i njihove obitelji mogli susresti i razgovarati s bivšim ovisnicima i kroz taj razgovor osnažiti svoju volju i želju da se načini ključni korak, a to je odluka da se krene s liječenjem.

150.000 eura, a u prevenciju i liječenje 1,5 milijuna eura«, kaže Čondić, koji posebice ističe važnost civilnog sektora koji mnogo brže i efikasnije može raditi na terenu, kao što su informiranje bivših ovisnika o programu i rad na senzibiliranju javnosti kako bivši ovisnici ne bi bili stigmatizirani u društvu.

»Potičemo ovisnike, posebice one na bolničkom liječenju, da odu u neku terapijsku zajednicu i na taj način pomogli 300 osoba.

Udruga Stijena rad s mladima – preuzeto www.stijena.hr

Organiziramo radionice u bolnicama Vrapče i u Vinogradskoj obilazimo zatvore kako bismo ih motivirali na promjene«, kaže Čondić još jednom naglašavajući da se problem ovisnosti rješava zajednički uz državne institucije, zdravstvo, socijalnu skrb i nevladine udruge.

U Hrvatskoj se godišnje u zdravstvenom sustavu liječi između sedam i osam tisuća ovisnika, a 80 posto su ovisnici od opijata. Većina njih nema odgovarajuću naobrazbu, a oko 60 posto nema zaposlenje. Kako izgleda put oporavka i kako u praksi funkcionira Vladin program ispričano je u filmu *Put u novi život*, koji je priča o **Željki Jakopčević** koja se godinama borila s ovisnošću, a sada je majka, supruga, angažirana u udruzi *Stijena*.

SKUP HOBI I SOLO SPORT

Srbija na žalost nema državni program resocijalizacije, ali ima udruge koje pokušavaju biti most između ovisnika i rehabilitacijskih centara. Jedna od takvih udruga je *Restart* iz Novog Sada koju su osnovali bivši ovisnici.

»Osobno sam bila ovisnik 15 godina i sada bih rekla da

je neki ključni moment bio kada sam dolazila na savjetovanja na kojima su bivši ovisnici pričali svoje priče, davali nam potporu. Bilo je lakše s tim saznanjem da rješenje negdje postoji, pa sam spremnija i ušla u proces rehabilitacije«, kaže **Tina Pantović** iz udruge *Restart* koja iz osobnog iskustva svjedoči da je moguće osvojiti pobjednički karakter i suočavati se sa životnim problemima na jedan normalan i zdrav način. Jedan od načina pomoći ovisnicima u Srbiji su metadonski

centru. Otvoreni su prije nekoliko godina kao dio projekta, koji su financirali Švicarci. Poslije okončanja tog projekta neki od centara su zatvoreni, ali somborski, smješten na Psihijatriji i dalje radi, ali s pacijentima sada radi samo jedan liječnik i jedan medicinski tehničar. Mišljenja o uporabi metadona u liječenju ovisnika su podijeljena, pa tako jedni smatraju da se heroinska ovisnost zamjenjuje drugom, a drugi pak da dobrobit ove terapije vide u tome što se smanjuje stopa kriminaliteta, kao i šire-

OSOBNNA PRIČA

Film *Put u novi život* priča je o Željki Jakopčević, koja je danas tajnica Udruge *Stijena*. Pobjedila je ovisnost i danas je aktivni borac protiv ovisnosti. Ona sama ovisnica od opijuma postala je kao srednjoškolka u Apatinu. Reći će da joj je to pomoglo da nađe mir i sigurnost, ali zapravo bio je to prvi korak u pakao droge i heroinsku ovisnost. U međuvremenu se i udala, ali joj je socijalna služba oduzela dijete, nekoliko puta pokušavala je bolničko liječenje. Ipak je uspjela i to kako kaže zahvaljujući ljudskoj dobroti koja joj je pomogla da se suoči sa svijetom oko sebe i da nauči biti majka svojim kćerima. Uključena je u projekt Udruge *Stijena Daj sebi šansu, ti si poseban*, koji kroz niz tematskih radionica u bolnici u Vrapču ima za cilj motiviranje osoba koje se nalaze na bolničkom liječenju za nastavak liječenja i resocijalizaciju nakon oporavka.

nje hepatitisa C i HIV-a, ali isto tako korisnici metadona postaju doživotni ovisnici.

»Tijekom rada metadonskog centra proveli smo istraživanje kako bismo vidjeli kakva je struktura pacijenata koji su koristili metadonski centar u Somboru. A ta istraživanja pokazala su da su 60 posto pacijenata koji su prošli kroz metadonski centar jedinci ili prvorođena djeca, u 46 posto slučajeva oni su iz obitelji u kojima su roditelji ovisnici, najčešće otac od alkohola, a majke od analgetika, dvije trećine njih imalo je hepatitis C, 60 posto bili su izvršitelji kaznenih djela, najčešće razbojništava. Barem jednu overdozu imalo je njih 40 posto«, kaže psihologinja **Irena Banda**, koja je bila angažirana kao psiholog u metadonskom centru u Somboru. Ona ističe važnost prevencije, odnosno rada s mladima, koji mora početi sa sve mlađom populacijom djece, jer se granica prvih susreta s drogom pomjera na dolje, pa tako ima djece koja se s opijatima susreću već kao desetogodišnjaci. »Narkomanija jeste skup hobi i solo sport, jer ovisnici na kraju ostaju sami. Kod njih je besperspektivnost jako izražena i zbog toga im treba pomoći«, kaže Banda.

Jedan od načina pomoći su terapijske zajednice, a jedna od njih je TZ *Duga* iz Novog Sada. **Dušan Beređi**, bivši ovisnik, koji je sada protestantski svećenik, ističe važnost prevencije kojom moraju biti obuhvaćena školska djeca.

»Prevencija ne znači da mi djeci pričamo o narkomaniji, već znači da im ponudimo alternativu. Sport, likovne radionice, čitateljski klubovi to su druge mogućnosti i samo treba naći načina zainteresirati djecu za to. Istaknuo bih također da kod nas ne funkcionira suradnja sa socijalnim službama i na koncu najveći problem je što država nema posebne programe za bivše ovisnike«, zaključio je Beređi.

Zlata Vasiljević

SUNCU DUGUJEMO ŽIVOT NA PLANETU, ALI KAO I U SVEMU DRUGOM I U SUNCU NE TREBA PRETJERIVATI

Kako pravilno konzumirati sunce?

Dolaskom ljeta i toplijih dana neminovno je izlaganje suncu, bilo radi poslova koji se obavljaju na otvorenim prostorima u polju ili sunčanjem na plažama. O tome kakve učinke sunce ima po naše zdravlje i na koji način se trebamo štititi od negativnih posljedica sunčevog zračenja, pitali smo specijalicu dermatologije dr. **Lauru Lasinger**.

DOBROBITI SUNCA

»Trebamo znati da je sunce izvor života na zemlji. Bez prirodnog izvora svjetlosti, odnosno prirodnih UV zraka nije moguće odvijanje nekih neuroendokrinoloških procesa i sinteza nekih esencijalnih stvari u organizmu. Sunce i čovjek žive u interakciji, te ne postoje preporuke dermatologa da se sunce u potpunosti treba izbjegavati. S druge strane, sunce – odnosno UV zraci mogu ispoljiti svoje neželjeno djelovanje ukoliko ga neodgovarajuće konzumiramo u neprilagođenom dobu dana kada je UV index vrlo visok. To je nakon 10 sati ujutro i prije 5 sati popodne. U to vrijeme UV zračenje je preintenzivno i koža nije u mogućnosti stvoriti zaštitu, nego reagira intenzivnim crvenilom, čak i kod onih ljudi koji imaju pigment.

Radi toga, kako bismo najbolje iskoristili blagodati sunca, predlaže se svakodnevno izlaganje suncu ali prije 10 sati i nakon 5 sati popodne. Čak se i prigodom šetnji koje su dio svakodnevice prigodom odlaska

na posao ili igranje na igralištu, nevezano za ljeto, kada su ljudi obučeni i imaju eksponirane samo dijelove tijela kao što su lice ili šake, predlaže korištenje faktora zaštite.

ZAŠTITNE KREME ZA SUNCU

Danas je tržište preplavljeno različitim kremama za sunce. Nude se različite linije krema od dječjih do onih za različite tipove kože, te različitim faktorima zaštite. U tako širokoj paleti proizvoda kako odabrati onaj proizvod koji zaista jamči kvalitetom i odgovarajućom zaštitom?

»Kreme se razlikuju po faktoru zaštite, koji se kreće od 15, 30 do 50. Međutim, nije važan samo faktor zaštite nego i sastav kreme, odnosno jesu li mineralni filtri, ili nešto drugo. Krema za sunčanje ne služi za zaštitu kože od sunca, nego za sprječavanje da nam koža izgori. Tako da UV zraci itekako prodiru u kožu i ispoljavaju svoj efekt u smislu utjecaja na DNK u ćelijama. Kao reakcija kože na UV zračenja stvaraju se pigmenti – melanociti. Pigmentne ćelije prave pigment – boju, koja ima zadaću zaštititi ćelijsku jezgru od UV zraka i eventualnih mutacija. Tržište je preplavljeno kremama koje su u službi zaštite od sunca. Postoje linije za djecu, za odrasle, za razne tipove kože. Međutim, u ljekarnama i drogerijama treba birati kreme od provjerenog proizvođača. Krema koja je vrlo jeftina ne

Laura Lesinger

može imati toliko kvalitetan filter kao neki skuplji proizvod, jer u nju nije uloženo dovoljno istraživanja od klinika i zdravstvenih institucija. Dobro poznate jake marke nose sa sobom obvezu da krema koja se preporučuje ima i željeni efekt. Također, postoje i osobna iskustva ne samo dermatologa, nego i pacijenata koji te kreme koriste i znaju preporučiti dobru kremu. Jeftina varijanta ne postoji.«

POSLEDICE PRETJERANOG IZLAGANJA SUNCU

Iako pretjerano izlaganje suncu ima brojna neželjena djelovanja po koži, ljudi se najviše

plaše melanoma – tumora kože, za koga vjeruju da nastaje kao posljedica jakog UV zračenja. Je li zaista UV zračenje jedini krivac za nastanak melanoma i koje su sve posljedice pretjeranog izlaganja suncu, dr. Lasinger kaže:

»Melanom spada u jedan od najmalignijih tumora kod ljudi. On predstavlja pigment i zloćudni tumor kože koji nastaje između ostalog i kao posljedica intenzivnog izlaganja UV zracima. Ne smije se zanemariti činjenicu da je genetika osnova svega toga, odnosno predispozicija koja se može nasljeđivati ili može nastati mutacija genoma bilo čega, te se melanom može javiti i na dijelovima kože koja

nije bila izložena suncu. Promatrajući u cjelini, melanom je u korelaciji s genetikom. Zatim, tu je UV zračenje kao okidač, i kao treće, tu su svi endogeni i egzogeni utjecaji koji i inače imaju utjecaj na razvoj tumora uopće. Kod melanoma je od izuzetne važnosti rano prepoznavanje kad se već melanom razvio. Melanom može nastati iz postojećeg madeža koji je atipičan i zato te madeže treba češće kontrolirati. Također, treba detektirati sve novonastale promjene na tijelu koje nastaju nakon 25. godine života gdje je pretpostavka da to nije madež, da je to tamne boje, da je brzog rasta ili krvavi, momentalno se treba obratiti stručnjaku kako bi promjenu na vrijeme mogli dijagnosticirati i otkoloniti. Kod nekih nejasnih slučajevima u razvijenim zemljama radi se dijagnostika bazirana na molekularnim markerima. To su skupe analize slične tumorskim markerima. Te analize se rade kako bi se napravila diferencijalna dijagnostika, odnosno kako bi se utvrdilo je li ta izraslina zaista melanomskog tipa ili je atipičan madež. Međutim, puno je preporučljivije i jednostavnije rješenje u cijelosti otkloniti izraslinu i poslati na histopatologiju.

Sunce nema samo značaj u razvoju zloćudnog tumora. Postoji čitava paleta oštećenja koje sunce može izazvati ako ga ne konzumirano pravilno. Ono utječe na ubrzano starenje kože, može izazvati stradanje kapilara, pogoršanje nekih osnovnih oboljenja kao što je rozacea. Tim pacijentima sunce u najtoplijem dijelu dana nikako nije preporučljivo jer tada dolazi do intenziviranja crvenila. Sunce može utjecati na razvoj sunčanih fleka».

LAN I PAMUK

Treba uvijek odmjeriti blagotvorno djelovanje sunca i moguće negativne efekte ako se pretjera sa suncem. Boravak na otvorenom je izuzetno dobar za zdravlje, počev od toga da sunce omogućuje sintezu B vitamina, da utječe na dobro na raspoloženje i niz drugih stvari koje su dar sunca. S druge strane, ako se izlažemo suncu od 10 do 5 sati popodne, izgorimo, dobijemo opekline, koža stari, događaju se upalne promjene, moguća su oštećenja na razini gena koje mogu probuditi neke od spavajućih gena te izazvati nešto drugo, počev od spinocelularnih karcinoma kože koji su u puno većem postotku povezani s UV zračenjem nego melanom. Melanom se javlja rjeđe, ali je puno opasniji. Ako se ipak moramo izložiti suncu u vrijeme kada to nije preporučljivo, moramo voditi računa o odjeći koju nosimo. UV zraci prodiru kroz prozirnu tkaninu, zato bi tkanina koju nosimo kada smo najizloženiji suncu trebala biti gušća ali prozračna. Preporučuju se lan ili pamuk. Na glavi treba nositi šešire šireg oboda, kao i naočale za sunce koje imaju provjereni UV filter. Ovo su osnovne preventivne mjere ako želimo dugotrajno boraviti na suncu.

Aleksandra Prčić

Seminar za nastavnike

U organizaciji Koordinacije hrvatske nastave u Vojvodini, prošloga je tjedna održan jednodnevni seminar za učitelje i nastavnike koji predaju u hrvatskim odjelima ali i sve druge zainteresirane njihove kolege. Seminar je održan u OŠ Matko Vuković u Subotici, a predavači su bili profesorica engleskog jezika i povijesti i koordinatorica za UNESCO-a **Jasenka Vajdić** (*Poučavanje o kulturnoj baštini i projektna suradnja*), profesorica engleskog i njemačkog jezika i književnosti **Ivana Kovač** (*Kompetencije suvremenog nastavnika*) i profesorica hrvatskog jezika i književnosti i doktorandica kognitivne lingvistike **Marina Balažev** (*Deset načina kako izaći sretan iz učionice*).

STO nastupio u Vinkovcima

Subotički tamburaški kvartet, koji djeluje u okviru Subotičkog tamburaškog Orkestra, je na poziv organizatora sudjelovao na nadavno održanom XVII. Memorijalu Hrvoja Majića u Vinkovcima. Na ovoj se manifestaciji njeguje isključivo instrumentalna tamburaška glazba, a sam nastup nije natjecateljskog karaktera. Nastup STO-a, kako ističu u tom orkestru, bio je veoma zapažen budući da su im mnogi posjetitelji nakon završetka nastupa prilazili i čestitali.

Folklorci iz Žednika nastupili na Paliću

Članovi žedničkog ogranka HKC-a *Bunjevačko kolo* nastupili su u sklopu obilježavanja Prvog svibnja na Paliću, na kojem se tom prigodom okuplja veliki broj posjetitelja iz gotovo cijele Srbije. Mladi folklorci, koje vodi **Jelica Čipak**, predstavili su svoje plesno umijeće na paličkoj Velikoj terasi.

Oživljavanje Zorke

Prostor nekadašnje Kemijske industrije *Zorka*, koji je nakon zatvaranja i rušenja bio prazan i zapušten, **Grad Subotica je otkupio u namjeri da ga isparcellira** i ponudi malim i srednjim poduzetnicima. Lokalna samouprava dala je nalog Direkciji za izgradnju grada da izradi urbanističke uvjete koji će, nakon infrastrukturnog opremanja terena, omogućiti da već od naredne godine na ovoj lokaciji počne formiranje još jedne industrijske zone.

»U pitanju je preko 20 hektara zemljišta i zamišljeno je da se njegovom prodajom pod povoljnim uvjetima pomogne malim i srednjim poduzećima koja će, okupljeni na jednom mjestu imati dobre uvjete za rad i biti vidljivija i prepoznatljivija. Imamo poduzetnika koji sporadično surađuju s gospodarskom zonom u Malom Bajmaku i potrebno im je da prošire kapacitete, ali za to nemaju mogućnost«, kaže pomoćnik gradonačelnika za malu privredu **Ljuben Hristov**.

Urbanističko uređenje treba da se završi do jeseni da bi, poslije skupštinske procedure, već krajem ove ili početkom 2017. godine placevi bili ponuđeni na prodaju, a njihova cijena bit će povoljna – onoliko koliko će gradski proračun izdvojiti za infrastrukturu i opremanje zemljišta, a postojat će i mogućnost otplate na više godina.

Koliki je značaj ulaska DSHV-a u republički i pokrajinski parlament?

ZLATKO NAČEV,
Srijemska Mitrovica

Izuzetan značaj

Činjenicu da je DSHV ponovno parlamentarna stranka na republičkoj i pokrajinskoj razini smatram izuzetno značajnom za sve pripadnike hrvatske zajednice u Srbiji. Ulazak DSHV-a kao parlamentarne stranke u republičku i pokrajinsku skupštinu otvara mogućnost za aktivno sudjelovanje hrvatske zajednice u politici na najvišim nivoima što je od iznimno velikog značaja za rješavanje mnogih problema. Tijekom posljednje dvije godine, kada nismo imali predstavnike u ovim tijelima, mogućnost hrvatske zajednice na utjecanje u postupku donošenja propisa bile su veoma ograničene. Premda je Hrvatsko nacionalno vijeće redovito, legitimnim putem, tražilo da sudjeluje u postupku izdavanja propisa i planskih akata, koji se tiču naše zajednice, ishod je uvijek ovisio o volji tijela vlasti, a nerijetko i samih dužnosnika. U narednom razdoblju našim predstavnicima u republičkom i pokrajinskom parlamentu, otvara se mogućnost da putem skupštinskih rasprava, postavljanjem zastupničkih pitanja, održavanjem konferencija za tisak i drugim sredstvima, ukazuje na potrebu rješavanja problema koji opterećuju našu zajednicu. Budući da su **Vesna Prčić** i **Tomislav Žigmanov** osobe koje izuzetno dobro poznaju situaciju u našoj zajednici, kao i prisutne probleme, siguran sam da će u narednom razdoblju u suradnji s hrvatskom diplomacijom, umnogome poboljšati položaj cjelokupne hrvatske zajednice u Srbiji. Uvjeran sam da će njihovo sudjelovanje u najvišim skupštinskim tijelima pridonijeti boljem položaju i ostvarivanju prava pripadnika naše zajednice.

S. D.

RENATA KURUC,
Sonta

Veliki korak naprijed

Mislim da svi pripadnici naše nacionalne zajednice mogu biti zadovoljni rezultatima ovih izbora. Istina, konačne rezultate još uvijek nemamo zbog ponavljanja izbora na 15 biračkih mjesta, međutim, mislim da oni neće ništa promijeniti glede povratka zastupnika iz redova DSHV-a u republički i pokrajinski parlament. Veliki je korak naprijed to što smo nakon jednoga ciklusa ponovno parlamentarna stranka. Uvjerena sam da ćemo **Tomislava Žigmanova** vidati za skupštinskom govornicom svaki put kad problemi Hrvata u Srbiji to budu nalogali. Od njega očekujem nove ideje, puno veći angažman u radu na predlaganju i izradi zakona koji se izravno tiču naše nacionalne zajednice. Imamo puno problema na područjima obrazovanja, informiranja i uvjete života Hrvata općenito. Za sve što smo promovirali u kampanji, naši zastupnici će se svim snagama morati boriti na svim razinama vlasti. U mjestima u kojima žive Hrvati neophodno je poboljšati uvjete života, od izgradnje infrastrukture, do otvaranja pogona u kojima bi se moglo uposliti veći broj djelatnika, čime bi se znatno pridonijelo stvaranju uvjeta za biološki opstanak Hrvata u Srbiji i u Vojvodini. S našim koalicijskim partnerom DS-om ušli smo i u općinski parlament, a dio smo koalicije okupljene oko SPS-a, koja će i u novom mandatu imati većinu, odnosno obnašati vlast. To će se sigurno pozitivno odraziti na funkcioniranje MZ Sonta. Očekujem nastavak dobre suradnje s predsjednikom općine Apatin dr. **Živorodom Smiljanićem** i svim općinskim tijelima, a samim tim i nastavak realizacije započetih projekata, kao i započinjanje novih.

I. A.

PETAR KUNTIĆ,
Subotica

Dobra pozicija

Ovoga puta ulazak u Skupštinu Srbije za predstavnika DSHV-a značit će mnogo više nego do sada. S obzirom na to da je predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** vlasnik svog mandata, bez obveze blanko ostavke i nikakvih drugih obveza prema koalicijskom partneru. Također, imajući u vidu kako se nalazi u oporbi, a uzimajući u obzir sve navedene okolnosti, imat će mogućnost kazati i ukazati na sve što poželi bez ikakvih zapreka. Zato mislim da je pozicija dobra i da će naš kandidat znati odgovoriti zahtjevima pozicije na kojoj se nalazi. Sukladno svemu, očekuje se i znatno veća mogućnost minutaže u skupštinskim nastupima kroz koju će biti prilike za iskazivanje kritika na sve ono što bi trebalo popraviti u odnosu na položaj hrvatske zajednice. Za samu stranku mnogo znači što ćemo naredne četiri godine biti prisutni u političkom djelovanju u Republici, zahvaljujući mogućnosti pojavljivanja u raznim skupštinskim komisijama i moći ćemo, koliko se bude moglo, utjecati na donošenje određenih političkih odluka. DSHV danas, u odnosu na DSHV prije dvadeset godina djeluje s potpuno obnovljenim članstvom, s obzirom na to da veliki broj osnivača stranke više nije među živima. Bilo je potrebno uložiti mnogo truda i energije da se mladi naraštaji djece koja su odrastala u socijalizmu privuku idejama nacionalnomanjinske stranke Hrvata u Vojvodini. Po meni, glavni cilj stranke je da se održi struktura koja postoji sada i da se postupno širi, a za to će trebati i novi ljudi i nova energija.

D. P.

**RAZGOVOR POVODOM
POČETKA DUŽIJANCE 2016:**

MARINKO PIUKOVIĆ, DIREKTOR UBH DUŽIJANCA

Razvijanje svih potencijala *Dužijance*

Blagoslovom žita u ponedjeljak 25. travnja na njivi pokraj župne crkve u Đurđinu započela je ovogodišnja Dužijanca, a što sve slijedi razgovarali smo s direktorom UBH-a *Dužijanca*, **Marinkom Piukovićem**.

Dužijanca tradicionalno započinje blagoslovom žita na njivi koja je odabrana da se na njoj održi Takmičenje risara. Zašto je ovoga puta izbor pao na njivu u Đurđinu?

Dugo vremena smo razmišljali kako ostvariti zamisao osiguranja jedinstvene lokacije za *Takmičenje risara*, jer je za organiziranje jedne tako velike manifestacije neophodno osigurati veliki dio infrastrukturnih priprema. U prvom redu treba dovući struju i vodu, postaviti pozornicu i sve što je potrebno za takav događaj, a dobro znamo kako svega toga na jednoj njivi nema. Također, iskustvom prijašnjih godina znamo kako postoji potreba za određenim sadržajima vezanim za *Dužijancu*, a nismo u mogućno-

sti prikazati ih tijekom tih dana kada se ona održava. Lokalitet njive u Đurđinu ispunjava sve navedene uvjete, jer nudi mogućnost objedinjavanja svih navedenih okolnosti i priliku da se tijekom cijele godine može o *Dužijanci* nešto više saznati i vidjeti. Jer, dobro je poznato kako je *Dužijanca* proglašena manifestacijom od posebnog značaja i za hrvatsku zajednicu i za grad Suboticu i kao takva zaslužuje veću vidljivost i prepoznatljivost.

U planu je i izgradnja risarskog salaša u neposrednoj blizini ovog lokaliteta...

Risarski salaš je planiran da bude u službi organiziranja manifestacija vezanih uz *Dužijancu*, u prvom redu *Takmičenja risara*, gdje bi se prateći sadržaj mogao odlično uklopiti i upotpuniti u cjelokupni, potpuniji dojam. Izrađene su već neke skice i planovi, a kada bude izrađen projekt s njime ćemo konkurirati na brojne natječaje kako bismo osigurali sredstva za njegovu izgradnju. Nadamo se da će sve potrebite radnje biti realizirane do iduće godine kada bi trebali započeti radovi na njegovoj izgradnji.

Zbog specifičnosti novonastale situacije, tko će ove godine, biti domaćin Takmičenja risara?

Prijašnjih godina je bio običaj da je domaćinstvo bilo povjereno osobama na čijoj njivi se održavalo natjecanje,

a od ove godine i ubuduće ćemo za domaćine birati vide-nije ljude koji su prepoznati u hrvatskoj zajednici, po principu na koji se način biraju bandaš i bandašica. Za ovu godinu domaćini se još uvijek ne znaju, a plan je da to budu osobe i izvan Subotice, koje danas žive u Hrvatskoj, Mađarskoj ili nekim drugim državama. Smatramo kako bi to bila velika čast, te uključenje i drugih ljudi u našu manifestaciju *Takmičenja risara*.

Koji su još potencijali Dužijance, osim duhovnog, kulturološkog i etnološkog na kojima počiva očuvanje identiteta ovdašnjih Hrvata Bunjevaca?

Osim navedenih potencijala, turistički moment je nekako svih proteklih godina ostajao nedorečen i nedovoljno iskorišten, iako pruža velike mogućnosti. Zbog toga moramo poradi-ti više na tome da *Dužijanca*, uz očuvanje svih svojih identitetskih obilježja, donese i novije, prateće sadržaje koje njeni gosti i potencijalni turisti preferiraju kao također važne u cjelokupnoj slici jedne takve specifične manifestacije. Prije svega mislim na njen zabavni karakter, koji je itekako važan ukoliko je oličen u kvalitetnoj glazbeno-kulturnoj ponudi tamburaške glazbe i gastronomije ovdašnjih krajeva. Naravno, sve bi to trebalo uskladiti s mogućnostima gradske turističko-ugostiteljske ponude, a budući risarski salaš će, kada bude bio sagrađen, biti upravo u funkciji da tamo možemo odvesti turiste i priuštiti im izvorni doživljaj.

Koliko je Dužijanca, kao tradicijska manifestacija, prepoznata i izvan granica ovih prostora?

Dobivanjem financijskih sredstava na natječaju renomirane hrvatske zaklade *Adris* za projekt *Dužijanca – muzej identiteta bunjevačkih Hrvata*, na najbolji način je potvrđena prepoznatljivost *Dužijance* kao manifestacije koja ima znatno širi kontekst kulturno-duhovnog naslijeđa. Dobivenim sredstvima osigurana je mogućnost restauriranja starih poljoprivrednih strojeva i dovođenja u stanje da tijekom natjecateljskih risarskih dana budu u funkciji, a potom cijele godine budu u stalnoj muzejskoj postavci. To je svojevrsni most nastajanja budućeg muzeja *Dužijance* koji bi se nalazio na više lokaliteta na prostoru grada Subotice i njene okolice.

Tko je sve uključen u organizaciju manifestacija koje će biti održane u sklopu održavanja ovogodišnje Dužijance?

Organizacijski odbor *Dužijance* je već u fazi velikih priprema za organizaciju svih pratećih manifestacija koje nam slijede i predviđene su programom *Dužijance 2016*. Imamo razgovore s udrugama koje su na određeni način i suorganizatori, uz UBH *Dužijancu* koja u svojoj nadležnosti ima organizaciju dvije najveće manifestacije. Tu su prije svih Katoličko društvo *Ivan Antunović*, HKC *Bunjevačko kolo*, HKPD *Matija Gubec*, ali i još nekoliko udruga koje će svojim sadržajima u velikoj mjeri pridonijeti organiziranju cjelokupnog programa.

Dražen Prčić

Albumi sjećanja na djetinjstvo

NEKAD
i
SAD

Subotičani koji iz djetinjstva pamte bare na području današnjih naselja dalje ili bliže Gradskoj kući i gradskom centru danas su zreli ljudi. Vode su vremenom isušivane, ali su ostale u obiteljskim albumima zajedno s uspomenama na veselo djetinjstvo koje se odvijalo više u spoju s prirodnim okruženjem, nego što je to djeci danas. Mnogo je djece imalo »svoje bare«, stalno ili kod većih kiša: u Aleksandrovu, Jasibari na području od Karađorđevog (Halaškog) puta ka Ulici Zrinjskog i Frankopana, između Majšanskog puta i Malog Radanovca, u Malom Bajmaku na prostoru gdje se nekada kopala sirovina za staru ciglanu, kao i mjesto koje su zvali »bara na kraju Kireške«, odakle potječe stara fotografija. Snimka je nastala krajem šezdesetih godina prošlog stoljeća i pripada obiteljskom albumu **Natalije Neorčić**, rođene **Bohucki**. Ljeti su ove vodene površine služile djeci (i ponekom odraslom) za osvježanje, a zimi su to bila manja, ali vrlo posjećena klizališta.

Obiteljski albumi vremenom postaju spomenari, čuvajući na foto-snimkama pejzaže grada i okolice koji su za nekoliko desetljeća potpuno promijenili izgled.

K. K.

SALAŠI POSTAJU MJESTA SUSRETA

Trend revitalizacije vojvođanskih salaša i njihove sve češće popularizacije kroz komercijalne svrhe je otvorio pitanje njihovog autentičnog izgleda * Orluškov salaš u Tavankutu nesumnjivo ispunjava taj uvjet, ali je inzistiranje na spomenutoj autentičnosti ostavilo posljedice

Temelji Orluškovog salaša na ulazu u Tavankut iz pravca puta Subotica – Sombor postavljeni su 1870. godine kada se obitelj Orlović seli iz Zlatnog kraja s pjeskovitog područja u južniji dio Tavankuta, pogodniji za zemljoradnju. Prvi salaš je imao stambeni dio kao i štalu za konje, da bi se 1900. godine pristupilo izgradnji novog salaša naspram postojećeg. Upravo je taj objekt novijeg datuma, još uvijek očuvan i pod zaštitom kao spomenik kulture, što potvrđuje odluka Vlade Srbije iz 2001. godine. Jedan od još uvijek očuvanih objekata je i ljetna kuhinja koja se sastoji od dvije prostorije. S jedne strane salaša, prema putu za Tavankut, nalazio se i voćnjak,

dok je druga strana, okrenuta njivama, služila kao ledina jer su se na salašu uzgajale ovce i koze. Salaš je bio ograđen proščem i zaštićen visokim bagremovima. Položaj salaša je pogodio vojsku Kraljevine Jugoslavije kao jedna od obrambenih točki gdje su se kopali rovovi i formirali čvrsti bunker. Tragovi bunkera se mogu vidjeti i danas i pored činjenice da su mađarske vlasti mjesecima pokušavale razvaliti dinamitom spomenute objekte. Obitelj Orlović je obrađivala oko stotinu lanaca zemlje u arendu i vremenom se zemlja oko salaša otkupljivala formirajući gazdinstvo. Brojne sezonske radnike su u značajnoj mjeri zamijenili strojevi koje su kupovali od početka XX. stoljeća do Prvog

svjetskog rata. Sadio se kukuruz, pšenica, stočna repa, ječam, djetelina, muharika i zob a po nalogu vlasti, tijekom Drugog svjetskog rata i kudjelja.

ZAUSTAVLJENO PROPADANJE

Salaš obitelji Orlović, među Tavankučanima poznat kao Orluškov salaš, je samo jedan od ukupno dva očuvana salaša na panorami južne strane Tavankuta. Svjedok je ne samo narodnog graditeljstva već i načina života koji je podrazumijevao izoliranost i neovisnost od obližnjeg sela i grada.

Imajući u vidu njegov etnološki značaj, ali i neminovnost propadanja uslijed zapušteno-

sti, članovi udruge Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec*, kao i mnogi članovi hrvatske zajednice u Vojvodini, rado organiziraju radne akcije kojima je svrha zaustaviti propadanje salaša. Znatno važnija nuspojava ovih aktivnosti jeste podizanje opće svijesti unutar zajednice, ali i izvan nje o nužnosti očuvanja spomenika kulture koji imaju snažan identitetski, kulturološki i graditeljski pečat ove regije. Ovim pristupom nesebične skrbi prema nečemu što mora biti javni interes zajednice želi se razrušiti mit o predestiniranoj ulozi nadležnih državnih institucija i institucija lokalne samouprave, kao fizičkih zaštitnika spomenika kulture. Već prethodno istaknu-

Svaki je korak Ladislav nadgledo

Jedan tegli, drugi ... vaćaju

ta popularizacija i komercijalizacija salaša kao restorana i prenoćišta za turiste, nije odgovarajuća predodžba ovog specifičnog načina života. Dvije teme koje su prilično suvremene i aktualne, a istovremeno odlikuju salašarski način života, jesu izoliranost i samoodrživost. Upravo su to najupečatljiviji motivi kojima se pravi jasna razlika između života na selu ili gradu, unutar urbanizirane i uređene cjeline, i života na salašu. Ta razlika je najčešće osnova sentimenta starijih generacija koje su na posredan ili neposredan način doživjele život na salašu, kao i onih posjetitelja, koji nisu etnički ili kulturološki vezani za ovaj prostor i njegove specifičnosti, ali žele privremeno iskusiti tu regionalnu osobenost.

IZAZOV DOSTOJAN NAPO- RA

Spontana i samim tim neplanirana nuspojava ovih aktivnosti u nastojanju očuvanja Orluškovog salaša jeste okupljanje brojnih članova hrvatske zajednice, ne samo u Tavankutu već i iz Subotice i njene okolice,

kao i Bačkog Monoštora. Veliki broj ljudi koji se angažiraju u ovim aktivnostima podrazumijeva prisutnost mnogih razlika, kako onih profesionalnih i razlika u uvjerenjima, tako i onih generacijskih. Premostiti ove razlike je moguće samo uz prisutnost dugoročnog zajedničkog cilja koji neće biti odveć apstraktan a tiče se očuvanja našeg identiteta, čineći to na konstruktivan i vidljiv način. Namjera je ovu praksu organiziranja radnih akcija učiniti učestalom, otvarajući mogućnost sudjelovanja svima koji se mogu poistovjetiti s opisanim ciljem. Salaše je potrebno staviti u jednu novu dimenziju sagledavanja, dimenziju koja će podsjetiti na način života koji se odvijao na njima u prošlosti, ali je osim toga potrebno ponuditi nove mogućnosti uporabe salaša, mogućnosti koje će odgovoriti zahtjevima suvremenog, pazеći da se time ne narušava njihova autentika i ne iskrivljuje slika iz prošlosti. Izazov dostojan napora cjelokupne zajednice.

Dubravko Bilinović

Da nije bilo mašina moba bi dugo trajala

Svanilo, a još niko u avliju nije stigo

Temun se umorio dok je gra kuvo

Vridni ljudi – na dvi strane ambetuša

Gotovo je, triba kući poč

TJEDAN U BAČKOJ

U čemu je poanta?

Baš se praznovalo ovih dana. Zgodno se poklopio pravoslavni Uskrs s Praznikom rada, pa još ono pomjeranje državnog praznika, ako pada nedjeljom, i eto nama pet dana praznovanja. To praznovanje treba uvjetno shvatiti, jer se ono zapravo odnosi na one uposlene u državnoj službi, javnim poduzećima, sudovima, školama. Za sve ostale važi ono kako gazda kaže, jer gazda je iznad Zakona o državnim praznicima. (Mislim i općenito gazde su uvijek iznad zakona.) Sve ovo sam, zapravo, napisala kao alibi za to što ću se u ovom tjednom pregledu osvrnuti na jednu temu koja nije isključivo lokalna. A nije ni politička. Na sreću.

Naime u ovoj prazničnoj oskudici širu medijsku pozornost dobila je humanitarna akcija jedne medijske kompanije. Riječ je o akciji kupovine aparata za kontrolu sluha kod novorođenčadi u rodilištima. Taj aparat omogućuje da se odmah po rođenju dijagnosticiraju oštećenja sluha, a ne tek za nekoliko mjeseci ili godinu dana kada po pravilu roditelji primijete da s njihovom bebom nešto nije kako treba. Suvišno je reći da je svaki dan dragocjen i da rano otkrivanje problema znači da će operacija biti urađena na vrijeme i da će dijete, uz vježbe i uporne roditelje, vrlo brzo biti nalik svojim vršnjacima. Prema procjenama europske zdravstvene organizacije na 1.000 novorođenčadi tri do pet beba ima problem sa sluhom. U Srbiji se godišnje rodi 60.000 djece što znači da oko 300 beba ima oštećen sluh. Iz moje vizure, prije svega majke, to je više nego li dovoljan razlog da sva rodilišta u Srbiji imaju takav aparat. Ali porazio me je podatak da od 56 rodilišta taj aparat ima samo nekoliko njih. Još više me je porazio podatak da je cijena tog aparata sa svim pratećim troškovima 4.000 eura. Je li moguće da od 4.000 eura ovisi sreća nekog djeteta? Je li moguće? E, pa jeste. I što je još žalosnije da nije ove humanitarne akcije ne bi se ni doznalo za to. Gdje su menadžeri ili ravnatelji naših bolnica, gdje je Ministarstvo zdravstva? Zar im ovako nešto ne bi trebao biti prioritet? Da jeste već odavno bi sva rodilišta imala aparate za kontrolu sluha beba. Ovako, sreća neke djece ovisi o humanitarnoj akciji i darovateljima. Za 4.000 eura!

Ne mogu to razumjeti, kao što ne mogu razumjeti ni to što somborska bolnica koja pokriva teritorij s više od 200.000 potencijalnih pacijenata nema magnetnu rezonancu. Jeste, staje ona desetaka puta više od ovog aparatića, ali ako je može imati privatna liječnička ordinacija u Somboru, što ne bi mogla jedna regionalna bolnica? Mogla bi je imati, ali možda je poanta baš u tomu da je nema.

Z. V.

REPUBLIKA HRVATSKA VELEPOSŁANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE U REPUBLICI SRBIJI

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Republici Srbiji, sukladno članku 3. Pravilnika o uvjetima i postupku za dodjelu financijske potpore programima i projektima udruga, ustanova i organizacija hrvatske nacionalne manjine (KLASA: 011-02/15-03/01, UBRBOJ: 537-03-02/1-15-01 od 13. ožujka 2015. godine) i Odluci predstojnika Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske o raspodjeli financijske potpore namijenjenih hrvatskoj nacionalnoj manjini u inozemstvu za 2016. godinu (KLASA: 011-02/15-04/03, URBROJ: 537-03-02/1-15-01 od 15. travnja 2016. godine) raspisuje

JAVNI NATJEČAJ

za prijavu programa i projekata udruga, ustanova i organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2016. godinu

1. VRSTE FINANCIJSKIH POTPORA

Na natječaj se mogu prijaviti udruge, ustanove i organizacije čija je djelatnost vezana uz ostvarivanje, zadovoljavanje i unapređenje općih i javnih potreba hrvatske manjinske zajednice u inozemstvu kao što su:

- programi i projekti hrvatskih udruga, ustanova i organizacija u ostvarivanju i jačanju manjinskih prava (očuvanje hrvatskoga jezika, identiteta, kulturne baštine, kulture, obrazovanja, znanosti, sporta i sl.)
- programi i projekti hrvatskih udruga, ustanova i organizacija s ciljem razvoja manjinskih medija i djelovanja manjinskih institucija
- ostali programi i projekti koji zadovoljavaju i unapređuju opće javne potrebe hrvatske manjinske zajednice u inozemstvu.

Napomena: Iz ovih sredstava nije predviđeno financiranje programa i projekata prijavljenih od organizacija ovisnih o bilo kojem političkom usmjerenju ili stranci.

2. UVJETI ZA PRIJAVU

Na ovaj natječaj se mogu prijaviti sve udruge, ustanove i organizacije hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu koje udovoljavaju sljedećim uvjetima:

- registrirane su i posjeduju važeći statut, poslovnik ili neki drugi odgovarajući dokument iz kojeg je razvidna osnovna djelatnost
- aktivno i kontinuirano djeluju najmanje godinu dana do dana raspisivanja natječaja
- programi i projekti koje provode od posebnog su interesa za opće/javno dobro te usmjereni na stvarne potrebe hrvatske zajednice u inozemstvu
- imaju ljudske i materijalne resurse potrebne za provedbu prijavljenih programa i projekata
- vode transparentno financijsko poslovanje.

3. SADRŽAJ PRIJAVE

Sve zainteresirane udruge, ustanove i organizacije dužne su svoje programe/projekte prijaviti na propisanim obrascima uz detaljan opis programa/projekta koji prijavljuju za dobivanje financijske potpore iz državnog proračuna Republike Hrvatske za 2016. godinu.

Prijava mora sadržavati:

- Obrazac prijave (word format)
- Obrazac proračuna (excel format)
- Obrazac životopisa – Europass (word format) voditelja/ice programa/projekta s datumom i potpisom
- Potvrdu o registraciji udruge, ustanove, organizacije hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu
- Presliku poslovnika o radu, statuta ili nekog drugog odgovarajućeg dokumenta iz kojeg je razvidna osnovna djelatnost
- Presliku financijskog izvješća o poslovanju u prethodnoj godini
- Presliku Plana i programa rada za sljedeću godinu

Neobavezna dokumentacija:

- Materijali, publikacije, novinski članci i ostala dokumentacija koja ilustrira rad prijavitelja
- Preporuke (npr. jedinica lokalne uprave i samouprave, tijela državne uprave, institucija u zemlji i inozemstvu, drugih donatora)
- Obrazac izjave o partnerstvu (word format) ukoliko se program/projekt provodi u partnerstvu

Napomena: Obrasci za prijavu dostupni su za preuzimanje na mrežnoj stranici nadležnog veleposlanstva Republike Hrvatske u inozemstvu.

4. NAČIN I ROK ZA PODNOŠENJE PRIJAVA

Obvezne obrasce popunjene na hrvatskome jeziku i propisanu dokumentaciju potrebno je poslati isključivo poštom na adresu: **Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu, Kneza Miloša 62, 11 000 Beograd**, uz napomenu »Prijava na natječaj«.

Rok za prijavu na natječaj je 24. svibnja 2016. godine.

5. PRIJAVE KOJE SE NEĆE RAZMATRATI

- dostavljene nakon roka za podnošenje prijava
- nepotpune ili sadrže odstupanja ili dijelove koji nisu u skladu s natječajem i dokumentacijom za prijavu
- nisu napisane na propisanom obrascu za natječaj te su podnesene na drugi način, suprotno uvjetima ovog Natječaja
- obrasci za prijavu nisu čitko i u cijelosti popunjeni, odnosno napisani na računalu.
- prijave udruga, ustanova i organizacija kojima su ranije doznačena financijska sredstva putem javnog natječaja/javnog poziva iz članka 3. ovog Pravilnika, a koje nisu dostavljale uredna financijska izvješća.

6. ODABIR I NAČIN PROCJENE PRIJAVA

- Veleposlanik/ca temeljem prijedloga Povjerenstva i sukladno raspoloživim sredstvima donijet će Prijedlog odluke o raspodjeli sredstva za prihvaćene programe/projekte.
- Izvješće o provedenom natječaju i Prijedlog odluke Veleposlanik/ca dostaviti će na suglasnost predstojniku Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.
- Nakon dobivene suglasnosti na prijedlog Odluke Veleposlanik/ca će donijeti konačnu Odluku o raspodjeli sredstava za prihvaćene programe/projekte.

7. OBAVIJEST O DONESENOJ ODLUCI O DODJELI BESPOVRATNIH SREDSTAVA

Odluka o dodjeli bespovratnih sredstava projektima/programima u sklopu natječaja bit će objavljena na mrežnim stranicama nadležnog Veleposlanstva Republike Hrvatske u inozemstvu, kao i na stranici Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske

6. svibnja 2016.

TJEDAN U SRIJEMU

Jedni odmaraju, drugi stječu korist

Protekli tjedan u Srijemu protekao je u prazničnoj atmosferi. Mnogi su odmarali u krugu svojih obitelji, neki na izletima unatoč lošem vremenu, a neki su iskoristili slobodno vrijeme za stjecanje materijalne koristi. Osim onih koji su radili za praznike jer im to profesija nalaže, bilo je i onih koji su materijalnu korist pokušavali, neki i uspijevali, ostvariti na nelegalan način. Baš uoči proslave 1. maja i pravoslavnog Uskrsa u Srijemskoj Mitrovici su za sada nepoznati provalnici obili i opljačkali radnju Udruge za pomoć mentalno nedovoljno razvijenih osoba. U radnji su se prodavale rukotvorine članova te udruge i iz nje su iznijeti mnogobrojni predmeti. Ovakav čin naišao je na osudu javnosti, a reagirali su i članovi spomenute udruge podsjećajući da je iz njihove radnje odneseno sve ono što su oni dugo i mukotrpno radili i prodavali: jastučići, kuhinjske krpe, slike, figurice, gobleni...

Meta pljačkaša postale su nažalost i ovakve radnje i čini se da kod sve većeg broja ljudi polako nestaju sve ljudske vrline i sve je očitije da je u našem društvu sve veći broj osoba koje nemaju osjećanja prema drugima, a u ovom slučaju za populaciju sa smetnjama u razvoju i s invaliditetom. Samo dan prije, u jednoj ulici, također u Srijemskoj Mitrovici, polomljeno je tek zasađeno drveće.

Vandalizam, kako su Mitrovčani nazvali ovaj čin, razbjesnio je mnoge, pa su se mnogi zapitali zbog čega, iz kojih razloga, i je li moguće da su nekome smetale tek posađene sadnice? I tako se praznikovanje polako pretvorilo u vandalske čino-ve, pljačke, pijančenja i time izgubilo svaki smisao. Kako vrijeme odmiče, a gledajući današnje mlade, stječem dojam da se zaboravilo provoditi, veseliti u ugodnom društvu svojih prijatelja, ukoliko se pri tom ne posegne za dobrom čašicom. Samo tim se, izgleda, postiže dobar »štimmung« za druženje i proslavu i ako sve prođe bez nekog vandalskog čina, žustre svađe ili neke tuče, žurka nije uspješna. Da ne budem isuviše nostalgичna, ili kako to djeca vole kazati »zaostala«, ne mogu ne spomenuti i sjetiti se dobrih starih vremena, kada smo se od srca radovali Prazniku rada, ferijama i raznim proslavama, ali samo radi druženja, roštiljanja i pjesme, bez mobilnih telefona, laptopova i interneta, bez kojih danas mladi ne mogu zamisliti život i dobru zabavu. Takva vremena, sigurna sam, mnogima nedostaju i zato što se situacije poput ovih u Srijemskoj Mitrovici nisu događale.

S. D.

PRVI LET MARTINE IVKOVIĆ U JEDRILICI

Inspirativni osjećaj slobode

Nakon nekoliko mjeseci traženja od oca **Vinka** i strike **Zvonimira Sudarevića**, starijih jedriličara, da joj omoguće letenje u toj letjelici, studentica **Martini Ivković** iz Subotice konačno je ispunjena želja. Let je startao u zračnoj luci na Bikovu.

»Imala sam čast ljeteti sa sportskim pilotom **Goranom Vukovićem** koji je i prijatelj mog oca. Polijetanje je bilo pomoću *autovitla* – što znači da prijenosno nepokretno

motorno vitlo namotava užezvezano s jedrilicom. Česta metoda. Polijetanje se vrši suprotno od smjera vjetra, radi kraćeg zaleta«, priča Martina koja je inače studentica menadžmenta na University College u Londonu.

»Nije mi bilo prvi put da sam u zraku, međutim jeste prvi put u jedrilici. Bilo je fenomenalno, nešto o čemu sanjam cijeli život i sad sam uvjerena da ću i ja polagati za dozvolu. Inspirira me taj osjećaj slobode. Dok sam u zraku,

ne razmišljam o brigama koje imam niti o bilo kakvim negativnim stvarima. Samo imam osjećaj slobode. Sve u svemu, zaljubljena sam u letenje. I presretna sam kad imam priliku letjeti.«

Zračne jedrilice su bezmotorni zrakoplovi nepokretnih krila, teži od zraka. U zraku se održavaju aerodinamičkim uzgonom krila, kao avion, pa je i oblikom slična avionu. Pošto nema vlastitog pogona, mora biti vanjskom silom potisnuta ili dovedena

na neku visinu prije početka leta. U mirnoj atmosferi stalno gubi na visini – ponire, klizi ili planira, korištenjem svoje potencijalne energije. Ako je zrak turbulentan i ima uspona strujanja veća od brzine propadanja, jedrilica može i dobijati na visini. Jedrilice služe za obuku pilota, sportsko letenje, transport i znanstvena istraživanja.

Evo i nekoliko fotografije koje je Martina napravila iz zraka...

N. S.

Rezultati pokrajinskog natječaja za kulturu

NOVI SAD – Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje objavilo je rezultate natječaja za sufinanciranje programa i projekata u oblasti suvremenog umjetničkog stvaralaštva AP Vojvodine u 2016. godini. Među ostalim, na ovom natječaju sredstva su dobili i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta za *31. koloniju slamarki* (50.000 dinara), te Hrvatska čitaonica iz Subotice za *XV. dane Balinta Vujkova* (50.000 dinara).

Uručene godišnje nagrade ZKV-a

NOVI SAD – Prošloga su tjedna uručene godišnje nagrade Zavoda za kulturu Vojvodine za stvaralaštvo i unapređenje kulturnog života u Pokrajini, uz uvažavanje njezine posebnosti. *Iskra kulture* za suvremeno stvaralaštvo mladom autoru pripala je umjetnici **Andrei Palasti**, *Medalju kulture* za multikulturalnost i interkulturalnost dobio je inicijator pokreta *Novi optimizam* **Branislav Guta Grubački**, *Medalja kulture* za očuvanje kulturnog naslijeđa pripala je zboru novosadske Židovske općine *Hašira*, dok je *Medaljom kulture* za ukupno stvaralaštvo nagrađen književnik **László Végel**.

Prvijenac Stefana Klecina

SONTA – U povodu svjetskog Dana knjige u sončanskoj knjižnici je u utorak, 26. travnja, u organizaciji Centra za kulturu i obrazovanje Sonta, održano predstavljanje književnog prvijenca šesnaestogodišnjeg gimnazijalca **Stefana Klecina**, dramski tekst *Leva smetala*. Riječ je o obradi suvremene, ovih dana vrlo aktualne teme, vezane za izbore. U predstavljanju, odnosno javnom čitanju ulomaka, pored autora, sudjelovali su članovi dramske skupine CEKOS-a **Andela Klecin**, **Andela Šimunov**, **Luka Vlatković** i voditelj **Nikola Dobrijević**. Ovo je treći dramski tekst kojega je napisao Klecin. Prethodna dva su uprizorena, a *Leva smetala* su prva publicirana. Knjiga je tiskana u nakladi CEKOS-a. U sklopu književne večeri proglašen je i pobjednik nedavno raspisanoga likovnog natječaja na temu *Shakespeare, naš suvremenik*. Po odluci žirija nagrada za najbolji rad dodijeljena je učenici III. razreda somborske gimnazije **Veljko Petrović Ljupki Gaković**.

I. A.

Međunarodni okrugli stol Urbani Šokci 11

OSIJEK/VINKOVCI – Danas i sutra (6. i 7. svibnja) u Osijeku i Vinkovcima bit će održan Međunarodni okrugli stol *Urbani Šokci 11*. Tema ovogodišnjeg skupa je *Zemlja u panonskoj kulturi hrvatskih subetničkih skupina – Šokačko-bunjevačka terrafilija*. Na okruglom stolu će sudjelovati i autori iz Vojvodine (**Tomislav Žigmanov**, **Katarina Čeliković**, **Marija Šeremešić**, **Ljubica Vuković** – **Dulić**, **Nevena Mlinko** i **Aleksandra Prčić**), a jedan od suorganizatora okruglog stola je i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Pokrovitelji manifestacije su Grad Osijek i Osječko-baranjska županija, te Grad Vinkovci i Vukovarsko-srijemska županija.

Godišnji koncert KUDH Bodrog

MONOŠTOR – KUDH *Bodrog* iz Monoštora održat će sutra (subota, 7. travnja) svoj godišnji koncert. Bit će predstavljen rad svih skupina ove udruge, a u programu će sudjelovati i gosti iz Župe Svetog Jurja iz Osojnika kraj Dubrovnika. Početak je u 19 sati u mjesnom Domu kulture.

Z. V.

Koncert Hrvatska u pjesmi

SUBOTICA – Koncert *Hrvatska u pjesmi* bit će održan u nedjelju, 8. svibnja, u velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, s početkom u 19 sati. Nastupit će Mješoviti zbor Glazbenog društva *Vila Velebita* iz Požege uz pratnju tamburaškog orkestra Glazbene škole u Požegi. Na programu će biti tradicijske pjesme iz Hrvatske. Koncert organiziraju Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, HGU *Festival bunjevački pisama* i Glazbeno društvo *Vila Velebita* iz Požege. Ulaz je besplatan.

Ritam Europe! u Novom Sadu

NOVI SAD – Manifestacija *Ritam Europe!*, kojom se obilježava Dan pobjede nad fašizmom, bit će održana u ponedjeljak, 9. svibnja, u Novom Sadu. Tom prigodom na Trgu slobode nastupit će sljedeći bendovi: *Hladno pivo*, *Marčelo & Napeti Quintet* i *Del Arno Band*. Ovu manifestaciju deset godina zaredom organizira Studentski kulturni centar iz Novog Sada. Početak je u 19 sati.

Bunjevačka soba u HKC-u

SUBOTICA – Svečano otvorenje postavke *Bunjevačka soba* u HKC-u *Bunjevačko kolo* (Preradovićeva 4) bit će upriličeno u četvrtak, 19. svibnja. Otvorenje je zakazano za 19 sati.

Tamburica fest u Novom Sadu

NOVI SAD – Deveti po redu Svjetski festival tamburaša *Tamburica fest* bit će održan od 23. do 25. lipnja u Novom Sadu i na Petrovaradinskoj tvrđavi. Organizatori i ove godine najavljuju atraktivan program probranih orkestara iz osam zemalja, kao i poznata estradna imena u revijalnom delu. Uvertira u Festival bit će 23. lipnja na novosadskom Trgu slobode, gdje će ljubitelji najtananijeg instrumenta, uz fijakerijadu, moći uživati i u etno selu i tamburanju najmlađih sudionika.

Regeneracija Dunava u Monoštoru

MONOŠTOR – Ovogodišnji Ekološko-glazbeni festival *Regeneracija Dunava* bit će održan 17. i 18. lipnja u Monoštoru. Manifestacija predstavlja jedinstvo edukativnih sadržaja vezanih za podizanje svijesti o značaju ove rijeke, uz glazbene sadržaje u vidu dvodnevni reggae koncerata. Festival se održava na prostoru Eko-rekreativnog centra.

DELEGACIJA RIJEKE U POSJETU NOVOM SADU

Pomoć pri kandidaturi za EPK

Tim iz Rijeke zaslužan za aplikaciju zbog koje će taj taj hrvatski grad biti Europska prijestolnica kulture (EPK) za 2020. godinu, boravio je prošloga tjedna u Novom Sadu, na poziv tima koji radi na tome da ovaj grad ponese spomenutu titulu 365 dana kasnije, tj. 2021. godine.

Tijekom dvodnevnog posjeta održani su radno-konzultativni sastanci, na kojima je riječki tim predstavio svoj pobjednič-

rajte građane. Važno je da se oni sažive s ovim projektom, da osjete koju mogućnost grad dobiva s ovom kandidaturom, izjavila je Irena Kregar Šegota za Radio-televiziju Vojvodine.

Novi Sad je ušao u finale za Europsku prijestolnicu kulture 2020., međutim, izazovi i pravi posao tek predstoje.

»Zaista se trudimo svim snagama da nešto što je u nekim prethodnim razdobljima urađeno dobro ili manje dobro

ki koncept pod nazivom *Luka različitosti*. Rijeka je prvi hrvatski grad koji će ponijeti tu laskavu titulu. Izvršna koordinatrica projekta *Rijeka 2020*. **Irina Kregar Šegota** istaknula je kako su kapaciteti, kreiranje nove vizije, kao i originalnost projekta – ključne stvari u dobivanju kandidature. Ona je također govorila i o problemima na koje su nailazili tijekom rada na aplikaciji, ukazujući na izuzetnu kompleksnost poslova u finalnoj fazi kandidature, u kojoj se Novi Sad sada nalazi. U procesu kandidature veoma je bitno učenje i suradnja između gradova.

»Aktivirajte cijeli grad, aktivirajte cijeli svoj kulturni i kreativni sektor, ali aktivi-

nadomjestiti i probati da u ovom razdoblju koje nam je preostalo, a nema ga puno, na najbolji mogući način uraditi tu drugu aplikaciju koju također trebamo poslati i prezentirati u Bruxellesu sredinom listopada«, kaže **Nemanja Milenković**, predsjednik Organizacijskog odbora kandidature Novog Sada za Europsku prijestolnicu kulture 2021. godine.

Kako piše portal *mojnovisad.com*, tijekom sastanka je iskazana obostrana želja za suradnjom, a riječki tim je predložio i konkretne predloge kako bi se Novi Sad direktno uključio u projektni dio riječkog programa.

D. B. P.

KULTURAMA

Novi Sad 2021.

Sintagma Europska prijestolnica kulture (EPK) sve se češće može čuti u vijestima. Nakon što smo saznali da će Rijeka nositi tu laskavu titulu u 2020. godini, čini se da bi istu mogao već 365 dana kasnije nositi i Novi Sad. Najveći vojvođanski grad napravio je veliki uspjeh ušavši u finale za EPK 2021. Njegove su šanse sada 50 posto jer je osim njega, u segmentu koji se odnosi na gradove iz zemalja koje nisu članice Europske unije, u finalnom izboru samo crnogorski Herceg Novi. Upravo će 2021. biti prva godina kada će titula EPK-a biti dostupna i gradovima iz zemljama izvan Unije.

Tim projekta *Novi Sad 2021.*, koji provodi kandidaturu, sada radi na vjerojatno najzahtjevnijem dijelu posla – pisanju druge aplikacije koja će biti ocjenjivana sredinom listopada ove godine u Bruxellesu, nakon čega će se i znati pobjednici. Jedna od pretpostavki projekta je i pisanje kulturne strategije Novog Sada, na čemu se također radi, a o čemu smo pisali ranije u našem tjedniku.

Kako se navodi u službenoj prezentaciji, projekt *Novi Sad 2021.* je platforma za razvoj kreativnih potencijala Novog Sada. »Ovaj projekt treba prije svega motivirati i inspirirati radnike u kulturi, ali i sve građane na preispitivanje dosadašnjih vrijednosti i postavljanje novih ciljeva u pravcu demokratskog kulturnog razvoja grada. Preispitivanje suvremenog identiteta Novog Sada, revitalizacija kulturnog naslijeđa, rekonstrukcija starih i otvaranje novih prostora namijenjenih kulturi, razvijanje međunarodne i međusektorske suradnje, poticanje interkulturnog dijaloga, decentralizacija kulture, razvijanje kulturne participacije građana, samo su neki od principa kulturnog razvoja koji moraju biti usvojeni u narednih sedam godina, na putu ka osvajanju ove prestižne titule«.

Puno termina, koji – ukoliko ne žele pre-rasti u »floskule« – zahtijevaju mnogo posla. Svatko tko se iole kuži u kultur-menadžment svjestan je da navedeno nije nimalo laka zadaća i da predstavlja ogroman izazov. Kako u organizacijskom, tako i u financijskom smislu. Kako se projekt razvija možete pratiti na njegovoj službenoj internetskoj stranici – www.novisad2021.rs, a za nadati se je kako bi ova EPK priča, ukoliko zaživi, mogla imati pozitivnog efekta i na kulturni razvitak tamošnje hrvatske zajednice.

D. B. P.

ROBERT PERIŠIĆ, PISAC I KNJIŽEVNI KRITIČAR

Čitatelji postoje, ali su u manjini

Književnost je vrlo intiman čin, komuniciraš s nekim na dalekom mjestu, iz drugog vremena, s njegovim mislima i osjećajima. Vizualni mediji ne mogu ponuditi tu vrstu komunikacije

Jedan od najvažnijih suvremenih hrvatskih književnika **Robert Perišić** gostovao je na nedavno održanom Međunarodnom festivalu proze *Prosefest* u Novom Sadu. Perišić piše prozu i poeziju, a autor je i jednog dramskog teksta te scenarija za film. Bavio se i književnom kritikom. Prevođen u brojnim europskim državama i SAD-u, a nagrađivan u Hrvatskoj i inozemstvu. Njegov roman *Naš čovjek na terenu* bio je hit u Hrvatskoj, a dobio je nagradu

Jutarnjeg lista za najbolju prozu i Literaturpreis der Steiermarkischen Sparkasse u Grazu. Isti je roman bio književno otkriće za američku publiku i kritičare.

U razgovoru za naš tjednik Perišić govori o svojem književnom stvaralaštvu i pisanju kao profesiji, stanju na hrvatskoj književnoj sceni, te društvenoj ulozi književnosti danas.

Kako vidite trenutno stanje na hrvatskoj književnoj sceni? Pratite li književno stvaralaštvo u Srbiji?

Ima dosta zanimljivih pisaca u posljednjih 10-15 godina. S obzirom na veličinu zemlje i broj stanovnika, postoji značajan broj pisaca, mogli bismo govoriti o desetak autora. Piše se i objavljuje mnogo, uvijek ima novih imena, a čitanost ovisi od čitateljske publike. Neki hrvatski autori se dosta čitaju i izvan granica Hrvatske, u Europi i Americi, određeni autori imaju svoju publiku i u Srbiji, što je razumljivo i zbog nepostojanja jezične barijere. Prije krize

2008.-2009. dogodio se uspon interesa za hrvatsku prozu, tiraže su bile veće nego danas i ljudi su mogli više izdvojiti za kulturu. Posljednje dvije-tri godine nešto slabije pratim hrvatsku književnu scenu. Književnost u Srbiji također pomalo pratim, recimo roman *Komo Srđana Valjarevića* je ostavio dojam na mene.

U sveopćoj društvenoj krizi, pa i financijskoj, ima li književnost društvenu ulogu, može li ona ponuditi nekakav

protuotrov za društvenu zbilju?

Književnost je nešto što ima potencijal utjecati na poimanje društva. Knjige koje imaju snagu dojmiti čitatelja u dubljem smislu, koje ga mogu potaknuti na promišljanje o životu i ljudskom postojanju nisu svakodnevne pojave. Književnost je demokračićan medij, vjerojatno i najdemokračićnija umjetnost, jer nije potrebna licenca kao za rad u teatru, niti financije kao za snimanje filma. Ona je otvorena za sve moguće autsajdere. Svatko se može oporobati u pisanju, ali mali dio njih pronalazi svoje čitatelje. Književnost ima veliku konkurenciju u drugim narativnim i vizualnim formama. Televizija je danas potrošač one energije koja je nekada bila usmjerena na knjigu i kazalište. Ovi mediji su lakši za konzumiranje, jer ne zahtijevaju koncentraciju i fokusiranost poput književnosti. Čitatelji ipak postoje, ali su u manjini. Mislim da se na Zapadu čita malo više nego kod nas. Književnost je takav medij u kome nismo orijentirani samo na nove stvari; jednako se mogu čitati knjige napisane jučer i prije sto godina, što otvara pristup velikoj zalihi ljudskog iskustva prenešenog u jezik. Ona ima ulogu u oplemenjivanju shvaćanja drugih, dalekih, drukčijeg načina života. Književnost je vrlo intiman čin, komuniciraš s nekim na dalekom mjestu, iz drugog vremena, s njegovim mislima i osjećajima. Vizualni mediji ne mogu ponuditi tu vrstu komunikacije.

Na koji način je bavljenje književnom kritikom utjecalo na stvaranje Vaših vlastitih djela?

Dosta dugo sam se bavio književnom kritikom što je utjecalo na mene posredstvom toga što sam mnogo čitao, a kritičkim čitanjem i pisanjem kritike razvije se osobit oblik analize, oko za primijetiti što pisac radi; razvijaš sustav gledanja koji vidi u djelu ono što običan čitatelj ne vidi. Ima ljudi koji bi htjeli pisati, a ne čitaju i nisu svjesni da pišu nešto što je netko već napisao,

možda i bolje. Kroz čitanje se uči o tome što su radili oni koji su u tome najbolji. Za pisca je čitanje nezamjenjiv vid samoedukacije.

Smatrate li da ste u svojim djelima stvorili junake ili anti-junake; ima li naše doba uopće svoje junake?

Mislim da je engleska riječ *character* bolja nego naša riječ *junak*. Riječ junak nosi u sebi prizvuk pomisli da su to neki

pomaci i to je nešto što treba definirati. Na primjer, doživljaj romantične ljubavi u XV. stoljeću i danas je posve drugačiji. To važi kako za život tako i za literaturu. Književnost je ta koja stalno traži nove junake.

Što Vas osobno motivira na pisanje?

Na početku, koji je veoma bitan za pisca, bila je to želja da se izrazim. Pisac treba naći svoj

istraživanje je ono što me motivira, a nije lako ostati kreativan, to troši specifičnu energiju.

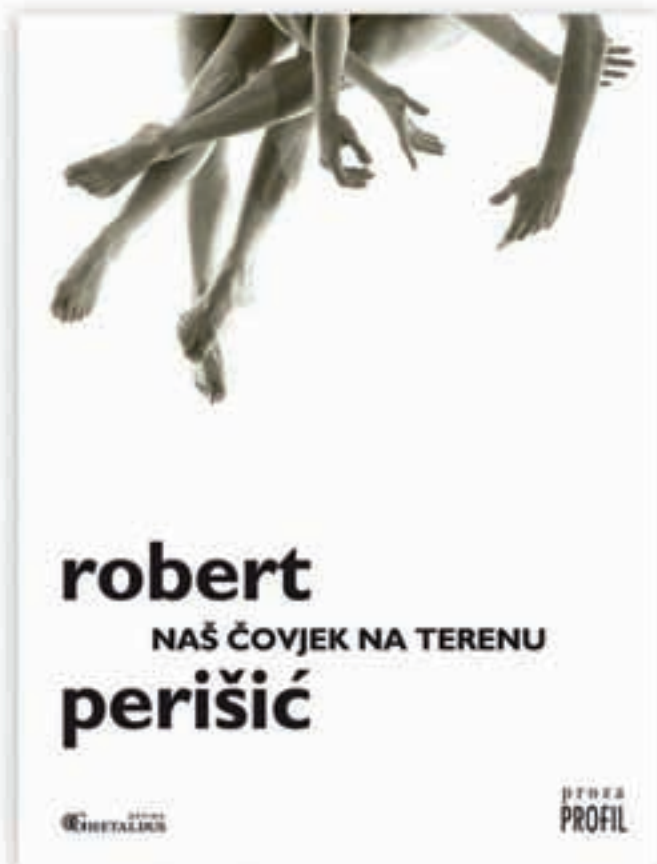
Spomenuli ste pisanje kao profesiju. Jedan ste od pokretača inicijative *Pravo na profesiju* čiji je cilj poboljšati položaj pisaca u Hrvatskoj. Kakav je položaj pisaca u Hrvatskoj trenutno?

Kada smo pokrenuli tu inicijativu, dogodili su se nakakvi pomaci. Ona nije bitno promijenila položaj pisca, ali tu se još uvijek može puno toga mijenjati. Teže je opstati piscu na manjem tržištu kao što je naše, teže se dolazi do svog kruga čitatelja. To je jedan od problema koji bi trebalo premostiti. Postoje modeli koji su provjereni u kulturama sličnog obima kao što je naša koji pokazuju kako se većem broju ljudi omogućava da se posvete pisanju. Kod nas se dogodi da i pisci koji su dokazali svoj potencijal dolaze u situaciju da se iz egzistencijalnih razloga više ne mogu time baviti i tako gube priliku razvijati se dalje. Jedno vrijeme sam bio dosta angažiran oko ove inicijative, ali u posljednje vrijeme se najviše bavim svojim pisanjem.

Kakvi su Vam dojmovi s novosadskog *Prosefesta*?

Ovo je ozbiljno organiziran festival, s respektabilnim pristupom i selekcijom. Vidim da okuplja solidnu publiku i da su gosti Festivala prethodno i čitani od te publike. Vrlo pozitivno je to što su uključeni i gimnazijalci, koji se kroz razgovore s piscima usmjeravaju ka kreativnoj djelatnosti. Dopada mi se koncept koji sadrži i klasično čitanje pred publikom, te grupa mladih, gimnazijalaca i studentata. Vjerujem da to stvara grupu mladih koja će se na ovaj ili onaj način baviti književnošću. Važno je što mladi ljudi imaju prilike razgovarati s piscima, vidjeti da to nisu neakve nedodirljive figure i da mogu pomisliti kako i oni mogu pisati, jer to donosi kreativni kontakt sa svijetom i sa samim sobom.

Klara Dulić

ljudi veći i drugačiji od običnih. Tzv. junak može biti i netko koga u svakodnevnom životu niti ne zapažas. Proza stvara likove i karaktere. Junak i priča idu zajedno, a individualno pitanje za svakog pisca jeste kakve priče koga motiviraju. Nekad priča sama zahtijeva određen tip karaktera i određen tip pisanja. Smatram da i naše doba ima svoje junake, ljudi se kao socijalna bića mijenjaju, jer se mijenjaju i načini života. Interakcije među ljudima se odvijaju na drugačiji način nego prije petnaest godina. Stalno se događaju

glas, koji je drugačiji od tuđih. Vremenom, baveći se intenzivno pisanjem, ono postaje neka vrsta profesije i to pomalo mijenja prvotne motive. Mene pisanje još uvijek istinski zanima. Kad radim nešto novo, to doživljam kao enigm i ne znam do čega ću doći kada započinem novu knjigu. Uvijek je to novo istraživanje i sabiranje svog načina mišljenja, iskustva koje se pisanjem pretače u nešto drugo – ne baviš se doslovce sobom, naravno. Pisanje nije rutinski rad, ne možeš ponavljati nešto bez velikog angažmana. Stalno

MARIJA ŠEREMEŠIĆ, AUTORICA RJEČNIKA GOVORA MONOŠTORA

Bile jednom neke *riči*

Bile riči – rječnik govora Monoštor naziv je knjige Marije Šeremešić, koju je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata objavio kao drugu u ediciji *Prinosi za dijalektička istraživanja*. Rječnik je rezultat višegodišnjeg autoričinog rada na prikupljanju riječi monoštorskog govora koje se danas rijetko koriste i njene želje da se na ovakav način te riječi sačuvaju od zaborava.

Ova rječnik jest plod ne samo višegodišnjeg skupljanja i bilježenja starih monoštorskih riječi već i rezultat Vašeg višegodišnjeg angažiranja u hrvatskim udrugama. Koliko Vam je poticaj bilo to što se u tim udrugama njegovao, osim standardnog hrvatskog jezika, i lokalni govor?

Moglo bi se reći da mi je to bio poticaj, jer sam shvatila da su ti naši lokalni govori, naša ikavica u stvari naš hrvatski jezik. U HKUD-u *Vladimir Nazor* u Somboru sva događanja, osim službenih i akademskih nastupa, radili smo na bunjevačkoj ikavici. Ušla mi je ta bunjevačka ikavica toliko u uho da sam je počela čak i kod kuće koristiti. Tako sam prije nekoliko godina doživjela da me je jedna osoba upitala jesam li ja Bunjevka ili Šokica. Bio je zapravo za mene to poticaj da razmišljam o tome kako se polako iz svakidašnjeg govora gube stare šokačke *riči* u Monoštoru. Na toj šokačkoj ikavici ja sam odrastala, što u kući mojih roditelja, a više kada sam odlazila u Monoštor kod majke, ujaka i ujne. Onda je to krenulo kao šala u mojoj obitelji kada sam ih propitivala značenje starih riječi. Počela sam tako i zapisivati te stare riječi, onda su se tih starih riječi počeli prisjećati i u mojoj rodbini i tako se u jednoj fascikli našao lijep broj starih riječi iz mono-

štorskog govora. A poticaj da te sakupljene riječi pokušam prirediti za jedan rječnik bile su mi knjige **Antuna Kovača**, koji je uvijek na kraju imao rječnik nepoznatih šokačkih riječi. Najveći broj riječi izvukla sam iz svog sjećanja, naravno i provjerila to svoje sjećanje sa starijim Monoštorcima, pomogao mi je i suprug **Martin** koji se i prisjetio najviše riječi. Tragala sam zatim za ljudima koji su zapisali i čuvali stare *riči* i tako sam došla do **Ivana Prišinga**, koji mi je bio dragocjen, da tako kažem vanjski suradnik. Kada sam se počela više angažirati u radu hrvatske udruge *Bodrog* u Monoštoru, raditi na postavljanju običaja, istraživati na tom terenu svaku novu riječ koju bih čula od kazivača pribilježila bih, provjerila u više dijelova sela.

Monoštor je godinama bio jedna zatvorena sredina, nije bilo toliko miješanja i utjecaja izvana i do 60-70-tih godina prošlog stoljeća u svakidašnjem životu koristio se taj izvorni monoštorski govor. Riječi su kasnije još i ostale, ali se pod vanjskim utjecajem mijenjao

naglasak. Najizvornije riječi čula sam upravo od onih koji su 60-tih godina otišli na rad u Njemačku. Zadržali su svoj govor, jer ga vani nisu imali prilike pokvariti. Učili su i govorili njemački, a u svojim obiteljima govor Monoštor, kakav je bio kada su oni otišli. Strpljivo sam prikupljala, pisala godinama, a rad na samom Rječniku trajao je oko tri godine.

Ovaj rječnik ima i svoj naslov – *Bile riči*, u pitanju je jedna igra riječi...

Bilo je onih koji su smatrali da je rječnik jednostavno rječnik i da ne treba imati neki naziv, ali ja sam sklona nečemu što malo doda neki ukras. I ovo *bile riči* izašlo mi je onako iz srca. *Te bile riči* su one *riči* **Milovana Mikovića** iz pjesme *Saranio bi je ko caricu*. A šokački izraz *bile riči* otvara mogućnost da se razmišlja da su te *riči* nekad bile, ali isto tako da su te *riči* bile, neokaljane.

Recenzentica knjige je profesorica osječkog sveučilišta dr. **Ljiljana Kolenić**. Koliko Vam je bila značajna suradnja s profesoricom Kolenić?

Naš prvi susret bio je na jednoj književnoj večeri u *Nazoru*, gdje se govorilo o ikavici, a među predavačima bila je i **Ljiljana Kolenić**. Dopala mi se njena volja i želja da objasni da su naš jezik naši lokalni govori. Prihvatila je odmah suradnju na ovom Rječniku, na čemu sam joj zahvalna, jer iza nje stoji struka, ogromno znanje. Ona je bila zadužena za akcentiranje riječi. Akcentiranje je rađeno na temelju tonskog zapisa s izgovorima svih riječi koje sam snimila. Kada već imamo taj tonski zapis, želja mi je da do predstavljanja uz ovaj rječnik pripremimo i nosač zvuka na kome će biti tonski snimljen izgovor i objašnjenje svih riječi iz Rječnika. Išli smo na varijantu bez istraživanja korijena riječi, promjene riječi po padežima, rodu i broju. Prvo, ja nisam stručnjak za to, a drugo čitateljima koji budu zainteresirani za ove riječi to nije bitno, već objašnjenje što ta riječ znači.

Moglo bi se reći da će ovaj Rječnik kako godine prolaze biti sve dragocjeniji...

Nažalost, tako je, jer će većina riječi iz ovog rječnika za koju godinu biti skoro u potpunosti izgubljena iz svakidašnjeg govora pod utjecajem sredine, zbog miješanja stanovništva. Zračak nade je hrvatska udruga *Bodrog* u kojoj se njeguje monoštorski šokački govor, prije svega kroz manifestaciju *Divanim šokački*, a zatim i kroz scenske prikaze običaja koje zajednički postavljamo. Način je to da se mladi članovi udruge upoznaju sa starijim monoštorskim govorom, da im uđe u uho i počnu ga i sami u svakidašnjem govoru koristiti. Rječnik nije konačan, jer u sjećanjima ljudi žive možda još neke riječi koje nisu u ovom rječniku, pa tko zna... Možda se ovo izdanje dopuni.

Z. Vasiljević

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Budućnost pokrajine Vojvodine!?

Kada čitatelji ovaj broj »Hrvatske riječi« budu držali u ruci, rezultati glede nedavno održanih izbora na svim razinama bit će manje-više poznati. Dominirajuća partija u Srbiji i u Vojvodini dobila je natpolovičnu većinu. Ne znam zašto, ali pada mi na pamet da su u ono vrijeme kada sam bio pokrajinski zastupnik (1992. – 1996.) tadašnji dominirajući SPS i nekoliko radikala imali sličan zbir glasova u odnosu na nas oporbu i neprikosnoveno su vladali Vojvodinom. Sada je situacija obrnuta, SNS dominira i sa SPS-om potpomognuti mogu vladati kako god žele. Najavljena koalicija sa SVM-om je pokaz »dobre volje prema manjinama«, jer i bez njih se može komotno upravljati na sjeveru Srbije. Pišući ove članke, nadao sam se da će SNS glede Vojvodine stvoriti jedan program, vizije buduće pokrajine Vojvodine, no moja nadanja su se zasad izjalovila. Ono što možemo tvrditi, na temelju dosadašnje političke prakse u državi, to je to; sljedećih pola godina proći će u smjeni dosadašnjih »vlasti« na svim razinama u Pokrajini i njenim naseljenim mjestima i u konstituiranju novog Izvršnog vijeća APV. Naravno, bit će otvorenih ili skrivenih sukoba oko podjele plijena, među onima koji sebe smatraju najzaslužnijima (prvoborci osvajanja Vojvodine). Neće biti npr. novog Ustava, spektakularnih ulaganja u infrastrukturu i gospodarstvo itd. Iz ovih razloga s budućnošću pokrajine Vojvodine neću se više baviti, nego ću se vratiti

Dubrovnik

Subotica

na onu opću temu oblikovanja naše građene i prirodne sredine, uzimajući u obzir da se čovjek u osnovnim psiho-sociološkim crtama tisućama godina nije suštinski promjenio.

ŠTO JE TO KOMUNITAS?

Po *Rječniku stranih riječi*, osnova je latinska riječ *communis* što znači zajednički ili opći. Ali znači i teritorijalnu administrativnu-političku jedinicu s lokalnom samoupravom, općinu, općinsku vlast. Komunalni sustav, uređenje koje se zasniva na punoj samostalnosti općinskih ustanova, tijela i udruga građana u gospodarstvu, kulturi i drugim oblastima. (Klajn, Šipka 2008/643). Početkom travnja na Hrvatskoj radio-televiziji pokrenuta je jedna interesantna serija o Dubrovačkoj Republici. Tu je izgovorena rečenica: »Dubrovčani su pomno pazili da se nitko ne uzdiže iznad drugoga«. Arhitektonsko svjedočenje o tome je glavna ulica Stradun. Čija je ljepota u tome da je svaka dvokatnica s potkrovljem različita, ali se u visini niti jedna kuća ne razlikuje bitno

od druge. Jedan od razloga je i odredba Statuta grada iz 1272. godine zvano: *Ragusii Libera Statuorum Civitas Ragusii*, da podsjetim koncem XII. stoljeća se već pominje *Communitas Ragusina*. U jednoj suvremenoj studiji piše: »Dubrovnik je doista izgrađen kao zajednička kuća svojih građana u duhu zajedništva, štedljivosti i osjećaja mjere: simbolizirajući ideal zajednice – mir i skladnost – što su najkarakterističnije dubrovačke riječi« (mr. sc. Maja Nodar/2015) Od ove zajedničke visine ni Knežev dvor ne odstupa. Svojedobno sam u svojoj knjizi *Stepski grad* subotički Korzo uspoređivao sa Stradunom kao sličnom urbanom krajoliku, koji proizlazi iz istih korijena, građanske jednakosti, štedljivosti i nenadmetanja pod svaku cijenu. Nažalost, ovu harmoniju je narušio zasad neizgrađeni betonski kolos budućeg subotičkog kazališta. U ovom slučaju svojedobno je proradio komunitas, osjećaj zajedništva pošto su deset tisuća građana svojim potpisima prosvjedovali zbog planiranog rušenja kazališne zgrade. Politikari, koji sve rade »u interesu građana« baš

te građane nisu poslušali. Bojim se da ni današnja staro-nova generacija političara nije sklona osluškivati često tihe, nenametljive želje svojih građana. Komunitas se negdje u vremenu polako izgubio.

URBANI KRAJOLIK

Već sam više puta napisao, i u ovom feltonu, da sam svjestan da je potraga za izgubljenim vremenom uzaludna. Međutim, postoje opće vrijednosti u našoj arhitektonskoj baštini, kojoj se možemo vratiti bez većih potreba; prvo trebamo odustati da u svakom pogledu slijedimo primjer, recimo SAD-a. Za mene slika njihovih gradova djeluje često kaotično, niske i visoke građevine su jedna do druge, a vlasnici pojedinih parcela, napose u centralnim dijelovima gradova, »natječu« se tko će podići viši oblakoder, kao simbol moći pojedinih kompanija i često se pravdaju da to čine zbog »cijene lokacije«. Reklamne površine pokrivaju fasade i krovove, dok nam reklamni spotovi zagorčavaju svakodnevni život. U suvremenom svijetu ima i drugih tendencija. Recimo, u engleskom gradu Birminghamu betonski prsten od cesta oko centra je djelimično srušen, da bi ponovno oživjeli život u centru. Tamo su dvanaestokatni soliteri porušeni, jer nitko nije želio stanovati u njima. Na njihovom mjestu izgrađene su jednokatne obiteljske kuće s vrtovima. Znači, nije sve uvijek u profitu i novcu. Može se i drugačije, samo treba znati i htjeti. Zašto uvijek moramo plaćati najvišu školarinu?

X. Susret mladih Srijemske biskupije u Novom Slankamenu

Ured za mlade Srijemske biskupije organizira Susret mladih te biskupije koji će biti održan u subotu, 28. svibnja u župi Svetoga Mihaela arkandela u Novom Slankamenu. Geslo susreta je *Blago milosrdnima, oni će zadobiti milosrđe* (Mt 5,7). Susret je jednostavan sa sljedećim programom:

10.00 – 10.30 Okupljanje u župnom dvorištu Svetoga Mihaela u Novom Slankamenu
 11.00 – Euharistijsko slavlje – predvodi biskup mons. **Đuro Gašparović**
 12.30 – Ručak
 13.45 – 16.30 – Sportske aktivnosti

17.00 – Predavanje na temu gesla, potom susret mladih sa povjerenikom za mlade

18.00 – Zabavni program

Kako bi susret tekao u što boljem redu molimo Vas da prilikom prijave obratite pozornost na sljedeće:

na susret su pozvani srednjoškolci, studenti i radnička mladež, a mogu i učenici osmih razreda.

Prijaviti mlade za susret treba najkasnije do 8. svibnja velečasnim **Dušanu Milekiću** na telefon 064/338-5752. Prijevoz organizira svaka župa za sebe.

Papa upozorio na teško stanje u Siriji

Svelikom boli primam dramatične vijesti iz Sirije o spirali nasilja koja nastavlja otežavati ionako očajnu humanitarnu situaciju u toj zemlji, osobito u gradu Alepu, te pogađa nevine žrtve, čak među djecom, bolesnima i onima koji se uz velike napore trude pomoći bližnjemu. Potičem sve strane u sukobu da poštuju prekid vatre i osnaže dijalog koji je u tijeku: jedini put koji vodi miru, apel je pape Franje nakon molitve Kraljice neba u nedjelju 1. svibnja. Čestitao je i Uskrs svim vjernicima istočnih Crkvi koji ga ovaj dan slave, prenosi Radio Vatikan. U nagovoru prije marijanske molitve, Sveti Otac osvrnuo se na nedjeljni evanđeoski odlomak, u kojem Isus, prije svoje muke i smrti na križu, apostolima obećava Duha Svetoga, koji će ih »poučavati« te im »dozivati u pamet« njegove riječi.

IKA

Premинуo najstariji franjevac na svijetu

Fra Berard Ante Barčić, najstariji član Franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri, te najstariji franjevac na svijetu preminuo je okrijepljen svetim sakramentima u utorak 3. svibnja, u ranim jutarnjim satima, u pulskoj Općoj bolnici; u 106. godini života, 91. godini redovništva i 83. godini svećeništva. Fra Berard Ante Barčić rođen je u selu Kampo na otoku Rabu 22. rujna 1910. godine, od oca Ante Barčića i majke Matije, r. Staničić. Na krštenju je dobio ime Ante. Euharistijsko slavlje i ispraćaj upriličeno je u četvrtak u 17 sati u samostanskoj crkvi Sv. Antuna u Puli, a misa, sprovodni obredi i ukop u petak 6. svibnja u 13 sati u Franjevačkom samostanu na otočiću Košljunu.

IKA

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Kada se ljudi rastaju na neko duže vrijeme uvijek te trenutke prate dobre želje, savjeti, stavljanje u Božje ruke voljenih od kojih se rastaje. Tako se i Isus prema Ivanovom evanđelju rastaje od svojih učenika jednom prekrasnom molitvom.

ISUSOVA ŽELJA ZA JEDINSTVOM

U trenutcima kada se oprašta od svojih učenika Isus im ne dijeli savjete ili zadatke, već za njih moli. Na taj način snažno izražava veličinu svoje ljubavi prema njima, kao i veličinu svoje brige za njihovu budućnost kada više ne bude među njima. Iz te se molitve daje naslutiti kako Isus zna da ih ne čekaju laki dani u kojima će im trebati mnogo snage i mnogo mudrosti. S druge strane, ova Isusova molitva predstavlja i sažetak njegovog poslanja. On je došao da ljudima objavi Boga Oca i da im donese život vječni, a istovremeno je Otac proslavio sebe kroz Sina. Tako Isus u jednoj prekrasnoj i snažnoj molitvi povezuje u jedno Oca koji je poslao Sina, Sina koji je izvršio djelo povjereno mu od Oca i one koji su povjerovali, koji su prihvatili Sina i u zadatak primili da tu istinu spasenja predaju drugima.

Svjestan da je vrijeme rastanka blizu Isus moli za ono što mu je najviše na srcu, za jedinstvo njegovih učenika koji ostaju u svijetu i nakon što ga on napusti. On je znao da će

Jedinstvo Božjeg naroda

različite nevolje i kušnje vrebati njegovu zajednicu nakon što on ne bude više s njom. Znao je da, kada se Radosna vijest bude širila, da će opasnosti i kušnje biti veće. Što je više ljudi bude prihvatilo, unatoč njemu kao čvrstoj vezi koja ih veže u jednu zajednicu, razlike među njima bit će nekada tako izražene da će to prijetiti jedinstvu. Stoga Isus ne moli samo za one koji su prihvatili Radosnu vijest slušajući njega i koji su ga, kao njegovi učenici, slijedili dok je hodio zemljom, nego moli i za sve koji će se obratiti na navještaj tih istih učenika, tj. za cijelu Crkvu u budućnosti: »ne molim samo za ove nego i za one koji će na njihovu riječ vjerovati u mene« (Iv 17,20). »U svojoj molitvi on otkriva kako je to jedinstvo otajstvene naravi. Uzor i izvor mu je jedinstvo Isusa i Oca (17,21), a ostvaruje se kroz molitvu« (Ivan Dugandžić).

JEDINSTVO NA KUŠNJI

Istina je da je jedinstvo Kristove zajednice oduvijek bilo na kušnji, još u novozavjetno vrijeme. Uzroci tome bili su različiti. Primjerice, problem je nastao kada se kršćanstvo počelo širiti među pogane, te je nastala rasprava o ulozi Mojsijevog zakona. Apostoli su na saboru u Jeruzalemu uspjeli riješiti ovaj spor i sačuvati jedinstvo kršćanske zajednice. Pavao poslanicom rješava spor zajednice u Korintu u kojoj se počinju javljati razdori i razjedinjenje: »Zar je Krist razdijeljen? Zar je Pavao razapet za vas? Ili ste u Pavlovo ime kršteni?« (1 Kor 1,13).

Razdor je kršćanskoj zajednici stalno prijetio tijekom povijesti. Snagom molitve i jedinstva s Bogom krize su prevladavane. No, nažalost u više navrata u povijesti kršćani su zaboravili

da su Kristova zajednica, Božji narod, dopustili su da ih kušnje svladaju, da pred nebitnim zanimare bitno, i Crkva se razdvojila. Jedan Božji narod se podijelio. I nažalost to se nije dogodilo jednom, nego više puta. Tako je iznevjerena Kristova želja za jedinstvom njegovih učenika, a rane koje je tim razodrima jedinstvo pretrpjelo, kako vrijeme prolazi, sve su veće i sve ih je teže zaliječiti.

RADITI NA JEDINSTVU

Kršćani su ipak, nakon više stoljeća prijepora, shvatili da podjele predstavljaju najveću zapreku ostvarivanju njihova poslanja u svijetu. Stoga Crkva, posebice od Drugog vatikanskog sabora, poduzima sve u duhu Isusove molitve da naraste jedinstvo među podijeljenim kršćanima. Ali, putovi dijaloga su nekad teški i zamršeni, jer su ljudi previše opterećeni prošlošću, pa su rezultati jedva vidljivi. No, Kristovi učenici ne smiju biti time obeshabreni, niti se smiju pomiriti sa stanjem podijeljenosti. Trebaju poduzimati sve što mogu da se to stanje jednom promijeni. Svakako treba imati na umu da je ponovno ujedinjenje djelo koje pripada samom Bogu i njegovoj milosti. Vjernik može moliti i prikazivati žrtve u nadi da će Bog što prije na njih odgovoriti.

Kolike su rane razdjeljenja, najbolje osjete oni koji žive u višekonfesionalnoj sredini poput naše. Tu, umjesto da nas vjera u povezuje, dopuštamo da nas neke druge stvari, koje s vjerom nemaju veze, razjedinjuju. Zato je svaki pojedinac pozvan u svojoj sredini djelovati ekumenski. Molitvom, naravno, ali je važna i ljubav. Ljubiti braću u Kristu, ne zazirati od njih, nego ih bolje upoznati, te neumorno moliti.

MINI INTERVJU: GORAN ŽERAVICA IZ ŠIDA

Uživanje u plodovima rada

Goran Žeravica iz Šida, osim što je aktivan član predsjedništva Hrvatskog kulturnog društva *Šid*, uspješan je i poduzetnik. Osim toga, uspijeva u slobodno vrijeme posvetiti se svom vinogradu gdje gaji nekoliko stotina čokoti vinove loze. U njegovom podrumu poslagano je nekoliko desetaka, sada već brendiranih, boca crnog i bijelog vina, kao i rosea, koje tijekom godine degustira sa svojim prijateljima. Mnogo boca poklanja za različite proslave i kada se u HKD-u *Šid* organiziraju različite manifestacije. Proizvodnjom vina ne bavi se iz komercijalnih razloga nego isključivo zato što voli vino i vinograd.

Kako ste došli na ideju da proizvodite vino?

Ljubav prema vinogradu, potječe još od malih nogu. Odrastao sam u Gibarcu, a veći dio slobodnog vremena provodio sam u Gibaračkoj planini gdje su se u to vrijeme sadili mnogobrojni vinogradi. Rado sam odlazio s ocem u vinograd i skupa s njim radio – orezivao lozu, frezirao, okopavao, a najradosniji sam bio u jesen kada smo se okupljali na berbi grožđa i kada smo uživali u plodovima svoga rada. Ta ljubav prema vinogradu i domaćem vinu, usađena od djetinjstva i danas uživam u tome.

Koliko su se metode pripreme vina promijenile od tada do današnjih dana? Jeste li usavršili proizvodnju i kako se to odražava na kvalitetu vi na?

Nekada se sve to radilo mnogo drugačije. Koristila su se drven, sprave za muljanje grožđa bile su ručne. Danas koristim suvremenija sredstva i koristim prokronske bačve u kojima tijekom cijele godine čuvam vino. Mislim da se i okus promijenio s obzirom na to da su se vremenom usavršile i kemijske metode. Ali ljubav prema vinu vremenom je postala veća, a najljepše je u jesen kada su tradicijske berbe grožđa i kada se u mom vinogradu okupi veliki broj rodbine i prijatelja kako bi uz druženje i radost zbog dobrog roda uživali u plodovima rada. Ta tradicijska okupljanja se nisu promijenila i drago mi je što sam nastavio očevim stopama.

Koliko vrsta vina danas pravite i jesu li tražena?

Svake godine proizvodim crno i bijelo vino, a u posljednje vrijeme i rose koje je dosta traženo. Moji prijatelji vole moje vino, zajedno ga pijemo, uživamo u njemu, ali ga ja ne prodajem. Sretan sam kada za neku lijepu prigodu mogu skupa s njima degustirati moje proizvode. Uglavnom ih svi hvale i rado stan sam kada čujem riječi hvale siguran sam da se moj trud isplatio.

Svoj podrum pretvorili ste u pravi mali vinski muzej.

Na sreću imam prostora u podrumu gdje sam izložio svoja vina, sortirao ga po godinama i često se spustim, slažem boce i uživam. Velika je sreća kada čovjek može i ima mogućnosti posvetiti se onome što zaista voli. Moja velika ljubav su vinogradi i vino i ja sam sretan što sam sebe ispunio u tome, a nadam se da ću tu ljubav uspjeti prenijeti i na sinove.

S. D.

IGRA

Hanabi

Sadržaj igre: 50 karata vatrometa u 5 boja (crvena, žuta, zelena, plava, bijela)

10 karata po boji s vrijednostima 1,1,1,2,2,3,3,4,4,5

10 karata vatrometa duginih boja savrijednostima 1,1,1,2,2,3,3,4,4,5

8 oznaka bilješki (+1 rezervna)

3 oznake oluje

Cilj igre: Hanabi je kooperativna igra, što znači da svi igrači igraju zajedno kao tim. Igrači moraju igrati karte vatrometa tako da ih poslože prema bojama i brojevima. Međutim, ne mogu vidjeti vlastite karte u ruci pa svi trebaju savjete suigrača. Što više karata igrači ispravno odigraju, dobit će više bodova na kraju igre.

Igra: Važno: U osnovnoj igri dodatna oznaka bilješki te karte duginih boja nisu potrebne. One se koriste samo u naprednoj igri.

Najstariji igrač će igrati prvi pa postavlja oznake u prostor za igru. 8 oznaka bilješki postavljaju se sa bijelom stranom prema gore.

3 oznake oluje stavljaju se sa munjom prema dolje.

Sad promiješajte karte vatrometa. Ovisno o broju igrača, svaki igrač dobiva slijedeći broj karata:

S 2 ili 3 igrača: 5 karata u ruku

Sa 4 ili 5 igrača: 4 karte u ruku

Važno: Za razliku od ostalih kartaških igara, igrači ne mogu vidjeti vlastite karte! Igrači uzimaju karte u ruku tako da su okrenute stražnjom stranom prema njima. Prednju stranu smiju vidjeti samo ostali igrači. Preostale karte stavljaju se okrenute prema dolje u kup karata na sredini stola. Prvi igrač može početi igrati.

Tijek igre: Igra se u smjeru kazaljke na satu. Igrač na svom potezu mora napraviti jednu od sljedećih akcija:

A. Dati trag ili

B. Odbaciti kartu ili

C. Odigrati kartu

Igrač mora odabrati jednu od tih akcija i ne može propustiti potez!

C. Igranje karte.

Igranjem karata slažu se vatrometi na sredini stola. Igrač uzima jednu kartu iz ruke i stavlja ju na sredinu stola. Mogu se dogoditi dvije situacije:

1. Karta se može ispravno odigrati.

Igrač stavlja kartu okrenutu prema gore tako da nastavlja niz nekog vatrometa ili započinje novi.

2. Karta se ne može ispravno odigrati.

Bogovi su ljuti zbog te pogreške i šalju munju s neba. Igrač okreće oznaku oluje na stranu sa munjom prema gore. Neispravna karta se stavlja na kup za odbacivanje.

Zatim igrač izvlači novu kartu u svoju ruku na isti način kao na početku igre, bez gledanja u njenu prednju stranu.

Kraj igre: Igra može završiti na tri načina:

1. Treća oznaka oluje se okreće na stranu sa munjom. Bogovi su iskazali svoj bijes u obliku oluje zbog koje je vatromet gotov. Igra odmah završava i igrači osvajaju 0 bodova.

2. Igrač završavaju svih 5 vatrometa. Igra je gotova, i igrači slave spektakularnu pobjedu s maksimalnih 25 bodova.

3. Igrač izvlači posljednju kartu iz kupa zbog čega je igra uskoro gotova. Svaki igrač (uključujući onog koji je izvukao posljednju kartu) igra svoj posljednji potez.

Konačno, slijedi prebrojavanje vatrometa. Svaki vatromet igračima donosi onoliko bodova koliko se nalazi na najvišoj brojčanoj vrijednosti karte u toj boji.

TV PREPORUKA

PONEDJELJAK 9. SVIBNJA HRT1 20:05

Republika,

dokumentarna serija

Epizoda :4.

SUSTAV

Četvrta epizoda pokazat će jednostavnost i učinkovitost unutarnjega ustrojstva dubrovačke države. Stari su Dubrovčani već prije više od pola tisućljeća znali - i to

dosljedno provodili - da je opći interes iznad osobnoga i da se sloboda ne prodaje ni za sva blaga na svijetu te shvatili sve opasnosti kulta ličnosti. U ovoj ćemo epizodi

upoznati jedinstvene mehanizme koji su se stoljećima stvarali i usavršavali kako bi se očuvali sloboda i napredak.

Scenarist i redatelj: **Božidar Domagoj Burić**

Izvršna producentica: **Marija Kosor**

Montažer: **Dubravko Prugovečki**

Direktor fotografije: **Branko Cahun**

Kostimografinja: **Jasna Zvonković**

Skladatelj: **Božidar Domagoj Burić**

Majstorica maske: **Snježana Gorup**

VRIJEDI PROČITATI

IVICA PRTENJAČA

Dobro je, lijepo je

Prtenjača pripovijeda o poslu u knjižari, curama s kojima radi, te svođenju života u gradu u kojemu gotovo nikoga ne poznaje na duplu smjenu u knjižari, boravak u podstanarskom stanu u kojem se osjeća prisutnost nekih bivših stanara, te ispijanje piva u obližnjoj pizzeriji. Dakako,

roman pisan u prvome licu, kako i zahtjeva (polu)autobiografski žanr, presijećan je ekskursima u prošlost, no tek kao kratkim i fragmentarnim skicama o nekim događajima ili likovima iz mladosti, kojima se Ilica vrlo neprimjetno ali ipak jače karakterizira, odnosno pozicionira u nekakav background u vrijeme prije no što se našao u podstanarskom stanu u ulici Side Košutić, na čija je vrata umjesto svoga imena nalijepio pločicu s imenom Angeline Jolie. Samoća i njezino tematiziranje, uz povremene naznake erotskih impulsa prema curama s kojima radi, sjećanja i snovi, dobivaju nekakav svoj smisao nakon upoznavanja maloljetne susjede s kojom započinje i vrlo brzo završava seksualno-ljubavnički odnos čija je intrigantnost upravo u njegovoj tajnovitosti i zabranjenosti. Iako bez budućnosti, jer generacijska se razlika očituje čak i u lingvističkim pitanjima, taj ga odnos na neki način spašava ili barem tješi spoznajom kako se sve već dogodilo, pa se konačno može izreći naslovna rečenica – dobro je, lijepo je.

J. P.

PJESMA ZA DUŠU:

Ribari
Vinko Coce

Prije jutra ribari se bude
more zna njih, more zna te ljude

Prije jutra u zoru
s galebima na moru
na postama sunce čekaju

Svako jutro parangale dižu
vizitaju i vrsu i mrižu
A galebi čekaju
da i njima ča daju
u ribare oni viruju

Noć je mirna, vali spavaju
pod svitlom se ribe skupljaju

Spurtilon i ostima
dobit' će po kostima
kad se smire, kad se pridaju

U dubini mriže parangali
na pučini bile se sinjali

Tiho kraju veslaju
malu barku guraju
a ribara ruke izdaju

Prije jutra umoran
ribar čeka novi dan

Dok svi ljudi spavaju
galebi se karaju

IDEMO LI VEČERAS U KAZALIŠTE? (6)

Piše: Milovan Miković

Tražeci financijski i umjetnički temelj

Nakon što Francuska (1870.) pretrpi poraz u ratu s Prusima, uslijede prevratnički nemiri i uspostava Pariške komune (18. ožujka – 28. svibnja 1871), dočim se u prostoru duha, napose glumišta, također, zbija sudbinski preokret – **Friedrich Nietzsche** okončava pisanje poetsko-filozofskog tumačenja nastanka kazališne umjetnosti *Die Geburt der Tragödie* (*Rađanje tragedije*). Do njega ni jedan filozof nije u toj mjeri pisao lirski, u estetskom principu tražeci izraz i potvrdu snage života samoga.

Subotičko pak gradsko čelništvo u dogovoru sa skupinom uglednih građana potakne osnutak Kazališnog društva sa zadaćom – postaviti glumište na financijski, organizacijski, kadrovski i umjetnički pouzdaniji temelj. Ovoga se prihvate **István Frankl, Ivan Mukić, dr. Salamon Wiener, Josip Antunović, Mihajlo Pertić, dr. Ivan Zomborčević, Árpád Hidegh, dr. József Hidegh, József Sonnenberg, Loránd Borbiro, Lipót Kráhl, dr. Félix Czorda, Imre Balás i Mihály Kammerer**.

Za umjetničkog pročelnika kazališta postavljen je vrsni glumac **Ödön Vézer**, učenik **Gábora Egressyja**, oženjen Subotičankom **Marijom Popović**, također cijenjenom glumicom, a član trupe bio je i **Elek Solymosy**, gorljivi zagovornik mađarsko-hrvatskog zbližavanja i jačanja međusobnih sveza, radi čega je na mađarski preveo dramu **Ive Vojnovića** *Jesenji vihar* (*Őszi vihar*).

Zamisao o nacionalnom teatru kao svojevrsnoj »propovjedaonici patriotizma«, ili pučkoj, demokratskoj, tribini »za svekoliki narod bez svake iznimke«, nudeći »umjetnost za sve razrede društva«, kako je govorio hrvatski dramatičar, pjesnik, pripovjedač, kritičar i prevoditelj **Dimitrije Demeter**, dok ga **August Šenoa** vidi kao prostor »gdje se u uskom okviru prikazuju sve sjajne kreposti, sve crne opačine, sva slavna djela djedova«.

U tom, nadasve narodnom, pučkom teatru, barem kada je riječ o hrvatskim, ali i srpskim komadima, glavna je zadaća bila

Ilija Okrugić Srijemac

promišljeno i neprestano buđenje nacionalne svijesti uz očuvanje i učvršćivanje identiteta puka. Razumije se, nisu zapostavljena ni djela koja su gotovo isključivo bila namijenjena odmoru, zabavi i razonodi, a koje kazalište također treba pružiti gledalištu.

Očuvanje ovoga omjera se i te kako poštiva, a osobito dosljedno u onodobnom mađarskom glumištu. Uloge koje postupno zadobivaju kulturni značaj doimaju se kao da su pisane za glumce-zvijezde, a umjesto složenih etičkih i moralnih problema, ili nikada do kraja ispitanih dubina i razmjera ljudske nesreće i tragedija, na sceni je puno više u tijeku bijeg od stvarnosti u »dobro skrojanim« komadima, kroz efektne igre i kalam-bure, ili nenadane melodramske preokrete«.

Kazališne se družine naglašeno žele dopasti gledalištu, i dakako zaraditi novac, zato njeguju upadljivu raskoš kostima i dekora, neovisno o žanru, a dominantni su vodvilj, melodrama i opereta. I, kolikogod tumače različite karaktere, vodeći glumci koje redovito prati tisak, i na sceni i iza kulisa, mahom igraju fah-uloge, pa u stanovitoj mjeri tumače sami sebe, postaju zvijezde i ne žele se odveć upuštati u složeno i neizvjesno

psihološko, scensko nijansiranje neka-kve neispitane, upitne dramske radnje.

Kazalište postupno zapada u krizu, a ona uistinu ide ukorak s društvenim previranjima i s prijetećim dramatičnim preustrojem, koji još nije posve vidljiv, ali se i te kako sprema u širim, europskim razmjerima. Kada ih se prepozna i u kazališnim scenama, one okreću teatar u korist redateljskog kazališnog koncepta.

Subotičko Kazališno društvo uglavnom se i dalje drži oprobano recepta za uspjeh kod publike, igraju se djela iz života puka kakvim se želi vidjeti na sceni – vedri i veseli komadi, komedije s pjevanjem. U proljeće 1874. godine Suboticu treći put pohodi SNP (od 25. travnja do 12. lipnja.), prikazavši 28 predstava. Među novim, publici do tada nepoznatim imenima predstavio se tom prigodom vrstan komičar **Pera Dobrinović**, a uz ostala djela prikazani su *Sačurica i šubarica* **Ilije Okrugića Srijemca**, te zahtjevno djelo **Calderona de la Barce** *Život je san*.

Pojava Ilije Okrugića Srijemca na pozornici osobito je značajna slavenskom puku, budući da su njegovi komadi, počevši od *Sačurice i šubare* (Osijek, 1862.), pisani narodu razumljivim, njegovim vlastitim jezikom. A kako zapaža prof. dr. sc. **Jasna Melvinger** – neupitno najbolja poznavateljica cjelokupna djela Ilije Okrugića Srijemca – on je veliki štovatelj usmenog pučkog blaga, te ga znalački uspijeva ugraditi i u svoj književni, posebice scenski opus, što gledalište odprve propoznaje. Iskreno udivljen narodnom mudrošću, nenamjetljivo, promišljeno i znalački poseže za narodnim pjesmama što ih i sam sakuplja i bilježi čuvajući ih od zaborava. I junačke i ljubavne, i kraljičke i kole-darske i pastirske i dodolske. Tu su dakako i vinske napitnice, osobito svadbarske, ali i tužaljke i naricaljke za dragim osobama. Okrugićeva scenska djela podrazumijevaju i glazbu uz koju se pleše, te se ondje uz slavonske poskočice i bačke bečarce, obvezatno ustalasa i narodno kolo.

Crkva Nikole Tavelića na Bezdanskom putu

Prvopričesnici s ove fotografije danas su odrasli, imaju svoje obitelji i djecu koja su već odavno stasala za prvu pričest. Kako i ne bi kada je ova fotografija snimljena sredinom 80-tih godina prošlog stoljeća. Nije stara kao neke druge fotografije koje su objavljene u ovoj našoj rubrici, ali i ne može, jer priča koju ćemo ispričati seže tek u 70-te godine stoljeća koje je iza nas. To je priča o crkvi Nikole Tavelića na Bezdanskom putu, salašarskom naselju kraj Sombora, rasutom duž magistralnog puta Sombor – Beždan. Mogu se salašari iz tih salaša pohvaliti da su jedini somborski salaši koji imaju svoju crkvu u kojoj se i danas redovito održavaju mise. Mogu se pohvaliti još nečim, a to je da su crkvu izgradili sami.

DARODAVCI I ZAKLADNICI

Poželjeli su vjernici s Bezdanskog puta svoju crkvu još 60-tih godina, a potporu u tome dobili su od svog župnika **Ivana Jurige** iz župe sv. Trojstva kojoj su pripadali. Suglasio se i tadašnji biskup **Matija Zvekanović**, koji je 1968. godine utemeljio vikariju Kozara – Bezdanski salaši. Nedugo zatim izabrani su i zastupnici crkvene općine. Bili su to načelnik **Josip Dorotić**, **Žiga Dorotić**, **Šima Budimčević**, **Franjo Parčetić**, **Stjepan Parčetić**, **Đeno Pekanović**, **Pero Gromilović** i **Šima Sekereš**. Glavna zadaća bila je gradnja crkve, a prvo je trebalo osigurati zemljište za gradnju. No, pokazalo se da to neće biti veliki problem, je su **Aranka** i **Pero Gromilović** darovali nešto više od 12 ari zemljišta uz cestu, otprilike na sredini ovog salašarskog nase-

lja. Naporima župnika i vjernika brzo su prikupljena i sredstva za gradnju crkve. Šest darodavatelja su osnivači, a stotinu njih zakladnici. Osnivači su, osim bračnog para Gomilović, i **Barbara** i **Stipe Dorotić**, koji su darivali oltar, **Klara** i **Vladislav Vlašić** koji su darivali tadašnjih 5.000 novih dinara, **Roza** i **Josip Parčetić** koji su darivali kip sv. Nikole Tavelića i 3.000 dinara, **Aranka** i **Đuro Firanj** koji su darivali kip sv. Antuna, **Ana** i **Ivan Firanj** koji su dali postaviti križni put i **Leona** i **Josip Beretić** koji su dali izraditi ambon za crkvu.

Temeljni kamen blagoslovio je biskup **Matija Zvekanović** 13. lipnja, na sv. Antuna Padovanskog, 1971. godine. Svečani blagoslov nove crkve bio je 14. studenog te iste godine. Crkva nije tada bila u potpunosti završena, ali je gradnja konačno proljeća naredne godine.

IME PO PRVOM HRVATSKOM SVECU

Župa je dobila ime po prvom hrvatskom svecu Nikoli Taveliću, a to ime predložio je **Stjepan Beretić**, tada bogoslov. Prvi župnik bio je Ivan Juriga. Župa sv. Nikole Tavelića osnovana je 1986. godine. Župu je prvo vodio **Lazar Novaković**, zatim **Josip Pekanović**, **Franjo Ivanković**, te ponovno **Lazar Novaković**, a od 2006. godine **Marinko Stantić**. I poslije završetka crkve vjernici su vodili brigu o njoj i svojim prilozima pomagali da se uvijek nešto uradi na crkvi. Bila je nekada crkva i puna vjernika, ali na Bezdanskom putu sve je manje bunjevačkih Hrvata, pa ni vjernika više nema kao nekada. Prvopričesnici na ovoj fotografiji rođeni su 1975. godine. Zajedno su se pričestili **Stipan**

Ostrogonac (lijevo), **Slađana Laslo**, **Robert Unji**, **Angelina Altinger**, **Zvonko Pekanović**, **Marija Štamfer** i **Antun Delija**. Osim Antuna, nitko od njih više ne živi na Bezdanskom putu. No, unatoč manjem broju vjernika, mise se i dalje redovito održavaju.

Nikola Tavelić, koji pada 14. studenoga, uzet je kao proštenje ne Bezdanskom putu, ali s obzirom na to da je to doba godine s lošim vremenskim uvjetima, proštenje na Bezdanskom je i nedjelja pred Petrov. Nekada nije bilo kuće koja za to proštenje nije imala goste; u Domu kulture svirala je glazba, obvezno su ispred crkve bile šatre s litariskim srcima i svijećama. Nema toga više. U Domu onedavno ne radi ni kavana, ni dućan. Jedino se još za proštenje na Bezdanskom pojavi somborski medokolačar i voskar **Janović**.

Z. Vasiljević

Premijera *Velike tvornice riječi*

Premijera predstave *Velika tvornica riječi* u izvođenju dječjeg dramskog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* bit će održana u utorak, 10. svibnja, u 19.30 sati u velikoj dvorani Centra. Predstavu po tekstu istoimene slikovnice **Agnés de Lestrade** dramatizirala je **Nevena Mlinko**, dodajući pjesme znamenitih hrvatskih književnika **Zvonimira Baloga**, **Zlate Kolarić – Kišur** i **Stanislava Femenića** koje je na melodije suvremenih hitova uglazbio **Darko Temunović**.

Iako su glumci djeca, predstava je namijenjena i odraslima. Predstava će biti ponovno izvedena u utorak, 17. svibnja, u 19.30 sati također u HKC-u *Bunjevačko kolo*.

Zbog ograničenog broja sjedala, karte po cijeni od 100 dinara potrebno je rezervirati osobno ili pozivom na broj *Bunjevačkog kola* 024/556-898 radnim danima od 9 do 14 sati.

Polaznici hrvatskog obilježili Dan knjige

Učenici nižih razreda OŠ **Ivan Goran Kovačić** iz Sonte, polaznici izbornog predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u ponedjeljak, 25. travnja, obilježili su svjetski Dan knjige u prostorijama mjesne knjižnice. U suradnji nastavnica hrvatskog **Biljane Ribić**, **Tamare Kokai** i **Kristine Matić**, te knjižničarke **Ivane Čoban** organiziran je javni sat na temu pučkih priča i bajki, a u svrhu očuvanja materinskog jezika i dijalekta. Javni sat je držala sončanska spisateljica **Ruža Silađev**, autorica knjiga *Divani iz Sonte* i *Šokica pripovida*. »Ovakovi susreti s djecom vrlo su mi dragi. Vraćaju me

u djetinjstvo i osjećam se kao da sam jedna od njih. Mislim i da su vrlo potrebni, jer se tu stječu nova iskustva, kako za djecu, tako i za nas koji pišemo. Bitno je da su djeca s puno pitanja sudjelovala u razgovoru, a osobito mi je drago što sam kroz razgovor spoznala da je većina od njih i pročitala bar dijelove mojih knjiga. Tako su i doznali da postoji i sončanska bajka, koja je prenošena s koljena na koljeno, a eto, netko je to zapisao i tako je sačuvana za sva vremena. Bajka je, kao i ostale pripovijetke u ovim knjigama, pisana sončanskom šokačkom ikavicom. Ovakovi susreti su vrlo bitni upravo za očuvanje lokalnih dijalekata. Mislim da šokačka ikavica za našu sredinu nije ništa manje bitna od književnog srpskog i književnog hrvatskog jezika, jedino je potrebno ovoj djeci objasniti da je taj naš lokalni govor samo jedan dio hrvatskog književnog jezika. I svakako, u budućnosti bih poželjela još puno ovakvih druženja«, rekla nam je Ruža Silađev.

Ivan Andrašić

DANAS ČITANJEM DO ZVIJEZDA

Ekipa OŠ **Matko Vuković** sudionik državnog natjecanja u Čakovcu

Kad su prije osam godina knjižničari Međimurske županije pokrenuli natjecanje u znanju i kreativnosti *Čitanjem do zvijezda* vjerojatno nisu mogli pretpostaviti da će projekt županijskog stručnog vijeća prerasti u projekt u kojem će sudjelovati učenici i knjižničari iz cijele Hrvatske i to njih preko 1.000 u jednoj sezoni. A od ove godine u projekt se uključila i koordinacija nastave na hrvatskom jeziku u Vojvodini u suradnji s Gradskom knjižnicom Subotica. Tako nakon nekoliko mjeseci natjecanja na različitim razinama danas se završava ovogodišnji kviz u Čakovcu, gdje se održava državno natjecanje. Osim brojnih ekipa iz cijele Hrvatske u natjecanju sudjeluje i četveročlani tim OŠ **Matko Vuković** u sastavu: **Martina Buljovčić**, **Katarina Piuković**, **Ivana Imrić** i **Ana Mandić**.

Detaljniju reportažu pročitajte u narednom broju.

ODRŽANI HAIKU SUSRETI

Nagrađeni učenici iz Subotice u Rijeci

Nagrađeni haiku

Sloboda ?

Ptica bez krila
U zlatnome kavezu-
Otvorenome.
Tereza Kujundžić, 7.r.

Raspust je fora
i svi ga mi volimo,
pa ga čekamo!
Anamaria Tumbas, 7.r.

Mnogo đaka i
puna graje, veselja
je škola moja.
Matea Rudinski, 5.r.

Da učenici koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku pomjeraju granice dokazuje i novi uspjeh učenika OŠ *Matko Vuković* iz Subotice koji su osvojili vrijedne nagrade na 1. međunarodnom haiku natječaju za učenike osnovnih škola u Hrvatskoj, hrvatskih dopunskih škola u inozemstvu te učenika s posebnim obrazovnim potrebama. U kategoriji suvremeni haiku, prvu nagradu osvojila je **Tereza Kujundžić**, a treću **Anamaria Tumbas**, obje učenice VII. razreda, dok je **Matea Rudinski** iz V. razreda pohvaljena.

Na natječaju, koji je kao projekt odobrilo Ministarstvo prosvjete, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, odazvalo se više od 40 škola iz zemlje i inozemstva, s 302 haikua u kategoriji haiku, te 85 ilustriranih haiku ostvaraja. Posebno su vrednovani učenici od I. do IV. te V. do VIII. razreda prema kategorijama. Haiku druženje i svečanost uručjenja nagrada i priznanja najuspješnijim učenicima, mentorima i školama održano je 22. travnja u OŠ *Vežice* u Rijeci. Ovoj lijepoj manifestaciji prisustvovali su nagrađeni učenici iz **Njemačke** – Hrvatska nastava Hessen s mentoricom **Smiljanom Veselić** – **Vučina**, nagrađeni učenici iz Subotice s mentoricom **Martom Vargek**, a prisustvovala su i voditeljice nagrađenih učenika iz Švicarske i Crne Gore **Lidija Bodalec** i **Ana Šarčević**. Održana je i haiku radionica u japanskom vrtu škole koju su s domaćinima vodili književnici **Valerio Orlić**, te **Jasna Popović** – **Poje**, mentorica nagrađenih učenika iz Novske, a radovi će biti tiskani u Zborniku susreta.

Kakvi su dojmovi iz Rijeke pročitajte u tekstu dobitnice prve nagrade Tereze Kujundžić:

»Na satu hrvatskog jezika, dobili smo domaću zadaću koja mi nije djelovala zanimljivo. Trebali smo napisati dvije haiku pjesmice. Znala sam kako se piše haiku. Nisam bila oduševljena, ali sam ipak napisala domaću zadaću, da ne bih dobila jedinicu, i poslala ju e-poštom. Nakon mjesec dana nastavnica mi je rekla da sam osvo-

jila prvu nagradu u kategoriji suvremeni haiku. Bila sam presretna! Iako sam nevoljno pisala pjesmicu, bilo mi je drago što sam ju ipak napisala.

U četvrtak, 21. travnja, krenuli smo u Rijeku. Bila sam uzbuđena i radoznala. Zanimalo me je kako će izgledati dodjela diploma, kakav će biti program, što ćemo sve posjetiti, hoće li biti novih prijateljstava...

To jutro je bilo tmurno vrijeme. Pitali smo se je li tako i u Hrvatskoj? Iz naše škole su išli Matea Rudinski, Lea Šegina (učenice petog razreda), nastavnica hrvatskog, ravnateljica škole i ja. Na putu k Rijeci, zastali smo u Zagrebu, Opatiji i vidjeli Krk. Šetali smo tim gradovima i vidjeli razne spomenike, katedrale, spise... Svidjelo mi se što smo vidjeli spomenik poznatog pisca Miroslava Krležu, jer smo nedavno čitali jedno od njegovih djela. U petak, 22. 4., išli smo na dodjelu diploma u OŠ *Vežice*. Škola je jako moderna! U svakoj učionici ima internet. Ispred škole se nalazi japanski vrt. Izgled cijele škole me je oduševio! Dodjela je bila vrlo svečana. Na početku je bio program koji su izveli učenici domaćini koji idu na moderan i klasičan balet. Prvo su dodijeljene nagrade i priznanja učenicima i mentorima.

Imala sam tremu... Plašila sam se da ću se kada me prozovu spotaknuti ili će nešto poći po zlu! Ali ipak je sve ispalo dobro i shvatila sam da nije bilo potrebe za tremom. Naučila sam i da se po pravilu haiku čita dva puta, jer je prilično kratak. Nakon dodjela, izašli smo van u japanski vrt i imali radionicu *Pokret naprijed i mir*. Trebali smo napisati još jedan haiku dok smo inspirirani i uživamo u ljepotama japanskog vrta. Vrt je bio pun zanimljivog drveća i cvijeća. U njemu se nalazi umjetno jezero i veoma je zanimljivo. Kasnije smo imali vremena družiti se sa sadašnjim i bivšim učenicima te škole, učenicima drugih škola, gradova i država. Drago mi je što sam išla u Rijeku zbog haiku pjesmice, Iako se nisam nadala, izvrsno sam se provela.«

**PETAK
6.5.2016.**

06:39 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:07 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:07 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vela jela zelen bor
09:36 McLeodove kćeri, serija
10:21 Ta divna Francuska: Normandija, dokumentarna serija (R)
11:14 Riječ i život: Dostojanstvo žrtve
12:00 Dnevnik 1
12:25 Talijanska mlada, telenovela
13:12 Dr. Oz, talk-show
13:57 Normalan život
14:43 Znanstveni krugovi
15:08 Dobra žena, serija
15:53 Eiffelov toranj, dokumentarni film (R)
17:36 Život je lijep
18:09 Manjinski mozaik: Bošnjak na splitskoj rivi
18:27 Potrošački kod
19:00 Dnevnik 2
20:06 Britanski supertalent, britansko - američki film
21:55 Uvijek kontra, talk-show
22:50 Eurojackpot
23:03 Dnevnik 3
23:18 Vijesti iz kulture
23:38 Opaki par, serija
00:02 Frost / Nixon, američki film
02:02 Don Matteo, serija
02:54 Dr. Oz, talk-show (R)
03:36 Skica za portret (R)
03:48 Život je lijep
04:20 Talijanska mlada, telenovela
05:00 Dnevnik 2

06:01 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija (R)
06:29 Pjesmice i brojalice: Maca (R)
07:29 TV vrtić: Svakom loncu poklopac (R)
07:40 Medvjedići, dokumentarna serija (R)
08:03 Mala princeza, crtana serija (R)
08:15 Tajni dnevnik Patke Matilde: Školsko ljetovanje (R)
08:49 Sara i Patka, crtana serija
08:58 Noćne more iz svijeta prirode: Ujedinjeno Kraljevstvo, dokumentarna serija (R)

09:26 Priče i legende iz podmorja, dokumentarna serija (R)
10:01 Čarobna ploča - Širimo vidike: Arhitektura i dizajn (R)
10:13 Ton i ton: Ruke i noge
10:30 Marijan - mjesto koje se voli, dokumentarni film
11:03 Čarolija, serija
12:00 Škola kuhanja Marthe Stewart
12:28 Don Matteo, serija
13:25 Opasne vrane, njemački film
15:01 Svijet vrtlara
15:31 Veterinarske priče
16:00 Regionalni dnevnik
16:42 Kamo na vikend? II - Zagreb po zelenoj okolici
16:49 Magazin rukometne LP
17:18 Luda kuća, humoristična serija
17:56 Seoska gozba
18:46 Naši i vaši, humoristična serija
19:25 Glas naroda, humoristična serija
19:57 Slike Indije: Začin života, kratki dok film (R)
20:05 Lov: Glad na moru, dokumentarna serija
20:55 Vrijeme na Drugom
21:02 Umorstva u Midsomeru, serija
22:47 Vera, serija
00:19 Magazin Noć velikih borbi
00:45 Noć velikih borbi, snimka
02:15 Magazin rukometne LP
02:41 Noćni glazbeni program

05:35 RTL Danas, informativna emisija (R)
06:20 Sve u šest, magazin (R)
06:50 Lego Star Wars: Droids, animirana serija (R)
07:15 Svemoguća Kim, animirana serija
08:10 TV prodaja
08:25 Velvet - nova serija, dramska serija (R)
09:30 TV prodaja
09:45 Bibin svijet, serija
10:20 Bibin svijet, serija
10:55 TV prodaja
11:10 Zvonili ste, milorde?, humoristična serija (R)
12:10 'Allo, 'allo!, humoristična serija (R)
12:50 'Allo, 'allo!, humoristična serija (R)
13:30 Big Brother, reality show (R)
14:35 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarški show (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Big Brother magazin, show

18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Big Brother, reality show
22:20 Učitelj tai chija - igrani film, borilački
00:05 Lov do smrti, film
02:05 RTL Danas, (R)
03:40 Kraj programa

**SUBOTA
7.5.2016.**

05:50 TV kalendar
06:02 Klasika mundi: C.Ph.E.Bach - Uskrsnuće i uzašašće Isusovo, oratorij
07:25 Ratna strijela, američki film - Kinoteka, ciklus klasičnog vesterna (R)
08:42 Duhovni izazovi
09:14 Prizma - multinacionalni magazin
10:00 Split: Blagdan sv. Dujma - procesija i misa, prijenos
12:35 Dnevnik 1
12:57 Veterani mira
13:45 Hirošima - posljedice, dokumentarni film
14:32 Licem u lice: Rubinstein vs Arden, Powders of War, dokumentarna serija
15:31 Britanski supertalent, britansko - američki film
17:21 Lijepom našom: Vukovar, prijenos
19:00 Dnevnik 2
19:55 Loto 7/39
20:06 Kum II, američki film
23:26 Dnevnik 3
23:58 Nezaustavljiva Conchita, glazbeno-dokumentarni film
00:55 Ratna strijela, američki film - Kinoteka, ciklus klasičnog vesterna (R)
02:10 Licem u lice: Rubinstein vs Arden, Powders of War, dokumentarna serija
03:03 Skica za portret (R)
03:14 Duhovni izazovi
03:44 Veterani mira
04:29 Prizma - multinacionalni magazin
05:14 Dnevnik 2

10:00 Umorstva u Midsomeru, serija
11:43 Roditelji i djeca, serija
12:28 Hestonova odlična britanska jela
13:18 Village Folk (R)
13:31 Idealan u teoriji, američki film
14:57 Britanski vrtovi u vremenu, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Emma, serija - Ciklus romantičnih drama: Jane Austen
17:30 Vrtlarica
18:05 Košarka, PH: Zagreb - Cibona, prijenos
19:55 Kratki dokumentarni film
20:05 Čuda života: Što je život?, dokumentarna serija(R)
20:58 Simpsoni, serija
21:25 Vrijeme na Drugom
21:30 Graham Norton i gosti, talk-show
22:25 Sigurna kuća, serija
23:20 Vladarica, serija
00:10 Perfect on Paper, američki film
01:34 Noćni glazbeni program

04:45 RTL Danas, informativna emisija (R)
05:30 Mala siren
06:00 Lego Friends: Droids
06:55 Svemoguća Kim, animirana serija
07:55 TV prodaja
08:10 Bibin svijet, serija
08:45 Bibin svijet, serija
10:00 TV prodaja
10:15 Criss Angel: Kralj Iluzije, zabavna emisija
11:10 Criss Angel: Kralj Iluzije, zabavna emisija
12:05 TV prodaja
12:20 Bean - film vrhunске katastrofe, igrani film, komedija (R)
14:05 Volim te, Beth Cooper, igrani film, komedija
16:10 Big Brother, reality show (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
16:40 Big Brother, reality show (R)
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
19:15 Galileo, zabavno-obrazovna emisija
20:00 Princeza i žabac - TV premijera, igrani film, animirani
22:00 Big Brother, reality show
22:30 Zavodnik, igrani film, romantična komedija

00:55 Kralj škorpiona 3: Bitka za iskupljenje, igrani film, akcijski/ fantazija
03:00 Astro show, emisija uživo
04:00 RTL Danas
04:45 Kraj programa

**NEDJELJA
8.5.2016.**

06:01 TV kalendar
06:13 Lijepom našom: Vukovar
07:50 Gervaise, francuski film - Zlatna kinoteka
09:49 Portret Crkve i mjesta: Split - dominikanci
10:00 Split: Misa, prijenos
11:00 Biblija
11:10 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:24 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:06 Labirint
15:57 Mir i dobro
16:22 Skica za portret (R)
16:31 Gospodin Selfridge, serija (5/10)
17:25 Ponoć u Parizu, američki film
19:00 Dnevnik 2
19:55 Loto 6/45
20:06 Duga mračna noć, dramska serija
20:55 Dinamo-Crvena zvezda - Domovinski rat je počeo na Maksimiru, dokumentarni film
22:09 Dnevnik 3
22:41 Samo kulturno, molim
23:27 Gospodin Selfridge, serija
00:17 Nedjeljom u dva
01:17 Gervaise, francuski film - Zlatna kinoteka
03:16 Mir i dobro
03:41 Skica za portret (R)
03:57 Plodovi zemlje
04:47 Split: More
05:17 Pozitivno
05:47 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:35 Juhuhu junior
09:36 Andyjeve dinosaurske pustolovine
09:54 Detektiv Murdoch, serija
10:48 Istrage gospođice Fisher, serija
11:46 Teenozoik
12:13 Nećemo reći mladenki, zabavno-dokumentarna serija
13:17 Dobar, bolji, najbolji ... kroz ušicu igle
14:22 Trikovi, poljski film
16:00 TV vremeplov - Školski

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supifjace.co.rs

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

program
16:55 Bit će kako ja hoću
17:25 Lov na antikvitete
18:00 Svlačionica
18:55 Biseru mora, iz koncerata s mješovitom klapom
Filip Dević
20:05 Poirot, serija
21:36 Vrijeme na Drugom
21:45 Anthony Bourdain:
Upoznavanje nepoznatog, dokumentarna serija
22:45 Istrage gospođice Fisher, serija
23:35 Pa to je fantastično!, humoristična serija
00:05 Elitni klinici, serija
00:35 Elitni klinici, serija
01:05 Noćni glazbeni program

05.00 RTL Danas, (R)
05.40 Mala sirena
06.10 Lego Star Wars: Droids
07.10 Svemoguća Kim
08.25 Bibin svijet, serija
09.05 Bibin svijet, serija
09.40 TV prodaja
09.55 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija
10.35 TV prodaja
10.50 Princeza i žabac - TV premijera, igrani film, animirani (R)
12.40 Maturalna - TV premijera, igrani film
14.50 Zavodnik, igrani film, romantična komedija
16.30 RTL Vijesti
16.50 Zavodnik, igrani film, romantična komedija (R)
17.15 10 "veselih" trenutaka Hrvatske, zabavna emisija
18.30 RTL Danas
19.15 Galileo
20.00 Paranoja - TV premijera, igrani film, triler
22.15 Big Brother, reality show
23.15 Pročišćenje - TV premijera, film, horor
01.05 Lov do smrti, film, (R)
03.00 Astro show, emisija uživo
04.00 RTL Danas, (R)
04.45 Kraj programa

PONEDJELJAK 9.5.2016.

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vita jela zelen bor

09:37 McLeodove kćeri, serija
10:20 Plodovi zemlje
11:15 Treća dob
12:00 Dnevnik 1
12:24 Talijanska mlada, telenovela
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:00 Društvena mreža - medicina
15:10 Jezik za svakoga
15:30 Eko zona (R)
15:58 Duga mračna noć, dramska serija
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:02 Republika, dokumentarna serija
20:57 Dobra žena, serija
21:47 Otvoreno
22:37 Dnevnik 3
23:10 Ta divna Francuska: U Alzasu, dokumentarna serija
00:05 Naše majke, naši očevi - serija (R)
00:49 Don Matteo, serija
01:42 Otvoreno
02:27 Dr. Oz, talk-show (R)
03:10 Vita jela zelen bor
04:22 Skica za portret
04:28 Život je lijep
04:58 Talijanska mlada
05:41 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:29 Juhuhu junior
09:30 ŠKOLSKI PROGRAM
10:00 Navrh jezika: Tko je pismen
10:15 Notica: Bubnjevi
10:30 Put neandertalca, dokumentarni film
11:05 Poirot, serija
12:40 Don Matteo, serija
13:35 Zov prirode, američki film
15:05 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
16:00 Regionalni dnevnik
16:43 Magazin LP
17:11 Luda kuća, serija
17:46 Sjećanje na Joška Bojića: Pustinje svijeta - Gobi, dokumentarna serija
18:22 Put neandertalca, dokumentarni film
18:55 Zdravi predah - smoothie
19:00 Naši i vaši, humoristična serija
19:37 Dva i pol muškarca, humoristična serija
20:03 Kuhanje u divljini: Korzika s Reine Sammut, dokumentarna serija
20:53 Vrijeme na Drugom
21:00 Tv Bingo

21:45 Stadion - sportska emisija
22:50 Scott i Bailey, serija
23:40 CSI: Las Vegas, serija
00:25 Magazin LP
00:50 Stadion - sportska emisija
01:55 Noćni glazbeni program

06.25 RTL Danas, (R)
07.05 Sve u šest, magazin (R)
07.40 Mala sirena, (R)
08.05 Svemoguća Kim
09.05 TV prodaja
09.20 10 "veselih" trenutaka Hrvatske, (R)
10.20 TV prodaja
10.35 Bibin svijet, serija
11.10 Bibin svijet, serija
11.45 TV prodaja
12.00 Zvonili ste, milorde?, humoristična serija (R)
13.05 'Allo, 'allo!, serija (R)
13.45 'Allo, 'allo!, serija (R)
14.25 Maturalna, igrani film, romantična komedija (R)
16.30 RTL Vijest
17.00 Big Brother magazin, show
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas,
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22.15 RTL Direkt
22.40 Big Brother, reality show
23.45 Andrija i Anđelka, serija
00.15 Andrija i Anđelka, serija
00.55 CSI, serija
01.50 CSI, serija
02.45 Astro show, emisija uživo
03.45 RTL Danas, (R)
04.30 Kraj programa

UTORAK 10.5.2016.

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Vita jela zelen bor
09:37 McLeodove kćeri, serija
10:22 Ta divna Francuska: U Alzasu, dokumentarna serija (R)
11:17 Glas domovine
12:00 Dnevnik 1
12:24 Talijanska mlada
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Dobra žena, serija
15:55 Republika, dokumentarna serija
16:50 Hrvatska uživo

17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:03 Snivaj zlato moje, serija
20:47 Eurosong 2016.
21:00 Eurosong 2016. - prva polufinalna večer, prijenos
23:05 Dnevnik 3
23:38 Po otočnom vremenu: Hainan - kineski tropski raj, dokumentarna serija
00:08 Po otočnom vremenu: Usedom - sunčani otok u Baltičkome moru, dokumentarna serija
00:40 Naše majke, naši očevi - serija (R)
01:25 Don Matteo, serija
02:17 Dr. Oz, talk-show (R)
03:00 Vita jela zelen bor
03:30 Hrvatska uživo
04:12 Život je lijep
04:44 Skica za portret
04:58 Talijanska mlada
05:41 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:29 Juhuhu junior
09:30 ŠKOLSKI PROGRAM
10:00 U zdravom tijelu zdrav duh: Srce i krvne žile
10:15 Ta politika: Političar
10:30 Put neandertalca, dokumentarni film
11:00 Kratki dok. film
11:10 Čarolija, serija
12:00 Kratki dok. film
12:05 Škola kuhanja Marthe Stewart
12:40 Don Matteo, serija
13:35 Kraljevski skandal, američko-kanadski film
15:05 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
16:00 Regionalni dnevnik
16:43 Velikani sporta, dokumentarna serija
17:11 Luda kuća, serija
17:46 Sjećanje na Joška Bojića: Pustinje svijeta - Taklamakan, dokumentarna serija
18:22 Put neandertalca, dokumentarni film
18:52 Naši i vaši, serija
19:29 Večernja škola
20:05 Priča o Egiptu, dokumentarna serija
21:06 Vrijeme na Drugom
21:15 Nevolje s Dickom i Jane, američki film
22:45 Magazin EURO 2016.
23:16 Fringe - Na rubu, serija
00:01 Zadar Life World Run - sportska reportaža
00:26 Noćni glazbeni program

05.20 RTL Danas, (R)
06.00 Sve u šest, magazin (R)
06.30 Lego Star Wars: Droids,
07.00 Svemoguća Kim, serija
07.55 TV prodaja
08.10 Bibin svijet, serija
08.50 Bibin svijet, serija
09.30 TV prodaja
09.45 Zvonili ste, milorde?, (R)
10.50 TV prodaja
11.05 'Allo, 'allo!, serija (R)
11.45 'Allo, 'allo!, serija (R)
12.25 Big Brother, (R)
13.25 Andrija i Anđelka, (R)
14.00 Andrija i Anđelka, (R)
14.35 Tri, dva, jedan - kuhaj!
16.30 RTL Vijest
17.00 Big Brother magazin
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22.15 RTL Direkt
22.40 Big Brother, reality show
23.45 Andrija i Anđelka, serija
00.15 Andrija i Anđelka, serija
00.55 CSI, serija
01.50 CSI, serija
02.45 Astro show, emisija uživo
03.45 RTL Danas, (R)
04.25 Kraj programa

SRIJEDA 11.5.2016.

06:39 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Vita jela zelen bor
09:35 McLeodove kćeri, serija
10:20 Po otočnom vremenu: Hainan - kineski tropski raj, dokumentarna serija
10:50 Po otočnom vremenu: Usedom - sunčani otok u Baltičkome moru, dokumentarna serija
11:20 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:24 Talijanska mlada
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Labirint
16:00 Snivaj zlato moje, serija
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:55 Loto 7/39
20:06 Snivaj zlato moje, serija
20:52 Dobra žena, serija
21:40 Otvoreno
22:30 Dnevnik 3
23:03 Po otočnom vremenu: Zelenortski Otoci - kreolska kultura pred zapadnom obalom Afrike, dokumentarna serija

23:33 Po otočnom vremenu:

Elba, Montecristo i
Gorgona - Toskansko
otočje, dok. serija

00:05 Naše majke, naši očevi R

00:50 Don Matteo, serija

01:42 Otvoreno

02:27 Dr. Oz, talk-show (R)

03:10 Vita jela zelen bor

03:40 Hrvatska uživo

04:22 Život je lijep

04:54 Skica za portret

05:03 Talijanska mlada

05:46 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu

09:29 Juhuhu junior

09:30 ŠKOLSKI PROGRAM

10:00 Boli glava: Biosfera

10:15 Jezični crtići: Turcizmi

10:18 Ciak junior: Kazna

10:30 Murano i Hrvatska

11:00 Kratki dok. film

11:10 Čarolija, serija

12:00 Kratki dok. film

12:05 Škola kuhanja Marthe
Stewart

12:40 Don Matteo, serija

13:35 Ispovijest ružne

polusestre, kanadsko-
luksemburški flm

15:05 Zavalite svoj vrt uz Alana

Titchmarsha

16:00 Regionalni dnevnik

16:43 Odbrojanje do Rija

17:11 Luda kuća, serija

17:46 Sjećanje na Joška Bojića:

Pustinje svijeta - Arapska
pustinja, dok serija

18:19 Murano - Hrvatska,

dokumentarni film

18:50 Naši i vaši, serija

19:26 Provodi i sprovodi

20:03 Zemlja u zoru, serija

20:57 Vrijeme na Drugom

21:05 Huligani, američko-
britanski film

22:55 Fringe - Na rubu, serija

23:45 CSI: Las Vegas, serija

00:30 Odbrojanje do Rija

00:55 Noćni glazbeni program

05.20 RTL Danas, (R)

06.00 Sve u šest, magazin (R)

06.30 Lego Star Wars: Droids

07.00 Svemoguća Kim

08.10 Bibin svijet, serija

08.50 Bibin svijet, serija

09.45 Zvonili ste, milorde?, (R)

11.05 'Allo, 'allo!, serija (R)

11.45 'Allo, 'allo!, serija (R)

12.25 Big Brother, (R)

13.25 Andrija i Anđelka, (R)

14.00 Andrija i Anđelka, (R)

14.35 Tri, dva, jedan - kuhaj!

16.30 RTL Vijesti

17.00 Big Brother magazin

18.00 Sve u šest, magazin

18.30 RTL Danas

19.15 Pet na pet, kviz

20.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!

22.15 RTL Direkt

22.40 Big Brother, reality show

23.45 Andrija i Anđelka, serija

00.15 Andrija i Anđelka, serija

00.55 CSI, serija

01.50 CSI, serija

02.45 Astro show, emisija uživo

03.45 RTL Danas, (R)

04.25 Kraj programa

ČETVRTAK 12.5.2016.

06:39 TV kalendar

06:55 Dobro jutro, Hrvatska

07:00 Vijesti

07:05 Dobro jutro, Hrvatska

08:00 Vijesti

08:05 Dobro jutro, Hrvatska

09:00 Vijesti

09:05 Vita jela zelen bor

09:30 McLeodove kćeri, serija

10:13 Po otočnom vremenu:

Zelenortski Otoci

- kreolska kultura pred

zapadnom obalom Afrike

10:43 Po otočnom vremenu:

Elba, Montecristo i

Gorgona - Toskansko

otočje, dok.serija

11:13 Vido i misečina, emisija

pučke i predajne kulture

12:00 Dnevnik 1

12:24 Talijanska mlada

13:15 Dr. Oz, talk-show

14:00 Društvena mreža

15:10 Dobra žena, serija

16:00 Snivaj zlato moje, serija

17:40 Život je lijep

18:15 Potjera

19:00 Dnevnik 2

20:02 Snivaj zlato moje, serija

20:49 Eurosong 2016.

21:00 Eurosong 2016. - druga

polufinalna večer, prijenos

23:05 Dnevnik 3

23:38 Po otočnom vremenu:

Karipski otok Sveta Lucija

- radost života pod

britanskom krunom,

dokumentarna serija

00:08 Po otočnom vremenu:

Veliki otok - Havajsko

otočje i Vatretni krug

00:40 Na obali, serija

01:40 Don Matteo, serija

02:32 Dr. Oz, talk-show (R)

03:15 Hrvatska uživo

03:57 Život je lijep

04:29 Skica za portret

04:48 Talijanska mlada

05:31 Biblija

05:41 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu

10:00 Navrh jezika: Supkultura

10:15 La Loca Girl, nizozemski

dok film za djecu

10:30 Intima bijele planine

Biokovo, dok film

11:10 Čarolija, serija

12:00 Kratki dok.film

12:05 Škola kuhanja Marthe

Stewart

12:40 Don Matteo, serija

13:35 McBride: Doktor je

mrtav... zbilja mrtav,

američki film

15:05 Zavalite svoj vrt uz Alana

Titchmarsha

16:00 Regionalni dnevnik

16:43 Odbrojanje do Rija

17:11 Luda kuća, serija

17:46 Sjećanje na Joška

Bojića: Pustinje svijeta

- Pustinje sjeverne

Amerike, dok serija

18:22 Intima bijele planine

Biokovo, dok. film

18:52 Naši i vaši, serija

19:28 Garaža

20:02 Pod otvorenim nebom:

Tunis, dok. serija

20:57 Vrijeme na Drugom

21:06 Deliverance Creek,

američki film

22:41 Fringe - Na rubu, serija

23:29 CSI: Las Vegas, serija

00:14 Odbrojanje do Rija

00:39 Noćni glazbeni program

05.20 RTL Danas, (R)

06.00 Sve u šest, magazin (R)

06.30 Lego Star Wars: Droids

07.00 Svemoguća Kim,

08.10 Bibin svijet, serija

08.50 Bibin svijet, serija

09.45 Zvonili ste, milorde?, (R)

11.05 'Allo, 'allo!, serija (R)

11.45 'Allo, 'allo!, serija (R)

12.25 Big Brother, (R)

13.25 Andrija i Anđelka, (R)

14.00 Andrija i Anđelka, (R)

14.35 Tri, dva, jedan - kuhaj!

16.30 RTL Vijesti

17.00 Big Brother magazin

18.00 Sve u šest, magazin

18.30 RTL Danas

19.15 Pet na pet, kviz

20.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!

22.15 RTL Direkt,

22.40 Big Brother, reality show

23.45 Andrija i Anđelka, serija

00.15 Andrija i Anđelka, serija

00.55 CSI, serija

01.50 CSI, serija

02.45 Astro show, emisija uživo

03.45 RTL Danas, (R)

04.30 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetionik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 Mhz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog
Bolja Srbija • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija
- Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik
Govorimo hrvatski

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki
majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock
vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) •
Znanjem do zdravlja (srijedom) • *Razmišljanje dopu-
šteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom)
• *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz
kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za
moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i
odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti
dana, zabavna glazba
• 18.15 *Vojvođanski tjedan*
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu
Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104,4 Mhz

U NEKO LIKO SLIKA

Akcija!

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Skupilo se

Piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi. Jeste l' se nasvetkovali ovi dana? Sad nam se svi sveci opet skupili na rpu, pa ne zna čovik šta slavit, jel valja radit jel ne valja. Nije dobro na sve-tac radit, nema ni reda kad je komšiji Uskrs da se navali na kaki poso, a ne triba zaboravit ni

svetog Josu radnika, on je svetac nas rabadžija, bio i osto. Mi stariji ga cigurno nećemo zaboravit, nama je bilo lipo dok se on većma slavio. Sad borme niko više ništa ne slavi, glavni je posto »gospodin euro«, za njeg bi se svit, božem prosti, odreko i svog bližnjeg a ne drugo šta. Dokleg će to vako trvat bome se ni ne zna, al jedared će svitu dojadit, a onda će bit velike nevo-lje. Ne mož se vično ni trpit da jedva pošten čovik ima kruva na astalu, a di ko se voza u šurnajst limuzina i ne zna šta bi od fantazije. Jeto ja lipo napumpo biciglu, štogod opet imam nevo-lje s gumama. Take su rđave da Bog sačuva, moro sam nalit malo mlika u nji, take su ritke da puštaju i kad nisu probušene. Nisam nigdi uspio nabavit cinkvajza da i dobro naprašim, al pomogne i mliko. Kad sam to obavio, zaputio sam se u Đurđin na proštenje. Tamo ima lipo veliko proštenje ispid crkve i bude tušta svita još uvik, na puno misti već se svit smanjko pa se na proštenju već ne mož ni izdivanit, metnu di koji astal šećeraroša, malkoc ovi dičiji sigračaka, svi jedva dočekadu da se svršī misa, malo kupe štogod dīci i biž kući. Bože, kako je kadgod bilo – po dvi-tri mijanske šatre sa svircima, čeljad se veseli, dica se sigraje do kog doba, pa veliki ringišpanji, znam da sam uvik dobijo pivca trumbetu i duvo sam po cio dan oko salaša, dok ne bi naoro svima i znalo je borme bit i prutom po članjkima kad već svima dosadi trumbetisanje. Sad dica ni ne znadu šta je to. Vidijo sam jedan čopor dičurlije, doduše, al svi su u šakama imali misto sigračaka ove nove moderne telefone, što su kugod omanji televizor i bulje u nji kugod da će njim se otaleg štogod ukazat, božem prosti. Na misu baš ni ne haju. Kandar će se i popo morat umrižit i počet reć misu priko wifija, onda će valjda kogod slušat. Bili ja i moja gospoja na peci sad prid svece, dokupit malo što fali na salašu, čekali smo i gostivi i što slave jedno i drugo, pa da ne ispadnemo rđavi domaćini. Kad smo došli malo bliže peci, lipo sam moro ostavit limuzinu na ledini još prija stareža i ić pišce, toliko je svita bilo. A diva-nimo o nikoj krizi, kupuje se i što triba i ne triba. Svit poludio naskroz, kugod da više nikad neće ništa pazarit. Bože moj, pa mislim se u sebi, jel to baš tako mora? Jel to sad ova nova moda donela da se tako mora trošit, a vamo plaćemo za dinarom, kukamo na male nadnice, a ništa ne šparamo ni ne poštivamo. Kontam ja jeto stalno se menja vlada, a dobro kaže moj Josu da ne bi bilo zgoreg kad bi se malko prominio i svit. Ta samo ode u Ivković šoru se fantazira, a kako je onda u bilim svitu, ne smim ni pomislit. Ajd, zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Moru matori ka neće mladi

Bać Ivina država vada najzaostaliya na svitu. Digod se izboru, za sat-dva obnaruđuju ko je zadobijo, ujutru se već znadu imena ni što će vladat, a sve u države ide dalje ko da ništa ni ni bilo. Vode ne, džaba sva sokočala, ka ni što bi tribali najviše znat, gledu u nji ko tele u šarena vrata. Jedino se kadgoda bešteluju za novine, namistu se ko da ništa radu, a vamo ji ne znu ni zapalit. Eto, izbirali se pri deset dana, a još se ne zna ko je koliko zadobijo. Ponovo se broju i sapu cidulja po cidulja, džabe tamo di se to tribalo radit bilo nji vraganajst. Vada zoto što bilo najviše ni što jim samo do nadnice, pa velu šta bi i lupali glavu ka ne moru. Ni na mista di se na zadnjemu sapi, a ni na škatulje u poslidnji selendri i nako nisu izbirani učeniji, neg o svake partije poslušniji. Bać Iva već znade da će ope, ko i uvik, ščim se obnaruđuje ko je koliko zadobijo, počet cenzarisanje, gorje neg na najgorjemu pijacu. Svako će gledat kako da se umili najvećemu gospodaru, pa da zauzme što bolje misto za državnima jaslama. E, onda će bit asne i za njega i za sve njegove, čak do sedmoga kolina. Bać Ivu iz štodira trgne telefon. Baš se obradovo ka je čo ko se javijo. Pera, njegov pajta iz mladosti, došo iz velike varoši, pa za dram organizovo cilo njevo momačko društvo da otidu na Dunov ko kadgoda, vada je 1. maj! Veli da on i njegova pripravu što imadu za ponet, dojće za frtalj sata lemuzinom za njima. I stvarno, skupilo ji se, al ne nako puno ko kadgoda. Društvo se pripolovilo. Priletila mu nikaka sina priko očiju, oma se sitijo koliko su pajtaša i druga već saranili. A bome, što je isto velika tuga, ima i taki što se još nisu ni poženili. Ima i taki što se kasno oženili, pa sad imadu malu dicu. I svi došli i svi se družu ko jedan. Rakijica po rakijica, špricer po špricer, krenili se svakaki divani. Bać Ive bili najzgodniji Mika i Franja. Parnjaci, dugo bili pečeni i kuvani i u radosti i u žalosti i u selu i u poslu. Do pri nekoliko godina bili stari momci, a onda se Mika oženijo, pa mu se brzo i dite rodilo. Franja osto sam, ko gluvi ker, a ko da mu ni bilo ni pravo što mu se pajtaš oženijo. Više se nisu baš ni obilazili, a danas su potli dugo vrimena ope zajedno popili rakijicu. Ne samo jednu, u niko doba ji već i dobro uvatilo. »E, pajto moj, ne znam šta si naštodiro, ka si uzo dvajspet godina mlađu, a još manje znam šta će ti dite u pedest?« pita mu Franja, teško izdane i nalje jim još po jednu dudovaču. »Pravo da ti kažem, dosadilo mi već momkovat, pa velim, bolje ikada, nego nikada. A ni mi teško ni pružit ruku ditetu, mada je, kako kažeš, na vratu pedest. Samo, brzo će projt godine, a mene će imat ko pružit ruku kad mi bude sedamdest. A i gledim po našem selu, sve je više stari momaka i divojaka, a bome i mladi što divanu da nikada neće imat ženu i dicu, jel vidu da u ve države za nji nema posla, pa ščim će ji ranit? E, pa ka neće mladi, moramo mi matori, da nam se ne zatre ime!« veli Mika. Bać Iva se samo naškobijo ispod brkova, u taj divan se ni tijo putat.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Bukovski:** Kad ljubav postane naredba, mržnja može postati užitak.
- **Platon:** Najveće blaženstvo koje je ikada postojalo postiže se ljubavlju.
- **Carnegie:** Nitko se ne obogati dok ne obogati druge.

KVIZ

Ana Karić

Koje godine i gdje se rodila hrvatska glumica Ana Karić?
 Gdje se školovala?
 Kakve likove je najčešće glumila?
 U kom kazalištu je nastupala?
 Koji je bio njezin prvi film?
 Koja je bila njezina posljednja televizijska uloga?
 Kojim priznanjima je nagrađena?
 Kada i gdje je umrla Ana Karić?

Rodila se 13. svibnja 1941. godine u Perušću.
 Završila je Akademiju za kazališnu umjetnost u Zagrebu.
 Raspoznati pučkih žena, otmjenih senzualnih žena.
Teatar u gostima, 1961. godine
Carevo novo ruho, 2013. godine
 Psihologinja Ana – *Na terapiji*, 2013. godine.
 Nagrada hrvatskog glumišta, Nagrada Fabijan Šovagović.
 Umrle je 9. listopada 2014. godine u Zagrebu.

FOTO KUTAK

Radna zadaća!

VICEVI

Razgovaraju dvije novopečene vozačice:

- Jučer sam izbjegla sudar!
- Kako si to uspjela?
- Nisam nigdje išla s autom.

Srele se dvije kornjače.

Prva će iznenađeno:

- Pa gdje ti je oklop?
- Pobjegla sam od kuće!

POGLED S TRIBINA

Rasplet

Iako se donedavno činilo drugačije, dva kola prije kraja prvenstva sve je poznato u 1. HNL. Remijem protiv *Splita* na svojoj Rujevici *Rijeka* je i matematički izgubila sve šanse za osvajanje naslova prvaka (šest bodova razlike, ali je *Dinamo* bolji u međusobnom skoru), pa su modri s Maksimira stigli do svog jedanaestog uzastopnog naslova prvaka Hrvatske. Nakon svega viđenoga, na koncu ipak očekivanoga. Jer u pitanju je najjača i najmoćnija momčad. Drugoplasirani Riječani, unatoč samo jednog poraza platili su skupu cijenu čak 13 neodlučenih susreta i ostaje im samo pozicija viceprvaka. U sezoni za koju se u startu znalo kako zbog znatno pomlađenog sastava i reduciranih financija ne mogu očekivati pretjerani rezultat,

nogometaši *Hajduka* su opravdali očekivanja i prije završetka prvenstva, plasmanom na treće mjesto, osigurali izlazak u Europu.

Na drugom kraju prvenstvene tablice, također je već sve gotovo poznato.

Zagreb je posljednji, iako još uvijek ima teoretske šanse stići pretposljednju *Istru 1961*, no prema prikazanim igrama to se čini nedostižnim. Puljani će igrati u razigravanju za ostanak u društvu najboljih protiv drugoplasirane momčadi u natjecanju 2. HNL. Sve ostale momčadi plasirane između 4 – 8 mjesta mogu proteklu sezonu upisati na prvoligaški popis svoje povijesti i zadovoljiti se mjestom među 10 najboljih hrvatskih klubova.

Istina *Slaven* još ima šanse izboriti mjesto u Europi ukoliko bude slavio u finalu nogometnog kupa, ali se to nekako čini manje izvjesnim obzirom kako je na drugoj strani, uvijek željan novih trofeja, aktualni prvak *Dinamo*.

Rasplet tekućeg prvenstva 1. HNL je čini se, kada se sve bolje analizira, za hrvatske nogometne prilike posve očekivan. Ali je ipak viđen dobar nogomet i neizvjesna borba za naslov (do dva kola prije kraja), što prijašnjih godina nikako nije bio slučaj.

Dobra je to uvertira za predstojeće EP u Francuskoj. Iako na njemu baš neće biti previše nogometaša iz 1. HNL.

Ali ipak...

D. P.

NOGOMET

Dinamo prvak

Minimalnom pobjedom protiv *Istre 1961* (1:0) i neodlučenim rezultatom *Rijeke* i *Splita* (0:0), nogometaši *Dinama* osigurali su naslov prvaka Hrvatske dva kola prije kraja prvenstva.

KOŠARKA

Cedevita i dalje stopostotna

Visokom pobjedom protiv *Gorice* (100:56) košarkaši *Cedevite* zadržali su stopostotni učinak u natjecanju Lige za prvaka. Drugoplasirana *Cibona* svladala je u gostima *Split* (96:69), dok je trećeplasirani *Zadar* imao sličan učinak protiv *Splita* (95:69). Četvrtplasirani *Zagreb* poražen je u gostima kod *Kvarnera* 2010 s 89:76.

RUKOMET

Remi za kraj

Na svom oproštaju od Lige prvaka *PPD Zagreb* je u Parizu odigrao neodlučeno (32:32) protiv *PSG-a* i završio jednu, ipak, vrlo uspješnu europsku sezonu. Plasman među osam najboljih klubova u Europi je veliki domet ove generacije koju je vodio trener **Veselin Vujović**. Na završni turnir četiri najbolje momčadi plasirali su se još i: **Veszprem**, **Kielce** i **Kiel**.

TENIS

Trojica u TOP 40

Na najnovijoj ATP ljestvici Hrvatska ima tri tenisača u TOP 40. Iako zbog ozljede ne igra već neko vrijeme **Marin Čilić** je 11. tenisač svijeta, **Ivo Karlović** je polufinalom u Istanbulu stigao do 30. pozicije, dok je **Borna Ćorić** trenutačno na 40. mjestu.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavonika Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavonika, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodajem kuću u Subotici, Beogradski put 30. Visoka prizemnica sa suhim ulazom. Građena početkom XX. stoljeća za veleposjednike. 4 sobe 114 m², dvorište 5 ari, pomoćne zgrade. Kišni i kopani bunar, štala za konje, podrum, tavan. Za tvrtke, atelje, umjetničke radionice i drugo. Cijena 80 tisuća eura. Tel.: 063 8765 071.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, muške čašure s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke, muške košulje, sanduk za posteljinu, mesnate svinje 100-150 kg i 5,5 t soje (upotrebljiva i za sjeme). Tel.: 024 532570 ili 060 0532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceeve, čaršavi, muške čašure i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu. Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetkom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal.

Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi

VAŽI DO 13. 5. 2016.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKK Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!
SG
internat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

NOGOMET

Visoka pobjeda Spartaka

SUBOTICA – Susret doigravanja za ostanak u Superligi Srbije između *Spartaka* i *Jagodine* donio je visoku pobjedu »plavih golubova« (5:1) i još jedan korak bliže sigurnoj zoni. U preostala tri susreta potrebna su im dva boda za potvrdu ostanka u društvu najboljih.

Uvjerljiv poraz

STARI BANOVCICI – Nogometaši *Bačke 1901* poraženi su na gostovanju kod *Dunava* (3:0) u susretu 24. kola Srpske lige skupina Vojvodina. U sljedećem kolu na svom terenu u subotu, 7. svibnja, od 16.30 sati dočekuju lidera prvenstva momčad *Odžaci*.

Bez bodova u Turiji

TURIJA – Domaća *Mladost* bila je nadmoćnija u duelu protiv *Tavankuta* i slavila uvjerljivu pobjedu (4:1). Priliku za nove bodove Tavankučani će imati u nedjelju, 8. svibnja, kada dočekuju *Bratstvo 1946* iz Prigrevice. Susret počinje u 16.30 sati

Nemoćni Sonćani

SONTA – U 20. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci *Dinamo* je u Sonti poražen rezultatom 1:5 od ekipe *Rastina 1918*. Snažnom i beskompromisnom igrom gosti su u prvom poluvremenu došli u prednost od dva zgoditka razlike. U nastavku domaćini zgoditkom *Durakovića* u 54. minuti

pružaju nadu navijačima da će vidjeti zanimljiviju završnicu, ali gosti pojačavaju pritisak i postižu još tri pogotka u 74. 77. i 80. minuti. U narednom kolu *Dinamo* će gostovati u Kuli, kod lidera *Hajduk Juniora*.

Goleada u Monoštoru

BAČKI MONOŠTOR – Nogometaši *Dunava* su u 20. kolu Međuopćinske lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci poraženi na svojem stadionu od lidera *Hajduk Juniora* rezultatom 4:6. U obostrano napadačkoj igri Monoštorci prvi postižu zgoditak u 15. minuti, no sudac ga je poništio zbog zaleđa. Dvije minute kasnije gosti dolaze u prednost, a još dva pogotka postižu u 25. i 35. minuti. Zgodicima *Stankovića* u 55. i *Jankovića* u 60. minuti *Dunav* se vraća u igru, ali 5

minuta kasnije gosti povećavaju prednost. Nadu Monoštorcima vraća *Željko Balaz* u 68. minuti, ali već u 70. gosti opet povećavaju na dva razlike. U 72. minuti domaćinima je poništen još jedan zgoditak, a nakon jedne brze akcije u 87. minuti Janković svojim drugim pogotkom donosi domaćinima nadu da bi mogli osvojiti bar bod. Konačan rezultat gosti su postavili zgoditkom u sudačkoj nadoknadi. U narednom kolu *Dunav* će gostovati u Aleksa Šantiću.

I. A.

KARATE

Sonćani uspješni

BAČ – Nastupom na 7. Uskršnom karate turniru održanom 22. travnja u Baču, u organizaciji KK *Slavija*, članovi KK *Kumite* iz Sonte nastavili su niz zapaženih rezultata. U konkurenciji 450 natjecatelja iz 30 klubova iz Vojvodine i BiH Sonćani su osvojili 12 odličja. Zlatom se okitila *Andrea Majstorović*, srebrna odličja osvojili su *Stefan Simić*, *David Miloš* i *Stefan Miroslavljević*, a brončana *Lazar Romanić*, *Milan Simić*, *Dušan Miroslavljević*, *Luka Pantić*, *Stefan Matić*, *Čaba Rizanji*, *Jelena Smiljanić* i *Reka Rizanji*. »Izuzetno me raduje zlato Majstorovićeve, iako sam i ovoga puta nezadovoljan suđenjem. No, nemoćni smo, to je sudbina klubova iz manjih mjesta«, kaže trener i predsjednik kluba *Tomislav Matin*.

I. A.

RUKOMET

Spartak Vojput II lider Bačke lige

SUBOTICA – Mladi rukometaši druge momčadi *Spartak Vojputa* uspješno se natječu u prvenstvu Bačke lige i poslije 13 odigranih kola drže lidersku poziciju. Susret protiv *Graničara* (34:21) potvrdio je njihovu dominaciju u ovom rangu natjecanja.

STOLNI TENIS

Spartak završio na petom mjestu

SUBOTICA – Stolnotenisači *Spartaka* završili su natjecanje u prvoj ligi na petom mjestu, a malo je nedostajalo da se izbori plasman u doigravanje za naslov prvaka. Osim prve momčadi, i ostale klupske selekcije bilježe zapažene rezultate u svojim natjecanjima, te je sezona općenito zadovoljavajuća.

ELENA PAZMAN, NAJMLAĐA REPREZENTATIVKA HRVATSKE U ATLETICI

Držim pet hrvatskih rekorda

Prošle godine proglašena je najuspješnijom sportašicom Sisačko-moslavačke županije

Gradski atletski stadion u Srijemskoj Mitrovici, poznatiji kao *Park princeva*, bio je 30. travnja mjesto okupljanja višeod 150 atletičara iz Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Međunarodni Atletski miting Srijemska Mitrovica 2016 za juniore i juniorke, kao i starije pionire i pionirke, održava se u ovom srijemskom gradu treći put za redom. Među mnogobrojnim uspješim mladim atletičarima izdvojila se jedna mlada atletičarka iz AK *Moslavina* iz Kutine, koja je za samo osam godina, koliko se aktivno bavi atletikom, osvojila brojna državna i međunarodna priznanja i u dosadašnjoj karijeri postavila nove rekorde. Njeno ime je **Elena Pazman**.

PRVA MEDALJA

Elena Pazman prošle godine proglašena je najuspješijom sportašicom Sisačko-moslavačke županije, na svečanosti proglašenja najuspješnijih sportaša županije u organizaciji Zajednice sportskih udruga i saveza SMŽ. Istoga dana AK *Moslavina* proglašena je za najuspješniju žensku ekipu, a **Ivan Desić** najbolji trener SMŽ. Elena o tome kako je počela kaže:

»Kada sam kao vrlo mala s tom trčala po šumi, shvatila sam da dosta dugo mogu trčati i da u tomu mogu biti uspješna. Tada me je trčanje prvi puta privuklo. A i djed mi je trener. Treniram od drugog razreda osnovne škole. U početku mi je bilo zaista teško, iako je to bilo trčanje na manje staze ali mi je veliku potporu pružila obitelj i prijatelji«.

Od tada nagrade i priznanja su se samo nizale, a prvu medalju Elena je osvojila u Daruvaru:

»To je bila utrka na hipodromu gdje sam osvojila četvrto mjesto i sjećam se da mi je bilo jako teško s obzirom na to da mi je to bila prva utrka. Danas držim pet hrvatskih rekorda, tri za kadetkinje i dva za mlade juniorke. Najmlađa sam reprezentativka Hrvatske i mogu se pohvaliti da sam prošle godine sudjelovala na europskim olimpijskim igrama«.

NAJBOLJA KADETKINJA

Prošle godine ova mlada sportašica na Atletičarskoj gala u Krašogradu u organizaciji Hrvatskog atletskog saveza i pokroviteljstvom predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar-Kitarović**, u velikom atletskom društvu, na-

građena je kao najbolja kadetkinja u 2015. godini. Do sada je sudjelovala i u peteroboju na olimpijskim igrama za mlade juniore, prvenstvima Balkana, a bila je i tri puta u Srbiji na natjecanjima:

»Kada odlazim na natjecanja, privlače me rezultati i želim postići najbolji rezultat, biti prva. U Srijemskoj Mitrovici prvi put sam trčala 800 metara i zadovoljna sam postignutim rezultatom – osvojila sam drugo mjesto, a moja suparnica je bila bolja od mene za tri stotinke.«

Od brojnih uspjeha, Elena izdvaja jedan koji joj je posebno drag:

»Moj najveći uspjeh su Europske olimpijske igre za mlade kategorije u Gruziji. Bila sam šesta na 3 kilometra što je za mene dobar uspjeh. Tamo idem i ove godine i nadam se još boljem rezultatu. Težim malo većim natjecanjima i cilj mi sudjelovati na Olimpijskim igrama 2020. godine u Tokiju«.

Svoje sudjelovanje na ovogodišnjim Olimpijskim igrama u Gruziji potvrdila je nedavno, kada je na utrci na 2.000 metara sa zaprekama u Varaždinu, vremenom od 7:20,64, istrčala nor-

mu za EP u Gruziji i osvojila prvo mjesto.

NAPOR IMA SMISLA

Atletski sport, kao i svaki drugi, iziskuje dosta vremena i odricanja, pa smo upitali Elenu kako uspijeva uskladiti obveze:

»Imam treninge svakog dana popodne, a subotom ujutro. Učim odmah poslije škole i treninga i uspijevam nekako uskladiti sve obveze. Nekada malo teško, ali ide.«

O sudjelovanju na natjecanjima u Srbiji, gdje je bila više puta, kaže:

»Ovakve vrste susreta za mene su iznimno važni jer su i prilika da se sklope nova prijateljstva, posebno kada se utrke održavaju u drugim državama. Preporučila bih bavljenje sportom svim mojim vršnjacima jer je to zaista važno. Prije svega zato što je sport zdrav za tijelo, duh i um, a poboljšava i koncentraciju. Pozivam ih da probaju i uvjere se kako nije toliko teško ukoliko se redovito trenira, a kada se osvoje prve medalje shvatite da je napor imao smisla i da se vrednuje to što radite«.

S. Darabašić

PROLJETNA AKCIJA

Popust
50%

Popust se odobrava na cijene svih knjiga objavljenih u nakladi NIU »Hrvatska riječ«!
Knjige se mogu kupiti u prostorijama NIU »Hrvatska riječ« – Trg cara Jovana Nenada 15/II.,
u Subotici ili naručiti putem telefona 024/ 553 355.